

Dnr: RS 2022/1715

Sammanställd av ekonomienheten

Granskad av KPMG 13-14/3 2023

Ver 1.0

Årsredovisning 2022

Förord	2
Regionstyrelsens ordförande	2
Regiondirektören	3
Året i korthet	5
Förvaltningsberättelse	6
Översikt över verksamhetens utveckling	6
Regionkoncernen	8
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	9
Ekonomisk utveckling.....	9
Demografi och arbetsmarknad.....	9
Risker	11
Omvärldsrisker	11
Verksamhetsrisker.....	12
Händelser av väsentlig betydelse	16
Omvärldshändelser och makroekonomiska konsekvenser	16
Pandemin Covid-19.....	16
Slutenvård	16
Intensivvård (IVA).....	16
Testning och smittskydd.....	16
Vaccinationer.....	17
Beredskap i fokus.....	17
Bemanning i Hälso-och sjukvården.....	17
Andra händelser av väsentlig betydelse	18
Styrning och uppföljning av regionens verksamhet	19
Intern styrning och kontroll	21
Övergripande mål i Regionplan.....	26
Uppdrag.....	28
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	29
Ekonomiskt resultat	29
Balanskravsresultat	36
Väsentliga personalförhållanden	37
Förväntad utveckling	42
Finansiella rapporter	44
Resultaträkning	44
Balansräkning.....	45
Kassaflödesanalys	46
Noter.....	47
Redovisningsprinciper	56
Drift- och investeringsredovisning	58
Driftredovisning	58
Investeringsredovisning	62
Not till drift- och investeringsredovisning	63
BILAGOR	65

Förord

Regionstyrelsens ordförande

Det är med tacksamhet och stolthet jag tittar tillbaka på 2022 och på Region Dalarnas verksamhet.

Under hösten så gick svenska folket till val för att välja sina företrädare i de olika parlamenten. Region Dalarna är en demokratiskt styrd organisation, och här bildades efter valet ett nytt majoritetsstyre med Socialdemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Dalarnas sjukvårdsparti, under namnet Samling för Dalarna.

När vi nu sammanfattar 2022 kan vi se ett bokslut med ett positivt ekonomiskt resultat och Region Dalarnas medarbetare ska ha ett stort tack för att de trots hög arbetsbelastning under året fått verksamheten att fungera på bästa sätt. Under 2022 så beslutades det om flera stora projekt som kommer stärka Dalarna. Det skulle vara omöjligt att nämna alla viktiga projekt, men några exempel är:

Ett nytt operationshus i Mora som kommer rusta vår akutsjukvård väl för framtiden.

En ny Kultur- och bildningsplan som slår fast att kulturen i Dalarna lyfter Sverige och kulturen i världen lyfter Dalarna

En länsstrategi för god och nära vård med fokus på jämlik hälsa utifrån individuella behov

En regional länsplan för stärkt infrastruktur i Dalarna

Ett högkostnadsskydd för hjälpmedel för ett mer jämlikt Dalarna.

Flera av dessa beslut skulle inte vara möjliga utan det samarbete som regionen, kommunerna och civilsamhället har. Vi behöver fortsätta att hitta gemensamma brytpunkter och samarbetsytor för att klara de gemensamma utmaningarna vi står inför.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina påverkar oss och hela världen. Det går inte att föreså hur framtiden kommer att vara, men vi har ett ansvar att se till att Region Dalarna står väl rustade för de scenarion som kan komma att uppstå. De kommande årens Regionplan sätter upp målet "Ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i länets alla delar". För att nå dit kommer vi särskilt arbeta med tre prioriteringar: Förebyggande och hälsofrämjande, säkerhet och beredskap samt förbättrad kompetensförsörjning.

Vi i Samling för Dalarna ser fram emot att få arbeta de kommande fyra åren tillsammans med regionens medarbetare. Vi står inför stora ekonomiska utmaningar, men vi är övertygande att om vi ser till att ha öppna dialoger, tydliga prioriteringar, respekt för varandras roller och mod att pröva nytt, så kommer vi tillsammans lösa det som väntar oss.

Elin Norén (s)

Regionstyrelsens ordförande

Regiondirektören

Året har präglats av det som händer i omvärlden och då främst påverkan från kriget i Ukraina. Lägg därtill pandemin och personalbrist som lett till vårdplatsbrist. Region Dalarna har på ett fantastiskt sätt löst rådande situation, vilket gör mig stolt över våra chefer och deras medarbetare.

Hälso- och sjukvården

Pandemin har under 2022 präglats av hög smittspridning i början och slutet av året. VAB och korttidsfrånvaro har därmed försvårat det redan ansträngda personalläget. I slutet av året har även andra luftburna smittor såsom RS och influensa ytterligare belastat vården. Pandemin har dock inte medfört lika många svårt sjuka patienter med Covid - 19 som tidigare år. Personalbristen inom hälso- och sjukvården har lett till en rad åtgärder både på kort och på lång sikt.

Fortsatt arbete för att förhindra livsstilssjukdomar är nödvändigt för att förhindra ohälsa i befolkningen. Att på ett tidigt stadium fånga upp hälsoproblem (hälsosamtal för 50-åringar) är viktigt för att kunna sätta in tidiga insatser för tex. diabetes och obesitas.

Besöken till regionens digitala mötesplatser ökar och Min vård-appen har utökats med fler tjänster och tillgänglighet till fler professioner. Ett exempel är Ung i Dalarna som bemannas av barnmorska och kurator.

Länsgemensam strategi för God och nära vård i Dalarna 2022-2030

I juni fattade Regionfullmäktige beslut om en länsgemensam strategi för God och nära vård i Dalarna 2022-2030. Strategin är framtagen i bred samverkan mellan Region Dalarna och Dalarnas 15 kommuner. Strategin innehåller målbild, delmål och färdplan och utgör ett styrdokument för att stödja samverkan på den lokala och regionala nivån i omställningen till en god och nära vård i Dalarna.

Kriget i Ukraina

I samband med kriget i Ukraina och att det började komma flyktingar till Dalarna beslutades om att ukrainska medborgare, oavsett migrationsstatus, berättigas till subventionerade hälso- och sjukvård i samma utsträckning som asylsökande. Resenärer som styrker sitt ukrainska medborgarskap genom uppvisande av identitetshandlingar tillåts att åka buss i Dalarna utan avgift.

Öka robustheten

Nationellt har såväl regeringen som flertalet myndigheter under 2022 påpekat vikten av att stärka det civila försvaret, där Hälso- och sjukvården är en viktig del och det är av största vikt att Region Dalarna fortsätter arbetet med att stärka robustheten i sina

verksamheter. En del i ökad robusthet innebär att säkerställa lagerhållning och försörjning. Inrättande av ett nytt omsättningslager har påbörjats under året.

Satsning på ambulansbuss

Inom ambulanssjukvården har en ambulansbuss inrättats under hösten i syfte att effektivisera ambulanstransporterna. Bussen har plats för 28 sittande och fyra liggande patienter och ska i första hand transportera patienter mellan Dalarna och Akademiska sjukhuset i Uppsala. Den bemannas med ambulanspersonal och sjuksköterska kommer att finnas ombord för att, i första hand, ta hand om liggande patienter.

Det här är ett led i att skapa en ambulanssjukvård i världsklass med kortare utryckningstider då rätt ambulans användas till rätt patient. Att använda bussen för patienter som kräver mer sjukvård under transporten till och från andra sjukhus innebär att övriga ambulanser kan vara kvar i Dalarna och rycka ut på akuta uppdrag. Bussen kommer både att avlasta ambulanssjukvården och vara en resurs vid större olyckor och händelser.

En god munhälsa är en förutsättning för god livskvalitet

Enligt SKR:s rapport Regionernas tandvårdsstöd – uppföljning av regionernas särskilda tandvårdsstöd år 2021 är Region Dalarna bäst bland landets regioner på att nå ut med uppsökande verksamhet till de äldre och funktionshindrade som stödet är avsett för. 92 procent av länets invånare som är berättigade till nödvändig tandvård fick under 2021 uppsökande munhälsobedömningar.

Bra resultat för Mora i årets AT-ranking

Sylf, Sveriges Yngre Läkares Förening, visar i sin årliga AT-ranking att hundra procent av respondenterna som gjort sin AT-tjänstgöring på Mora lasarett skulle rekommendera AT-orten till en kollega. Mora lasarett placerar sig i årets ranking på en femte plats vad gäller tjänstgöringsavsnittet medicin. Här upplever de AT-läkare som svarat på enkäten att de har tillgång till god introduktion, tillgängliga handledare och möjlighet till löpande instruktion vid behov. Det kollegiala stödet rankas som bästa i landet.

Kulturpristagare

Linda Karlsson (Miss Li), sångerska, textförfattare, pianist och kompositör fick Region Dalarnas kulturpris 2022. Kulturpriset går till en person eller organisation verksam i Dalarna inom litteratur, konst, musik eller annat kulturområde. Miss Li fick i november ta emot priset tillsammans med fyra kulturstipendiater.

Region Dalarna har lägst energianvändning per yta

Region Dalarna är en av landets tre regioner med lägst energianvändning per lokalyta. Det visar den årliga jämförelsen av regionernas miljöarbete. Det långsiktiga arbetet som påbörjades på 1970-talet med en tydlig

strategi och bra samverkan mellan Regionfastigheter, drift och verksamhet ligger bakom de goda resultaten.

Krav på vaccinbevis stred inte mot lagen

Kammarrätten beslöt i december att avslå överklagandet av Region Dalarnas tidigare beslut om kravet på att medarbetare ska uppvisa giltigt vaccinationsbevis för covid-19.

115 personer överklagade det beslut som regionstyrelsen fattade den 22 december 2021 om krav på uppvisande av vaccinationsbevis av befintlig personal men även vid nyanställningar, praktik eller tagande av uppdrag.

Domen är principiellt viktig och klargör att regionens beslut inte stred mot vare sig grundlagen, den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna eller någon annan lagstiftning.

**Karin Stikå-
Mjöberg**
Regiondirektör

Året i korthet

2022 präglas liksom de två föregående åren av pandemi, i både verksamhet och ekonomi, med den stora skillnaden att vaccinationsprogrammet började få effekt och att covid-19 viruset muterade och gav ett mildare sjukdomsförlopp. När restriktioner lättade spreds både den mildare omikronvarianten av covid-19 tillsammans med andra virus i samhället vilket bidrog till hög sjukfrånvaro och ansträngt bemanningsläge framförallt i Hälso-och sjukvården. Behovet att testa för och spåra utbrott av covid-19 blev lägre med konsekvensen att intäkter från riktade statsbidrag för testning och smittspårning minskade. Tack vare en snabb ekonomisk återhämtning från den inledande konjunkturnedgången i början av pandemin har skatteintäkterna bibehållits på en normal nivå. Samtidigt har överenskommelser om pandemirelaterade riktade statsbidrag löpt under året och bidragit till en fortsatt historiskt hög nivå statliga bidrag. 2022 summerar till ett positivt resultat som bidrar till förbättrad soliditet och möjlighet att avsätta medel i Resultatutjämningsreserv (RUR).

Vid närmare analys blottläggs dock en bekymmersam utveckling under året; nettokostnadsutvecklingen ökar förhållandevis kraftigt med drygt 7 procent som ett resultat av minskade riktade statsbidrag från en hög nivå. Bruttokostnaderna följer inte med nedåt, utan fortsätter öka. Kombinerat med makroekonomiska utmaningar under den kommande delen av planperioden konstateras att de strukturella utmaningarna i verksamheten behöver adresseras vilket kommer att ske inom ramen för den ekonomiska handlingsplanen *En hållbar framtid för Region Dalarna* med start 2023.

Årets ekonomi i korthet

- Resultatet för 2022 är 413 mnkr, 196 mnkr högre än budgeterat resultat om 217 mnkr. Resultatet är 3,7 procent av summa skatter och generella statsbidrag, att jämföra med budget 2 procent. Årets resultat efter balanskravsjusteringar är 662 mnkr, motsvarande 5,9 procent av skatter och generella statsbidrag. Resultatet exklusive orealiserade förluster är högre än föregående år (2021; 597 mnkr) då de orealiserade *vinsterna* uppgick till 304 mnkr. Årets balanskravsresultat, efter avsättning till resultatutjämningsreserv (RUR) om 190 mnkr, är 472 mnkr.
- Region Dalarna kommer att reservera delar av det positiva resultatet i så kallad Resultatutjämningsreserv. 190 mnkr reserveras i resultatutjämningsreserven 2022.

- Årets resultat innebär ett positivt eget kapital om 2 299 mnkr, att jämföra med ingående balans om 1 883 mnkr. Soliditeten är 26 procent, exkl. pensioner i ansvarsförbindelsen. Inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner, dvs. åtagandet utanför balansräkningen, är soliditeten negativ.
- Finansförvaltningen uppvisar ett stort överskott vilket beror på icke utnyttjade utvecklingsmedel, lägre pensionskostnader samt överskott från riktade statsbidrag för sjuklönekostnader. Hälso-och sjukvårdsnämnden och Kollektivtrafiknämnden uppvisar negativa resultat.
- Verksamhetens nettokostnader är totalt 147 mnkr lägre än budgeterat. Att nettokostnaden är lägre beror främst på att verksamhetens intäkter i form av riktade statsbidrag fortsatt är hög. Bruttokostnadsutvecklingen 2022 uppgår till 4,5 procent exkl. jmf störande poster. De riktade statsbidragens andel av regionens verksamhetsintäkter är fortsatt hög men har minskat från 44 procent 2021 till 32 procent 2022.
- Riktade statsbidrag som hanteras genom finansförvaltningen budgeterades till 463 mnkr. Utfall på helåret är ca 761 mnkr, att jämföra med cirka 1 160 mnkr 2021. Huvuddelen av avvikelserna, både mot budget och föregående år, beror på statsbidrag relaterade till pandemin.
- Resultatet för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnning är 275 mnkr högre än budgeterat. De ökade skatteintäkterna beror i första hand på slutavräkning på skatter för åren 2021 och 2022 som påverkar resultatet 2022.
- Skatter och generella statsbidrag har ökat med 5 procent jämfört med 2021. Nettokostnadsutvecklingen är ca 7 procent 2022, exklusive jämförelsestörande pensionskostnader 2021. Att nettokostnaden ökar beror främst på att intäkter från riktade statsbidrag minskat med cirka 370 mnkr jämfört med 2021.
- De finansiella posterna summerar till minus 334 mnkr, varav 249 mnkr avser orealiserade förluster på placerade medel, som från och med 2019 redovisas i resultaträkningen.

Förvaltningsberättelse

Översikt över verksamhetens utveckling

Regionens befolkning har under den gångna femårsperioden ökat med drygt 1 100 personer. Ökningstakten är långsammare än rikets och Dalarnas andel av Sveriges befolkning blir allt lägre. Om Dalarna hade växt i samma takt som hela riket hade befolkningmängden 2022 blivit ca 8000 personer högre.

Minskningen av antalet vårdplatser under femårsperioden är en kombination av nödvändiga effektiviseringar och omställning till mer öppenvård, vilket har påverkat så att antalet vård dagar minskat. Under senare år har brist på bemanning medfört att vårdplatser har behövt stängas. I samband med covid-19 har antalet vårdplatser ökat genom omlokalisering av personalresurser i hälso- och sjukvården. Den utvecklingen började bromsas något under 2021 och fortsätter 2022. Antalet vårdplatser är lägre 2022 än nivån åren 2018 och 2019, innan pandemin. Antalet vårdtillfällen ligger under åren 2018-2019 på ungefär samma nivå. Under pandemi-åren 2020 till 2022 har antalet vårdtillfällen stadigt minskat, och ligger ca 10 % lägre än medeltal för de föregående två åren.

Före pandemin ökade antalet behandlade barn inom tandvården ett antal år i rad då fri tandvård ges till fler och högre upp i åldrarna än tidigare. Pandemin gjorde dock att totalt antal behandlade barn minskade mellan 2019 och 2020. Barn och unga är prioriterad grupp och det syns en återställning av antalet under 2021, dock ännu inte i nivå med de två åren innan pandemin. Mellan 2021 och 2022 minskade antalet behandlade barn återigen. Behandlade vuxna har minskat ett antal år framförallt på grund av bristen på tandläkare samt en viss påverkan av det ökade antalet behandlade barn. Under pandemin ställdes den uppsökande tandvården in varför minskningen blev stor mellan 2019 och 2020, även för gruppen vuxna syns dock en återhämtning under 2021, med påföljande minskning till 2022.

Antal anställda har under femårsperioden ökat med 428 medarbetare,. Av dessa tillkom genom regionala utvecklingsförvaltningen cirka 40 anställda 2019. Under 2018 tillkom cirka 80 medarbetare i samband med att kollektivtrafiken överfördes i regionens regi. En viss minskning skedde mellan 2015 och 2016 till följd av besparingar inom struktur- och förändringsplan. Från 2019 har antalet anställda ökat, och 2022 är antalet anställda 5 procent fler än 2019.

De positiva ekonomiska resultaten från 2017 och framåt har lett till att soliditeten, exklusive

pensionsskuld inom ansvarsförbindelser, har förbättrats från strax över 0 procent till 26 procent. Även om soliditeten succesivt förbättrats genom de positiva resultaten så är soliditeten, inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner alltså negativ. De positiva resultaten 2020, 2021 och 2022 beror i hög grad på riktade statsbidrag i samband med pandemin samt ökade generella statsbidrag.

Under femårsperioden har nettokostnadsutvecklingen varierat, under pandemiåren 2020 och 2021 är nettokostnadsutvecklingen i hög grad kopplad till riktade statsbidrag för pandemin som betalades ut med start hösten 2020. Under 2018 ökade både nettokostnaden och även skatteintäkterna då kollektivtrafikförvaltningen överfördes till regionen och i samband med denna genomfördes en skatteväxling med Dalarnas kommuner, vilket är orsaken till den förändrade skattesatsen. Mellan 2021 och 2022 är nettokostnaden exklusive jämförelsestörande pensionskostnader förhållandevis hög med drygt 7 procent vilket förklaras av att de riktade statsbidragen minskat i volym, medan bruttokostnaderna samtidigt ökat.

Översikt över verksamhetens utveckling 2018-2022

	Enhet	2022	2021	2020	2019	2018
BEFOLKNING						
		10 521	10 452	10 379	10 327	10 230
Sveriges folkmängd vid årets slut	Antal	556	326	295	589	185
Antal invånare 31/12 Dalarna	Antal	288 310	288 387	287 676	287 966	287 191
Dalarnas andel av Sveriges folkmängd	%	2,74	2,76	2,77	2,79	2,81
VERKSAMHET						
Vårdplatser	Antal	568	591	619	603	593
Vård dagar	Antal	218 102	225 185	225 613	238 600	239 600
Vårdtillfällen	Antal	38 216	39 758	40 131	43 543	43 100
Läkarbesök, egen regi	Antal	536 984	524 585	495 506	595 900	593 000
Läkarbesök, privat regi (hälsoval mm)	Antal	54 316	52 902	52 913	55 500	56 500
Tandvård						
Behandlade barn 3 - 23 år *	Antal	31 870	38 750	32 554	41 500	40 400
Behandlade vuxna	Antal	29 999	34 424	31 431	45 800	47 400
Utbildning elevveckor	Elevveckor	21 119	20 701	20 413	21 200	22 000
PERSONAL						
Anställda 31/12	Antal	9 299	9 267	9 177	9 008	8 871
Helårsekvivalent (arbetad tid/1 700 timmar)	Antal	7 846	7 984	7 788	7 623	7 432
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	%	8,0	6,9	7,5	6,0	6,4
Personalkostnader						
Personalkostnader	mnkr	6 447	6 657	6 078	5 931	5 638
- varav lönekostnader	mnkr	4 271	4 192	4 048	3 830	3 656
Totalt pensionsåtagande **	mnkr	8 939	8 682	8 081	8 250	7 840
EKONOMI						
Årets resultat	mnkr	413	901	793	155	65
Årets balanskravsresultat	mnkr	662	597	716	7	65
Verksamhetens nettokostnad	mnkr	10 388	9 954	9 321	9 390	9 068
Nettokostnadsutveckling, inkl jämf störande	%	4,4	6,8	-0,7	3,5	9,4
Nettokostnadsutveckling, exkl jämf störande	%	7,1	4,1	-0,7	3,2	5,0
Utveckling av skatteintäkter och generella statsbidrag***	%	5,0	4,7	6,6	3,7	6,7
Soliditet	%	26	22	14	4	1
Soliditet, (inkl ansvarsförbindelse)	%	-24	-30	-45	-77	-88
Investeringar	mnkr	825	730	807	560	464
Skattesats						
-Region Dalarna	Kr	11,63	11,63	11,63	11,63	11,63
-genomsnitt i landet	Kr	11,56	11,56	11,56	11,49	11,39

* fram till 2016 3-19 år, 2017 3-21 år, 2018 3-22 år

** exkl kortfristig skuld för avgiftsbestämd ålderspension

*** skatteväxling för kollektivtrafik genomfördes 2018

Regionkoncernen

Region Dalarnas organisation framgår av bilden nedan.

Gemensamma nämnder och andra samverkansorgan

Hjälpmedelnsnämnden Dalarna (Värd: Region Dalarna)
Varuförsörjningsnämnden (Värd: Region Uppsala)
Gemensam nämnd för kostsamverkan i Mora (Värd: Region Dalarna), Avvecklas fr.o.m. 20230101
Språktolknämnden i Dalarna (Värd: Borlänge kommun)
Kommunalförbundet Svensk luftambulans SLA (Värd: Region Värmland)
Kommunalförbundet Svenskt ambulansflyg (Värd: Universitetssjukhuset i Umeå)
Kommunalförbundet Region Dalarna (under avveckling)
Regionala forskningsrådet (RFR)
FINSAM – samordningsförbund för rehabiliteringsinsatser

Bolag och stiftelser

Bolag

AB Dalatrafik (ägarandel 100 %)
AB Dalaflyget (ägarandel 32 %)
Dala Airport AB (ägarandel 41 %)
Älvdalens utbildningscentrum AB (ägarandel 73 %)
AB Transitio (ägarandel 5 %)
Tåg i Bergslagen AB (ägarandel 25 %)
ALMI (ägarandel 24,5%)

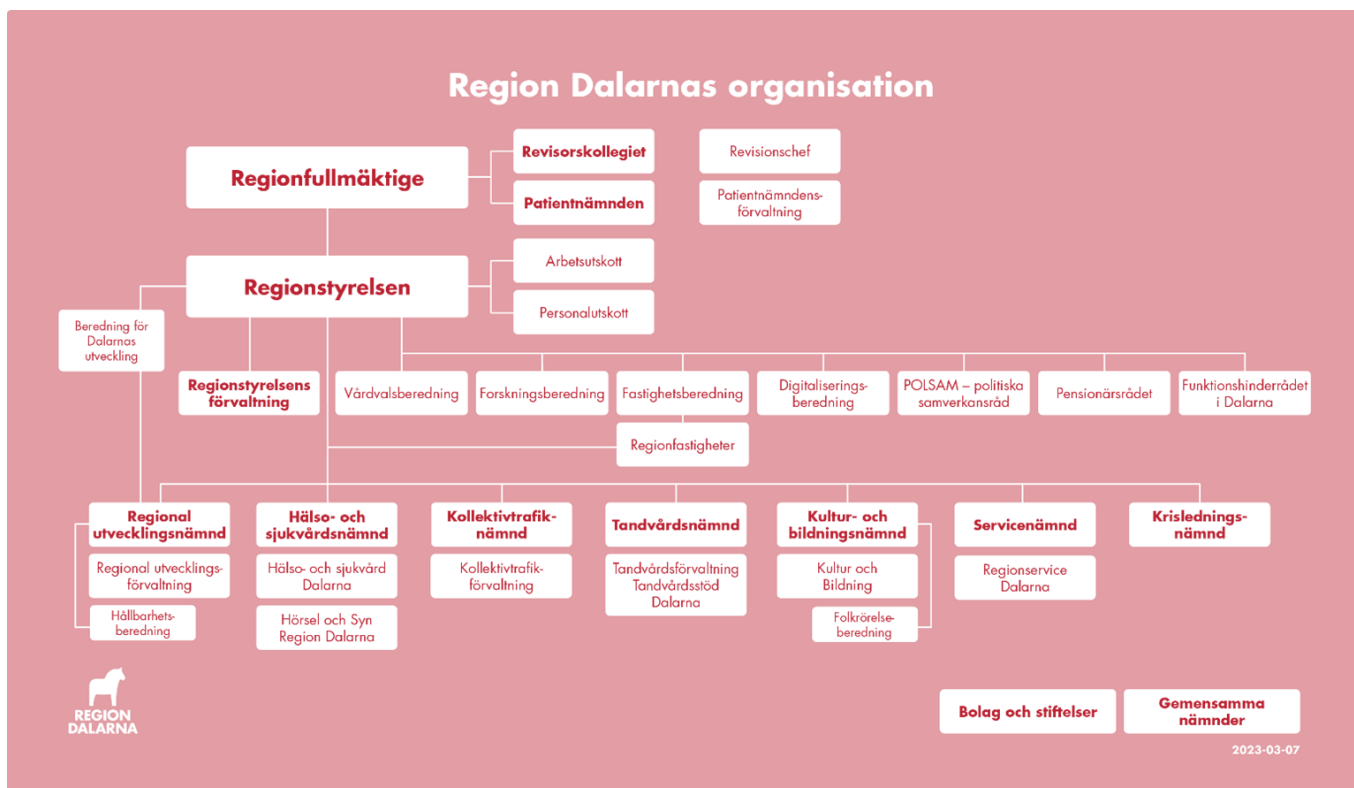
Film i Dalarna AB (ägarandel 100%)

Stiftelser

Stiftelsen Dalarnas Museum
Stiftelsen Dalateatern
Stiftelsen Musik i Dalarna
Stiftelsen Dalarnas Forskningsråd (Dfr)

Privata utförare

Regionen ansvarar inför befolkningen för all regionfinansierad hälso- och sjukvård oavsett driftsform. Hälso- och sjukvården drivs i egen regi, i samverkan med andra offentliga huvudmän och genom avtal med privata vårdgivare. De sistnämnda är vårdvalen för vårdcentraler, vårdgivare upphandlade enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU) samt vårdgivare som omfattas av den nationella taxan enligt LOF och LOL, ett äldre ersättningssystem för läkare och fysioterapeuter. Det största antalet LOU-avtal finns inom avtalsområden för neuropsykiatriska utredningar, för medicinsk fotvård och för psykoterapibehandlingar. Verksamheten redovisas enligt Program för uppföljning av och insyn i verksamhet som utförs av privata utförare. Regionen har svårt att redovisa kostnader för dalapatienter som erhållit neuropsykiatriska utredningar via privata leverantörer. Detta beror på att avtalsområdet ökat, utveckling av uppföljningen pågår.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Ekonomisk utveckling

Region Dalarnas ekonomiska ställning och utveckling har under 2022 utvecklats i positiv riktning. Verksamheterna lämnar ett positivt driftnetto till resultatet om 147 mnkr. Tack vare en snabb ekonomisk återhämtning nationellt efter pandemin har nivån på skatteintäkterna bibehållits, och slutavräkningen på skatter för åren 2021 och 2022 påverkar också resultatet positivt. Riktade statsbidrag kopplade till pandemin har fortsatt gälla och nivån av riktade statsbidrag är fortsatt historiskt hög. Det egna kapitalet har ökat och soliditeten förstärkts tack vare det positiva resultatet om 413 mnkr.

Samtidigt står det klart att kärvare tider står för dörren. Säkerhetspolitiska problem, komponentbrist och logistikproblem påverkar priser globalt och under 2022 har inflationen skjutit i höjden. I 2022 års positiva siffror skönjs en oroväckande utveckling som kommer att förstärkas under planperioden; nettokostnaden ökar kraftigt som ett resultat av att intäkter från riktade statsbidrag sjunker från en hög nivå. Nivån är fortsatt hög, men sjunkande, samtidigt som bruttokostnaderna som utgör Region Dalarnas faktiska kostnader inte sjunker utan tvärtom ökar. Man kan konstatera att beroendet av statliga tillskott förstärkts under pandemiåren. Under 2022 har Region Dalarnas placeringar tappat i värde på en orolig finansmarknad, till skillnad från föregående år då värdet steg.

De tuffaste åren ser ut att bli under nuvarande planperiod det vill säga till och med år 2025. Under 2023 ökar framförallt pensionskostnaderna, med cirka 700 mnkr som ett resultat av inflation och värdesäkring av pensionsskulden. Nuvarande investeringsplan kommer att kräva upplåning för att genomföras samtidigt som räntorna stiger. När sedan inflationen sjunker tillbaka lättar trycket relativt snabbt, framförallt för att pensionskostnaderna blir lägre. Det omfattande pensionsåtagandet, både i och utanför balansräkning i form av ansvarsförbindelsen, ställer ändå krav på både resultat och likviditet, även när inflationen faller tillbaka och i överskådlig framtid. Därför behöver Region Dalarna anpassa verksamheten till en lägre nivå externa intäkter från riktade statsbidrag på längre sikt.

Demografi och arbetsmarknad

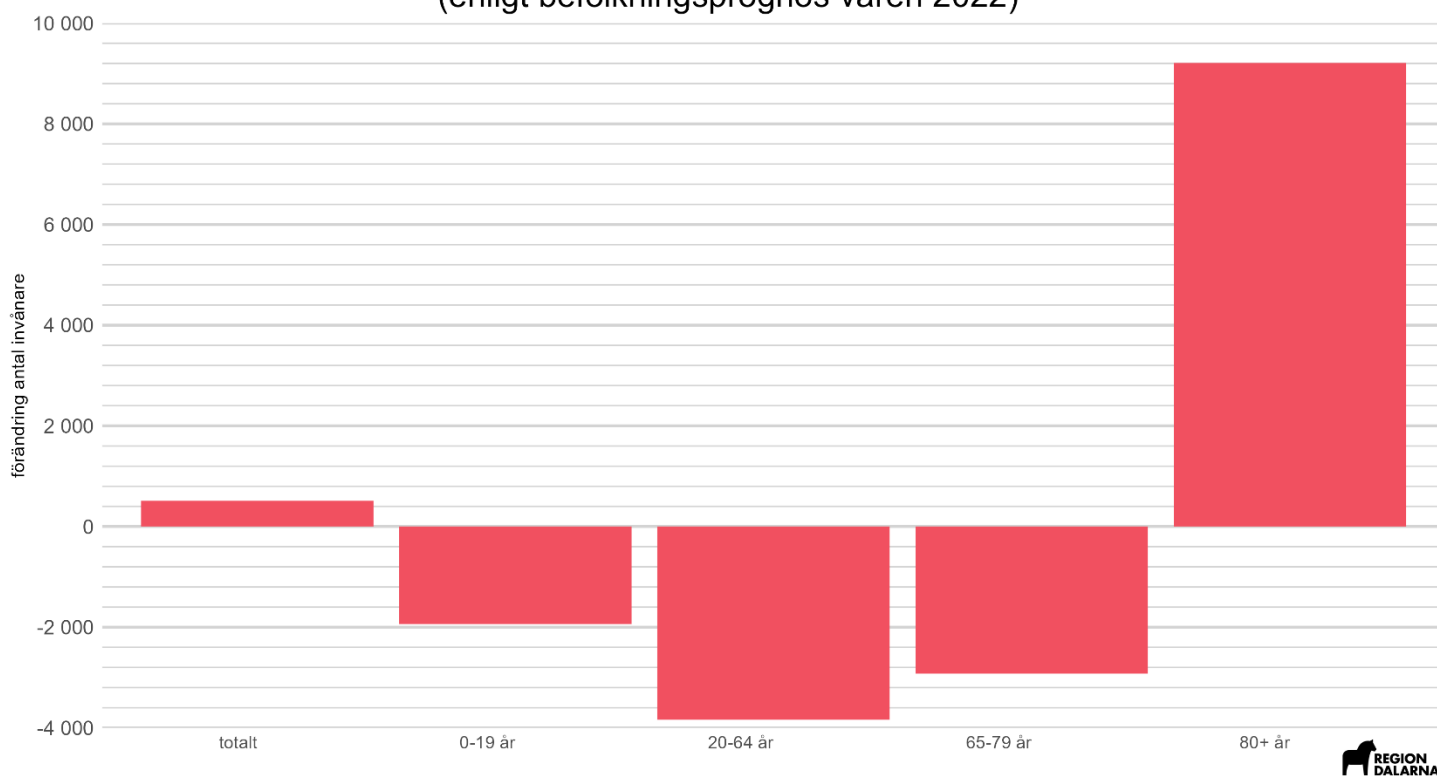
Den utveckling vi nu ser i Dalarna, med en hög andel äldre i befolkningen, delar vi med övriga Sverige och med övriga utvecklade länder i världen. När välståndet och utbildningsnivån i ett land ökar och dödstalen sjunker skaffar invånarna färre barn. Detta är en utveckling vi sett i alla länder med ett växande välstånd, och när det föds färre antal barn per kvinna och när medellivslängden ökar som en följd av förbättrad hälso- och sjukvård blir konsekvensen en

ökad andel äldre. I grunden är detta naturligtvis någonting positivt men det leder till utmaningar för välfärdssystem som är utformade för en demografisk struktur med en större andel av befolkningen i arbetsför ålder. Enligt SCB:s befolkningsprognos förväntas befolkningen i Dalarna att öka med drygt 500 personer de närmaste 10 åren. Årets befolkningsprognos visar dock att om 10 år kommer väsentligt fler att behöva försörjas av många färre i arbetsför ålder, och denna bild har försämrats väsentligt i de senaste årens befolkningsprognoser jämfört med tidigare. Den stora skillnaden beror på en förväntad minskad invandring. För samtidigt som länets befolkning förväntas växa med drygt 500 personer ser förändringen väldigt olika ut i olika åldersgrupper. Den största ökningen, drygt 9 000 personer, förväntas ske i gruppen äldre pensionärer (80+ år). Med denna markanta ökning blir också behovet av personal inom vård och äldreomsorg större. Med ungefär samma bemanning som idag skulle detta innebära ett ökat behov av arbetskraft på fler än 4000 inom vård och omsorg, en stor del av detta inom den primärkommunala sektorn. Detta ökade behov behöver dock hanteras med ett väsentligt färre antal i arbetsför ålder år 2031 mot vad vi har idag och då är arbetskraftsbristen svår redan idag. Det visar tydligt att vi behöver göra en omställning där vi antingen kan producera mer välfärd med lika stor arbetskraft eller minska utbudet av välfärdstjänster. Andra alternativ som står till buds är att utnyttja den arbetskraftsreserv som finns (som främst utgörs av utrikes födda, individer med funktionshinder och individer som saknar fullgjord gymnasieutbildning), sänka etableringsåldern på arbetsmarknaden eller höja pensionsåldern. Allt detta ser vi sker redan idag med högre andel sysselsatta i såväl yngre åldrar som hos dem som uppnått pensionsålder. Vi ser också en högre andel sysselsatta bland nyanlända och utrikes födda generellt.

Om man ser till hela gruppen utrikes födda så har den stor betydelse för länets kompetensförsörjning, inte minst inom vård och omsorg där Här bör särskilt nämnas den stora grupp invandrare som anlänt till Sverige under de senaste 5-10 åren. Givet den utmaning vi står inför med en ökad andel äldre, utgör denna grupp en demografisk potential och dessutom en stor del av arbetskraftsreserven, men då behöver de komma i arbete. Redan idag har dock utrikes födda stor betydelse för kompetensförsörjningen där 12 procent av de förvärvsarbetande på Dalarnas arbetsmarknad är födda utrikes, hälften av dessa har invandrat under de senaste 10 åren. I vissa yrkesgrupper är andelen utrikes födda ännu högre, exempelvis är var fjärde läkare och mer än var tredje vårdbiträde i Dalarna utrikesfödd. Var 10:e läkare och vart 4:e vårdbiträde i Dalarna är utrikes född och har invandrat de senaste 10 åren (drygt 100 läkare och nästan 1000 vårdbiträden). Invandring kan underlätta hanteringen av den demografiska utmaningen med en

högre andel äldre i befolkningen. På längre sikt är inte invandringen en lösning då även invandrare blir ett år äldre varje år. För att på lång sikt öka andelen yngre i befolkningen behöver barnafödandet öka, tvärtemot den trend vi ser i länder med högt välstånd. En annan aspekt är att invandrare har ungefär samma flyttmönster som inrikes födda i samma situation, de väljer alltså i stor utsträckning att flytta till och från samma regioner och kommuner. Det kan tyckas intuitivt att det förhåller sig så men det bör tas i beaktande att det sannolikt inte räcker att ta emot många invandrare för att öka sin befolkning och försörja arbetsmarknaden. Om de inte får jobb i Dalarna kommer de sannolikt att flytta till något annat län där de upplever att de har större möjligheter att få jobb. Det är en trend vi har sett under senare år där fler nyanlända flyttar från Dalarna till andra län än omvänt, med andra ord tappar vi invånare som invandrat till Sverige under senare år. Framst tappar vi nyanlända till storstadslänen samt Västmanland.

Befolkningsförändring i Dalarnas län 2021-2031 (enligt befolkningsprognos våren 2022)

Risker

Regionen har under året och fram till årsredovisningens avslämnande identifierat ett antal väsentliga risker att beakta och hantera. Riskerna grupperas som omvärldsrisker, verksamhetsrisker och finansiella risker i avsnitten nedan.

Omvärldsrisker

Klimatförändringar

Det står bortom allt rimligt tvivel att den globala uppvärmningen är en följd av mänskliga aktiviteter. Klimatet är ett komplext system och det är svårt att göra exakta förutsägelser av framtida effekter av den globala uppvärmningen, men decennier av klimatforskning har ändå resulterat i klimatmodeller med god precision. Det står därmed klart att om inget görs för att minska utsläppen av koldioxid, och andra gaser som driver den globala uppvärmningen, kommer konsekvenserna att bli stora och i förlängningen kunna göra jorden obebodlig för människan. Redan vid 1,5 graders global uppvärmning blir konsekvenserna stora och vid 2 graders uppvärmning än mycket allvarigare. Vid 2 graders global uppvärmning istället för 1,5 grad förväntas 100-tals miljoner fler människor drabbas genom ökad fattigdom, värmeböljor och vattenbrist¹.

För att uppnå 1,5- eller ens 2-gradersmål krävs en dramatisk omställning då vi ännu inte påbörjat minskningen av CO₂-utsläppen och inte heller uppfyller Parisavtalet. Samtidigt har pandemin visat att stora förändringar kan ge relativt snabba resultat. De globala koldioxidutsläppen har minskat under pandemin² men ser av allt att döma ut att återgå till tidigare nivåer när restriktioner har lättats. Men även om denna minskning var tillfällig visar den ändå att en förändring i rätt³ riktning är möjlig.

Ekonomiskt beroende

Under pandemin har staten tagit större ekonomiskt ansvar i välfärdssektorn genom riktade statsbidrag. Ökningen av riktade statsbidrag innebär, förutom en förstärkning av ekonomin, också att regionens ekonomiska planering försvåras. De riktade statsbidragen överenskomms sent i relation till budget- och regionplansprocessen. I budget 2022 är de riktade statsbidragen cirka 460 mnkr, att jämföra med utfall om väl över 700 mnkr. Utöver att region Dalarna därmed inte i samma utsträckning planerar eller kan planera för så betydande resurstillskott försvåras

¹ <https://www.smhi.se/forskning/forskningsomraden/klimatforskning>

också ekonomisk uppföljning. Risken är att kortsiktiga ekonomiska tillskott genererar långsiktiga kostnadsåtaganden. I ett scenario där de riktade statsbidragen blir betydligt lägre kan Region Dalarna hamna i en situation där finansiering saknas för delar av verksamheten. Personalen är i de flesta fall viktigast resurs för regionens verksamhet. Det är också en resurs som innebär ett långsiktigt kostnadsåtagande, i ett scenario med lägre riktade statsbidrag kan Region Dalarna tvingas begränsa åtaganden och kostnader inom personalområdet. I samband med den nya regeringens höständringsbudget 2023 aviserades att de riktade statsbidragen minskas till ungefär hälften av de totala statsbidragen 2022 nationellt. Mellan 2021 och 2022 minskade volymen riktade statsbidrag från cirka 1 mdr till drygt 700 tkr, alltså en fortsatt hög men minskande nivå, utan att kostnaderna minskade.

Makroekonomisk utveckling

Summan av skatter och utjämning har utvecklats positivt i regionen under 2022. Den höga tillväxten för BNP och arbetade timmar 2021 och 2022 manifesteras i ett skatteunderlag som också ökar starkt. Det är främst lönesumman som driver uppgången. För region Dalarna är utfallet 2022 för skatter och utjämning 5 procent högre än utfall 2021, med positiv effekt slutavräkning 2021 och 2022 inräknad. Den positiva utvecklingen i makroekonomin är förutsättning för att regionen ska kunna bibehålla och utveckla sin verksamhet och skapa utrymme för investeringsbehov samt pensionsåtagandet.

Under pandemin tog staten ett stort ansvar för regionernas ekonomi, och fördelade ut stora volymer statsbidrag vilket bidrog till positiva resultat för Region Dalarna. 2020 och 2022 avsattes medel till resultatutjämningsreserv. Efter vårens ryska invasion av Ukraina förvärrades logistikproblem och komponentbrist som etablerades under pandemiåren, och ytterligare problem tillsköt i form av stigande energipriser. Orsaken till prisstegringen var södra Europas beroende av rysk gas, som omfattades av sanktioner. Då Sveriges energisystem är sammanlänkat med Europas, steg framförallt elpriserna, men så småningom spreds prisökningarna brett i ekonomin. Inflationen påverkade framförallt Kollektivtrafiknämnden i Region Dalarna då ersättningarna till trafikleverantörerna regleras baserat på index där bränslekostnaderna spelar stor roll. Från år 2023 kommer den höga inflationen få ett än större genomslag på framförallt pensionskostnader. Det råder fortfarande osäkerhet hur djup lågkonjunkturen

² <https://fof.se/tidning/2020/6/artikel/minskade-utslapp-under-corona-pandemin>

³

kommer att bli, och hur den kommer påverka arbetsmarknaden och i förlängningen skatteintäkterna i Region Dalarna. Trots att de statliga finanserna står sig starka håller regeringen en fortsatt restriktiv hållning gällande riktade statsbidrag till regionsektorn för att inte agera gas mod penningpolitikens broms.

Demografi

Som beskrivits i stycket ovan (Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning: demografi) så minskar befolkningen i arbetsför ålder, vilket verkar negativt för skatteintäkterna, samtidigt ökar andelen äldre invånare i regionen. Med en hög andel äldre ökar även vårdbehoven. Parallellt med den demografiska utvecklingen ger den medicinska utvecklingen fler möjligheter till behandlingar och tillgång till nya mediciner vilket ställer krav på både ekonomiska och personella resurser. Region Dalarna behöver fortsätta och intensifiera omställningsarbeten inom t.ex. digitaliseringsområdet för att möta de demografiska utmaningarna.

Pandemi

När smittspridningen tog fart i landet ställdes Region Dalarna inför en omställning av vården. De medicinska prioriteringarna förändrades genom strikta omställningsbeslut. Anpassningar fick göras i alla verksamheter efter den kris- och katastrofplanering som togs fram. Covidvården i länet centraliserades till Falu lasarett. Genom kompetensinventering och omflyttning av personal lyckades hälso- och sjukvården i Region Dalarna utöka kapaciteten på IVA med 300 procent. Utöver det har flertalet kliniker ställt om verksamheten för att prioritera covidvård och många medarbetare har fått ändrade arbetsuppgifter under.

Parallellt med mobiliseringen kring covidvård har planerad icke tidskritisk vård fått stå tillbaka. Det uppdämda vårdbehovet från tiden med pandemi behöver prioriteras tillsammans med den tidskritiska vården och resurstillskott för att nå tillräcklig produktion i den prioriteringen kan komma att behövas.

Region Dalarna behöver noga följa långsiktiga effekter av pandemin med ambition att effektivt planera sin verksamhet utifrån tidigare nämnda strukturella förändringar i pandemins spår.

Verksamhetsrisker

De huvudsakliga verksamhetsriskerna för regionen avser personal- och kompetensförsörjning, krisberedskap samt åldrade fastigheter och inventarier.

Kompetensförsörjning

Personalen är regionens viktigaste resurs. Rätt och tillräcklig kompetens i verksamheten är avgörande för

att Regionen ska kunna utföra sitt uppdrag och nå sina mål. Inom regionens verksamhet finns flera yrkeskategorier som utgör bristyrken, inte minst inom hälso- och sjukvården och tandvården. Ett fortsatt stort behov av inhyrd personal kvarstår men regionen arbetar utifrån en strategi att kunna rekrytera, behålla och vidareutveckla personal inom de olika verksamheterna. Utan rätt kompetens i Regionen är risken att kvaliteten minskar och att leverans förskjuts eller i värsta fall uteblir. Därför måste Region Dalarna bibehålla och utveckla sina insatser inom kompetensförsörjning.

Krisberedskap

Redan innan pandemin upplevde regionen problem med varuförsörjningen då man 2019 efter genomförd upphandling bytte distributör av materiel för varuförsörjning av förbrukningsvaror. Bytet av leverantör orsakade stora störningar i verksamheterna.

Covid-pandemin orsakade på nytt materialbrist hos både regionen och kommunerna. Sårbarheten visade sig omedelbart då länder valde att stänga sina gränser för att mota smittspridningen varpå grundläggande material snabbt blev bristvaror då egna lager i stora delar saknades. Sedan dess har regionen byggt upp ett eget beredskapslager. Det arbetet måste fortlöpa och utvecklas för att skapa robusthet i varuförsörjningen.

Utmaningen i att upprätthålla en adekvat krisberedskap kvarstår även om regionen dragit lärdom av kriserna.

Åldrade fastigheter och inventarier

Utmaningen är att förutse utveckling och behov inom samtliga verksamheter men i synnerhet hälso- och sjukvården. Detta för att kunna tillgodose ändamålsenliga lokaler som motsvarar behoven på både kort och lång sikt. En annan utmaning är att förutse och planera för den ekonomiska utvecklingen på lång sikt då fastighetsinvesteringar tar stora ekonomiska resurser i anspråk. Medicinsk utveckling påverkar också investeringsbehoven av medicinteknisk apparatur och andra inventarier. Prioriteringar och samverkan med andra regioner måste göras för att tillgodose invånarnas behov med de förutsättningar som Region Dalarna har.

I nuvarande planperiod 2023-2025 har regionen budgeterat för fortsatt hög investeringstakt. Investeringsutfallet 2022 är 95 mnkr högre än 2021. Budgeten för 2023 – 2025 ökar markant, se tabellen nedan.

Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
825	912	984	1 211

Investeringar, mnkr

Vårdproduktion

Kostnaderna i hälso-och sjukvården har ökat i snabb takt. Tillsammans med de demografiska utmaningarna och de makroekonomiska utmaningar som beskrivs ovan står det klart att denna utveckling inte är långsiktigt hållbar. Planerings- och prioriteringsinsatserna måste förstärkas, också med hänsyn till det uppdämda vårdbehovet.

Finansiella risker

Den av fullmäktige beslutade finanspolicyn, inklusive föreskrifter och bilagor, innehåller riktlinjer och regler i form av riskmandat och limiter för finansverksamheten inom regionen. Regionen är exponerad för framför allt följande finansiella risker: ränterisk, finansieringsrisk, likviditetsrisk samt marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar. Utöver det finns även risk i att ha likvida medel på bankkonto givet volymerna.

Finansieringsrisk

För att begränsa refinansieringsrisken får inte mer än 30 % av låneportföljen förfalla inom de närmaste 12 månaderna, mätt vid varje månadsskifte. Dock får belopp som förfaller inom 12 månader alltid uppgå till max 100 mkr. Om beloppet som förfaller inom 12 månader är högre än 30% och större än 100 mkr av den totala låneportföljen, kan överskjutande belopp reduceras mot bindande kreditlöften (längre än 12 månader). Notering ska då ske om att delar av kreditlöften har reserverats mot överskjutande belopp. Målsättningen skall därutöver vara att låneportföljen har en över åren spridd förfallostruktur. Per 2022-12-31 såg förfalloprofilen ut enligt följande: Ett lån på 100 mnkr lån hos Kommuninvest som förfaller år 2023. Under år 2022 finns ingen beslutad låneram. Inför år 2023 finns en beslutad låneram.

Ränterisk

Per den 31 december 2022 uppgick regionens räntebärande skulder till 100 (100) mnkr, medan de räntebärande finansiella tillgångarna uppgick till 0 (0) mnkr. Regionens räntebärande nettoskuld uppgick per balansdagen sålunda till 100 (100) mnkr. Upplåningen har skett via KommunInvest och löper till rörlig ränta. Ränteswappar används inte för att säkra ränterisk då räntekostnaderna, med tanke på lånens storlek samt begränsad löptid. Däremot finns möjlighet enligt finanspolicyn att använda derivatinstrument inklusive swappar för att påverka ränterisken. Det kan bli aktuellt vid en större lånevolym eller högre ränteläge. I ett sådant fall kan regelverket utökas genom beslut i Regionfullmäktige. Utöver lån så har Regionen även viss exponering mot ränterisk via fordonsleasing och fastighetsrenting.

Kredit- och likviditetsrisk

Regionen placerar för närvarande inte överskottslikviditet. Placering av överskottslikviditet regleras i finanspolicy. Kortfattat kan sägas att vid placering av överskottslikviditet eftersträvas en blandning av räntebindningstid (låg) och rating på motpart (hög) samt med fördel spritt på flera motparter. Eftersom placering av överskottslikviditet för närvarande inte sker finns ingen kreditrisk kopplat till det. Det nu högre ränteläget kan göra att det blir aktuellt i framtiden.

En annan typ av likviditetsrisk är regionens egen betalningsförmåga. För att säkerställa kortsiktig betalningsförmåga bör betalningsberedskapen för RD uppgå till minst 4 veckor, dvs. 20 bankdagar. Betalningsberedskapen utgörs av outnyttjade bindande kreditlöften och likvida medel disponibla inom 3 bankdagar. Regelbunden uppföljning sker av detta via likviditetsprognoser.

Regionen har en kontokredit på för närvarande 200 mnkr.

Marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar

Enligt placeringsdirektiv får finansiella placeringar göras såväl i räntebärande värdepapper och fonder, aktier och aktiefonder, samt alternativa tillgångar. Andelen aktier får uppgå till maximalt 70 % av portföljens värde med en normalvikt på 50 %. Portföljen rebalanseras senast vid +/-10 % avvikelse från aktieandelens normalvikt. Andel alternativa investeringar får uppgå till max 40 % och räntebärande till max 80 %. Per den 31 december 2022 bestod regionens finansiella placeringar till 50 (57) % av aktier, räntebärande värdepappers andel var 49 (42) % och resterande 1 (1) % alternativa placeringar.

Motpartsrisk

Regionens saldo har varit högt under året. I den mycket osannolika händelsen att regionens bank går i konkurs så skulle det kunna medföra stora förluster för regionen. Riksgäldens insättningsgaranti gäller ej för regioner. Regionens nuvarande bank Swedbank har en hög kreditrating. Ett sätt att minska motpartsrisken, eller mer korrekt uttryckt att minska beloppet exponerat för motpartsrisk, är att placera överskottslikviditet. Det måste då ställas till behovet av att alltid ha tillgång till likviditet för att betala bland annat löner och leverantörer. Under senare delen av året har saldot minskat vilket minskat den faktiska motpartsrisken betydligt.

Tabell, risker

Identifierad risk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk
Omvärldsrisk			
Klimatförändringar	Global uppvärmning, förändringar av ekologi och miljö	Ledande politiker, samtliga nämnder	Arbete inom målområde hållbarhet och Dalastrategin 2030
Ekonomiskt beroende	Ökad andel riktade statsbidrag i kombination med stigande bruttokostnadsutveckling	Regionstyrelsen	Anpassning till tillgängliga intäkter och en långsiktigt hållbar ekonomi.
Makroekonomisk utveckling	Ekonomisk återhämtning bromsas och/eller pandemin tar ny fart Långsiktigt pensionsåtagande kräver resultat och likviditet	Regionstyrelsen	Långsiktighet i planering och dimensionering
Demografi	Ökat eller förändrat vårdbehov i befolkningen	Regionstyrelsen och ledande politiker Hälso- och sjukvårdsnämnden	Prioriteringar och kontroll över produktionskapacitet
Pandemins förlopp	Förhöjd beredskap med ansträngd hälso- och sjukvård med ökade kostnader och risk för brist på personal och intensivvårdsplatser	Regionstyrelsen, Hälso- och sjukvårdsnämnden, Servicenämnden samt ledande politiker	Samverkan med centrala myndigheter inom hälso- och sjukvård, SKR samt andra aktuella aktörer
Verksamhetsrisk			
Personal	Brist på personal och rätt kompetens	Regionstyrelsen (Regionstyrelsens förvaltning- HR) tillsammans med berörda verksamheter	Tillämpa och löpande utveckla strategi för rekrytering, behålla och utveckla personal
Krisberedskap	Oförutsedda kris- och bristsituationer	Samtliga nämnder samt regionstyrelsen	Tydliga krishanteringsplaner
Äldrade fastigheter och inventarier	Fastigheter och inventarier som leder till driftstörningar	Fastighetsnämnd, hälso- och sjukvårdsnämnden	Prioritering inom och kontroll över investeringsprocessen
Vårdproduktion	Försämrad vårdproduktion och förmåga att hantera vårdbehov i befolkningen Uppdämda vårdbehov	Hälso- och sjukvårdsnämnden, Regionstyrelsen	En vårdproduktion som motsvarar befolkningens behov, med hänsyn till både framtida och uppdämda behov

Finansiell risk

Finansieringsrisk	Lånebehov	Regionstyrelsen	Beslutad ram för upplåning, möjlighet att använda derivatinstrument för att begränsa ränterisken
Ränterisk	Kostnadseffekter vid förändrad räntenivå		
Kredit- och likviditetsrisk	Minskad likviditet	Regionstyrelsen	Ej placerad likviditet samt betalningsberedskap för minst fyra veckor
Marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar	Vikande utveckling på finansiella marknader, vikande konjunktur	Regionstyrelsen	Placeringsdirektiv som reglerar placeringsvikt för olika tillgångsslag, långsiktig placeringsstrategi
Motpartsrisk	Finansiell förlust	Regionstyrelsen	Omvärldsbevakning, samarbete med partners

Händelser av väsentlig betydelse

Omvärldshändelser och makroekonomiska konsekvenser

Under 2022 har den snabba makroekonomiska återhämtningen efter pandemin resulterat i att nivån på skatteintäkter bibehållits. Samtidigt har vissa pandemirelaterade statsbidrag fortsatt gälla under året, sammantaget påverkar det resultatet i positiv riktning. Logistikproblem och komponentbrist under pandemin påverkade priser redan innan årets början, men efter vårens ryska invasion av Ukraina sköt inflationen i höjden. Framförallt energipriser påverkades, men så småningom spreds prisökningarna till så gott som hela ekonomin. Inflationens påverkan på Region Dalarna har under året varit måttlig, och har framförallt noterats i Kollektivtrafiknämnden och kostverksamheten. Finansmarknaderna har reagerat negativt på kriget i Ukraina och de åtföljande räntehöjningarna. Region Dalarnas placeringar har tappat i värde, och de orealiserade förlusterna uppgår till 249 mnkr.

De riktade statsbidragen utgör betydande del av intäkter, både mätt som andel av regionens intäkter och i faktiskt belopp. Efter regeringsskiftet aviserades en halvering av den totala volymen riktade statsbidrag enligt överenskommelser från och med 2023. De höga intäkterna från riktade statsbidrag 2020 till 2022 har för Region Dalarna inneburit att nettokostnaden kunnat hållas nere. I 2022 års resultat noteras dock att nettokostnadsutvecklingen stiger som ett resultat av att de riktade statsbidragen sjunkit från en hög nivå mellan åren 2021 och 2022, samtidigt som de underliggande, faktiska, bruttokostnaderna ökar.

Pandemin Covid-19

Pandemin har under 2022 präglats av hög smittspridning i början och slutet av året. VAB och korttidsfrånvaro har därmed försvårat det redan ansträngda personalläget. I slutet av året har även andra luftburna smittor såsom RS-virus och influensa ytterligare belastat vården. Pandemin har dock inte medfört svårt sjuka patienter med Covid -19 som tidigare år. Här följer en beskrivning av pandemins påverkan på framförallt Hälso- och sjukvården under 2022:

Slutenvård

I och med intåget av omikron-varianten skedde ett skifte i strategin för både testning och vård av covidpatienter. Med ökad smittsamhet men mildare sjukdom blev det inte längre effektivt med särskilt avsedda covidavdelningar. Den negativa effekt som förflyttning av personal hade på medarbetarnas arbetsmiljö och den minskade produktionen som drabbade avsändande enheter ledde till ett behov av att vårda covidpatienter på samtliga vårdavdelningar. Belastningen på slutenvården var som störst under januari och februari, för att sedan klinga av under

mars. Från april månad så vårdades endast de patienter som drabbades av svår sjukdom på särskild infektionsklinik.

Under sommaren var smittspridningen relativt hög, men det var få patienter som var svårt sjuka. Smittspridningen ökade i samband med stora sommarevenemang i Dalarna, det drabbade även vård- och omsorgspersonal med stor sjukfrånvaro som följd. En låggradig epidemi har florerat under hela hösten, med en uppgång av smitta och ett ökat antal inlagda patienter i december samt ett fåtal svårt sjuka patienter. Ofta har de svårt sjuka antingen varit ovaccinerade eller haft ett flertal riskfaktorer.

Under hösten har också den grundläggande vårdplatsbristen varit påtaglig. Den späddes på till följd av sjukfrånvaro och VAB i samband med ökad smittspridning. Frånvaron och inflödet kulminerade kring julen 2022, då spridningen av olika luftvägsinfektioner var mycket stor i samhället.

Intensivvård (IVA)

IVA eskalerade från ordinarie antal platser till 25 % högre kapacitet under början av 2022. Det gjordes med befintlig personal (genom extrapass) för att inte gå ner i operationsproduktion. Det var tufft för personalen och medförde ett antal uppsägningar under våren. Som ett exempel kan nämnas att IVA-läkarna gick dubbla nattjourer under januari och därefter extra helgpas så länge eskaleringen varade. Återgång till ordinarie platser på IVA skedde i mitten av mars 2022.

Testning och smittskydd

Arbetet med smittspårning har fortsatt under året för att bryta smittkedjor och minska smittspridningen.

En stor förändring inträffade under våren när covid-19 från 1 april 2022 inte längre klassas som en samhällsfarlig sjukdom (covid-19 är dock fortsatt en smittspårningspliktig sjukdom). Som en konsekvens av det kom rekommendationerna för provtagning att förändras. Sedan våren har man vid symptom endast testat patienter, vård- och omsorgspersonal samt boende på SÄBO (Särskilt boende för äldre). Smittskyddsåtgärderna har förändrats under året, där exempelvis kontinuerlig användning av munskydd inom vården rekommenderades under inledningen av året för att sedan tas bort, men återinfördes tillfälligt under årets slut. Under hela året har man dock inom vården rekommenderat munskydd vid patientnära arbete.

Arbetet har också präglats av förändrade förutsättningar med ett mycket varierande behov av testningskapacitet. Antalet smittade har, liksom testningsrekommendationerna varierat över tid, ibland med kort varsel. En annan viktig del i arbetet med smittskydd har utöver testning varit att säkerställa goda smittskyddsåtgärder i hälso- och sjukvården, till

exempel vad avser rekommendationer kring skyddsutrustning, besöks- och mötesrekommendationer, karantänsregler med mera.

Vaccinationer

Arbetet med vaccinationer har fortskridit under året och överenskommelsen mellan SKR och regeringen om ersättning för vaccinationsarbetet har gällt 2022, och fortsätter gälla till första halvåret 2023.

Vaccinationsuppdraget har varit mindre omfattande 2022 och givet att pandemin inte försämras, kommer vaccinationsuppdraget att minska.

Vaccinationstäckningen är generellt bra i Dalarna jämfört med riket, det gäller både i äldre och yngre åldersgrupper. Vaccinationsarbetet har varit helt avgörande för pandemins utveckling. Även under 2022 har arbetet fortsatt vara mycket omfattande och präglats av nya förutsättningar. Under 2021 gavs främst primärdoserna (dos 1 och 2), men under 2022 har majoriteten av doserna varit påfyllnadsdoser (dos 3 och uppåt). Under hösten 2022 har många av doserna som givits varit dos 4 och dos 5. Den nationella vaccinationssamordningen fortsätter i Folkhälsomyndighetens regi och regionen fortsätter att primärvaccinera samt ge påfyllnadsdoser enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Till skillnad från 2021 så utfördes under det här året alla vaccinationer i regionens regi och stora personalresurser har fortsatt allokerats. Det är värt att poängtera att primärvården tagit sig an utmaningen i vaccinationsarbetet, i tillägg till ordinarie uppdrag. Regionen har fortsatt genomföra kommunikationsinsatser i många olika kanaler, och fortsatt arbetet med att öka vaccinationstäckningen i de områdena i länet med låg täckning. För att underlätta vaccination av våra medarbetare har vaccination erbjudits på plats till personal på sjukhus. Regionen har under 2022 fortsatt med möjlighet till drop-in vilket varit givande. Det har exempelvis varit möjligt i gallerior, både i Borlänge och i Falun.

När det gäller nyligen fattade beslut så kom det i slutet av 2022 nya rekommendationer (med start 1 mars 2023) kring vaccinationsintervall där äldre personer och personer i riskgrupp rekommenderas att fortsätta ta 1-2 påfyllnadsdoser varje år. I december slopades det tidigare uppmärksammade kravet på vaccinationsbevis vid anställning inom Region Dalarna. Motiveringen till det är att vaccination mot covid-19 ger ett gott skydd mot svår sjukdom men ett otillräckligt skydd mot smittspridning. För att förhindra

smittspridning inom hälso- och sjukvården är andra smittskyddsåtgärder viktigare än vaccination.

Beredskap i fokus

I samband krigsutbrottet i Ukraina förstärktes Asyl- och migranthälsans (AMH) resurser för att kunna samordna hälsoundersökningar till flyktingar. Smittskydd och vårdhygien har samverkat med AMH och länsveterinär för att förebygga smittspridning bland nyanlända och deras husdjur. Hittills har ingen ökad frekvens av smittsamma sjukdomar noterats i gruppen nyanlända från Ukraina. Ett fåtal ukrainska patienter har omhändertagits i slutenvården. Det förvärrade omvärldsläget har försämrat vissa leveranser av läkemedel och medicinskt teknisk utrustning.

2019 års materialbrist, pandemin och krigsutbrottet i Ukraina har satt fokus på ett ökat beredskapsbehov för hälso- och sjukvården i Dalarna. Ett beredskapslager för nödvändigt material och läkemedel har byggts upp. Hälso- och sjukvårdens ledning har utbildats inom kris- och beredskapsledning för att kunna hantera snabba omprioriteringar och anpassa verksamheterna till en krissituation. Ett projekt för att ta fram en regionövergripande beredskapsplan för det högsta beredskapsläget har påbörjats.

Bemanning i Hälso-och sjukvården

Hälso-och sjukvården vittnar om utmaningen att bemanna verksamheten i allmänhet och dygnet-runt verksamheterna i synnerhet. Framförallt saknas sjuksköterskor. Konsekvensen blir att tillgänglighet till vården för Dalarnas invånare minskar, vilket är ett problem flera regioner tampas med. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har granskat Falu lasarett och flera av landets sjukhus med ett likartat resultat. Insikten är att det inte går att rekrytera kompetens för att bedriva slutenvård i den omfattning som görs idag. Hälso- och sjukvården behöver ställa om så att vården utförs på andra sätt, på rätt vårdnivå, inkluderat det patienten kan göra själv. För att hantera vårdplatssituationen har Hälso- och sjukvårdsledningen inrättat operativa ledningsmöten under extra belastade perioder. Personal har omfördelats till dygnet-runt-verksamheter och akutmottagningarna i Mora och Falun har fått extra resurser. Dessutom har ett projekt startats för att hitta nya arbetssätt för att avlasta slutenvårdens verksamheter på både kort och lång sikt.

Andra händelser av väsentlig betydelse

Händelser av väsentlig betydelse redovisas också i respektive nämnds förvaltningsberättelse (bilaga till årsredovisningen), nedan följer ett urval av händelser i Regionens verksamhet under året.

Kollektivtrafikförvaltningen har efter krigsutbrottet i Ukraina erbjudit avgiftsfri kollektivtrafik för Ukrainiska medborgare. Beslutet har förlängts i omgångar och gäller fortfarande. Oro i omvärlden har också haft påverkan på trafik kostnader kopplat till avtalsindex. Under våren stabiliserades läget kring covid-19 och det ansågs inte längre vara en pandemi. Detta medförde att samhället öppnade upp och resandet i kollektivtrafik ökade. Det har haft en positiv effekt på biljettförsäljning. För färdtjänsthandläggning och sjukreseadministrationen innebar det högre arbetsbelastning.

Tandvårdsförvaltningen har inlett en samverkan med Karolinska Institutet för att ta emot tandläkare med utomeuropeisk examen som medverkar i Kompletterande utbildning för tandläkare (KUT). Syftet är att bereda dessa för möjligheter till praktik i Dalarna. Representanter från Tandvårdsförvaltningen reste under året till Riga för att träffa ledningen för tandläkarhögskolan för att formalisera utbytet av den verksamhetsförlagda praktiken för internationella studenter som hittills genomförts på klinikerna i Ludvika, Smedjebacken, Borlänge, Gagnef och Orsa.

I syfte att skapa en tydligare och smidigare politisk process kring fastighetsinvesteringar samt för att Regionstyrelsen ska få ett tydligare ansvar för långsiktiga fastighetsinvesteringar, föreslog Regionstyrelsen under senhösten 2022 att låta Fastighetsnämnden upphöra och ersättas av en fastighetsberedning, direkt underställd Regionstyrelsen. Ärendet togs upp i fullmäktige i december för beslut men återremitterades för komplettering med risk- och konsekvensanalys. Nytt reglemente för styrelsen är dock beslutat, att gälla från 2023-01-01, i vilket Fastighetsnämndens uppdrag överförts till Regionstyrelsen.

Med anledning av den säkerhetspolitiska situationen inventerades alla skyddsrum under våren och har därefter åtgärdats enligt krav från MSB. Alla skyddsrum ska kunna iordningställas för användning på föreskrivna 48 timmar. Regionfastigheter har även sett över sjukhusens bränslenivåer för reservkraft för att stärka robustheten.

Styrning och uppföljning av regionens verksamhet

Politisk organisation och styrning

Regionfullmäktige är Region Dalarnas högsta beslutande församling. Regionfullmäktige fattar beslut i strategiska och övergripande frågor såsom mål och riktlinjer för verksamheten, ekonomi, budget, skattesats och patientavgifter. Regionfullmäktige beslutar om regionplan och finansplan innehållande budget.

Regionstyrelsen ansvarar för uppsikt över att nämndernas verksamhet bedrivs enligt de mål och uppdrag som fullmäktige har fastställt. Regionstyrelsen bereder ärenden som ska tas upp i regionfullmäktige. Regionstyrelsen ansvarar för att budgeten hålls och följs upp, att regionfullmäktiges beslut genomförs och för miljö och säkerhet inom regionen. Dessutom har Regionstyrelsen det övergripande arbetsgivaransvaret.

I regionplanen beskrivs region Dalarnas vision, fyra målområden samt effektmål och specifika uppdrag som är styrande för nämnders och verksamheters målstyrningsprocesser. Nämnder och ska i sin tur forma mål och initiera aktiviteter som leder till att uppdragen, effektmålen och visionen uppnås.

Vision

Region Dalarnas vision beskrivs i regionplanen och sammanfattas;

Vi mår bra – i hela Dalarna!

Dalarna bidrar till Sveriges attraktivitet och ekonomi på ett positivt sätt med ett konkurrenskraftigt näringsliv bestående av små och stora företag och bland dessa flera viktiga exportföretag.

Dalarna är en plats där människor trivs, som de söker sig till och som de stannar kvar i. Det är en region som står för mångfald och tolerans där alla människors unika egenskaper och kompetenser tas tillvara.

Sjukvården är effektiv med god tillgänglighet utan köer. Det är enkelt att få en tid i vården. När det är besvärligt för patienten att komma till vården kommer vården nära patienten.

Det är människor som vill bo och leva i Dalarna som bildar grogrunden till en plats som fler vill flytta till. Med yttrandefriheten som grund är kulturen är en dynamisk, utmanande och obunden kraft som även tar vara på det kulturella arvet.

Mål

I arbetet mot att nå regionens vision finns målområden och tillhörande effektmål.

Region Dalarnas målområden är *medborgare, medarbetare och ledarskap, hållbar utveckling och digitalisering*. Till varje målområde hör effektmål som specificerar var särskild vikt ska läggas i verksamheten inom målområdet.

Medborgare

Inom målområdet ska särskild vikt läggas vid att;

- Öka närhet i hela Dalarna
- Öka kvalitet
- Att möjliggöra för att medborgare ska kunna leva ett långt och lyckligt liv i Dalarna

Medarbetare och ledarskap

Inom målområdet ska särskild vikt läggas vid att;

- Öka trivsel på jobbet
- Öka fast bemanning, minska beroende av hyrpersonal
- Förbättra stöd i ledarskapet

Hållbar utveckling

Inom målområdet ska särskild vikt läggas vid att;

- Minska miljöpåverkan
- Stärka ekonomin
- Arbete som ger bättre infrastruktur i hela Dalarna

Digitalisering

Inom målområdet ska särskild vikt läggas vid att;

- Öka demokratiskt inflytande
- Öka produktivitet och effektivitet
- Modernisera arbetsmetoder

Ledningssystemet – Vårt arbetssätt

Ledningssystemet i Region Dalarna kallas även *Vårt arbetssätt*. Med gemensamma dokument som beskriver arbetssätt, ansvar och roller, kan kvalitén i arbetet säkras. Ledningssystemet finns på övergripande nivå, förvaltningsnivå samt verksamhetsnära. Genom regionens gemensamma dokumentstruktur tillgängliggörs det hela vägen ut i operativ verksamhet. Dokumentstrukturen är digitalt tillgänglig genom startsidan på regionens intranät *Intra*.

Dokumentstrukturen utgörs av sex rubriceringar, under vilka dokument och information sorteras:

- *Den kvalitetssäkrade regionen* beskriver regionens ledningsprocess och den struktur på organisation, ansvar och befogenheter, som beslutats.
- *Den patient-/kundfokuserade regionen* beskriver patientens/brukarens/kundens väg.
- *Den kunskapsbaserade regionen* beskriver arbetet med rekrytering, kompetens och kunskapsstyrning
- *Den patientsäkra och säkra regionen* beskriver hur en trygg och säker verksamhet säkerställs.
- *Den kostnadsmedvetna regionen* beskriver vilka ekonomiska resurser som står till förfogande och hur dessa ska hanteras på ett ansvarsfullt sätt.
- *Den transparenta regionen* innehåller information som skapar delaktighet och tillgång till information för chefer, medarbetare och patienter/kunder

Verksamhetsplanerings- och budgetprocess

I februari kallar regionstyrelsen samtliga nämndpresidier och förvaltningsledningar till bokslutskonferens för att redovisa resultat av föregående års aktiviteter och måluppfyllelse samt identifierade utmaningar för innevarande och kommande år. Bokslutskonferensen för 2022 har ett tydligt fokus på de snabbt förändrade förutsättningarna i både omvärld och i landet orsakade av covid-19 pandemin och vårens anfallskrig av Ryssland mot Ukraina.

Under våren tar förvaltningarna utifrån gällande regionplan fram ett planeringsunderlag inklusive effektiviseringsförslag för nästkommande treårsperiod. Planeringsunderlaget ger förutsättningar för den politiska ledningens arbete med att ta fram ett förslag till regionplan, budget och finansplan för de kommande tre åren. Förslaget MBL-förhandlas och presenteras för regionstyrelsen för beslut. Regionfullmäktige fastställer regionplan, budget och finansplan för de

kommande tre åren på sammanträdet i juni. Planen innehåller vision, målområden och för varje målområde ett antal effektmål. Planen innehåller även specificerade uppdrag till styrelse och nämnder.

Efter regionfullmäktiges beslut om regionplan i juni, fram till slutet av september pågår nämndernas arbete med en detaljerad budget och verksamhetsplan för kommande år. Förvaltningsledning administrerar arbetet med verksamhetsplan för respektive styrelse eller nämnds verksamhet. En tydlig koppling ska finnas från regionplan och budget med dess målområden och effektmål till nämndens och/eller förvaltningens verksamhetsplan och budget.

I oktober fastställer styrelsen/nämnderna sina verksamhetsplaner med budget. Detaljerade handlingsplaner med syfte att nå önskvärd effekt, arbetas därefter fram i respektive verksamhet. I november kan regionens budget i undantagsfall omprövas. Motivet till en sådan förändring kan vara yttre faktorer såsom förändrat skatteunderlag, statens budgetproposition, ändrade lagar eller förordningar eller andra faktorer av väsentlig art, som påverkar regionen i en omfattning att en omprövning måste ske. Samtliga nämnders och styrelsers verksamhetsplaner med budget ska delges regionstyrelsen senast i december.

Uppföljningsprocess

Löpande uppföljning av verksamhet och ekonomi ska säkerställa att regionfullmäktige har god kontroll på att regionplan och budget får avsedd effekt samt att åtgärder kan vidtas om avvikelser uppstår.

Regionstyrelsen följer löpande utvecklingen av verksamhet och ekonomi för regionen som helhet samt för respektive nämnd. Nämnden ansvarar för uppföljning av sin verksamhet och ekonomi under året.

Regionens uppföljningsprocess regleras i Kommunallagen (KL 2017:725) samt i Kommunala bokförings- och redovisningslagen (LKBR 2018:597).

Uppföljningsprocessen levererar löpande uppföljning och analys av verksamhetens mål och ekonomiska utfall. Rapporter sammanställs enligt särskild tidplan i månadsrapporter, tertialrapport, delårsrapport och i årsredovisningen.

Ledningsportalen

För att chefer utifrån sitt ansvar och sina befogenheter, ska utföra ett gott arbete avseende planering, uppföljning, ledning och styrning, utvecklas det digitala verktyget *ledningsportalen*. Ledningsportalen ska, när det är fullt utbyggt i organisationen, innefatta;

- **Årshjulet**
Årshjulet består av *Chefens ledstång*, som kronologiskt beskriver det som ska utföras under ett år. Till exempel budgetarbete, månadsuppföljning, medarbetarsamtal, egenkontroll och verksamhetsplanering. Årets aktiviteter för verksamheten är direkt kopplade till detaljerad information om respektive aktivitet samt bakomliggande dokumentation.
- **Målstyrning**
Verksamhetens mål och aktiviteter kopplas till regionplanens övergripande målområden och effektmål. Kedjan av mål mellan regionplan och verksamhetsmål och aktiviteter är tvingande och visuell. Till varje mål kopplas nyckeltal som kan följas i ledningsportalen på olika nivåer. Allt i ledningsportalen kopplas mot överliggande organisatoriska nivå för att skapa en röd tråd i målstyrningen.
- **Uppföljning**
Nyckeltal kan följas för att mäta prestation och måluppfyllnad. Nyckeltalen ska löpande utgöra indikatorer som följer verksamheten och kvalitén. Erforderliga rapporter kan tas fram direkt ur systemet, med koppling till resurser som ekonomi och personal samt uppföljning av mål.

Ledningsportalen byggs succesivt ut i regionens verksamheter och förväntas vara helt utbyggd under 2023.

Intern styrning och kontroll

Internkontroll är grunden för en stabil och tillförlitlig verksamhet. Den interna kontrollen inom nämnder och styrelse bygger på en helhetssyn avseende regionens verksamhet och mål. I praktiken innebär det att den interna kontrollen omfattar mål, strategier, styrning och uppföljning. Inom ovannämnda områden ska det finnas inbyggda kontroll- och uppföljningssystem som säkrar en effektiv förvaltning och förhindrar att allvarliga fel och skador uppstår.

Den interna kontrollen handlar om att på en rimlig nivå säkerställa:

- att verksamheten är ändamålsenlig, lever upp till målen och är kostnadseffektiv, det vill säga har en god ekonomisk hushållning
- att informationen om en verksamhet och den finansiella rapporteringen är tillförlitlig och tillräcklig
- att verksamheten har en god efterlevnad av tillämpliga författningar samt uppsatta riktlinjer
- att möjliga risker observeras, bedöms och förebyggs

Styrdokument

Region Dalarna har fastställt en policy och målsättningsdirektiv för intern styrning och kontroll. För det operativa arbetet finns en administrativ rutin och ett antal stödjande dokument.

Enligt den nya Regionplanen för 2021-2023 ska nämnderna besluta om internkontrollplan för kommande år senast i oktober, tillsammans med verksamhetsplan och budget. Ett beslut togs att få flytta detta datum till december. Samtliga nämnder ska också löpande följa upp arbetet med internkontroll och rapportera två gånger per år.

Genomförande

Samtliga nämnder har följt internkontrollprocessens tidplan och fastställt en internkontrollplan för 2022 innan årsskiftet. Under året har nämnder och förvaltningar arbetat med att genomföra internkontrollpunkterna och samtliga nämnder har lämnat en rapport till regionstyrelsen om resultatet av nämndernas arbete med internkontroll 2022.

I samband med starten av internkontrollprocessen inför 2022 har nämnder och förvaltningar genomfört riskanalyser inom sina respektive verksamhetsområden och därefter tagit fram internkontrollplaner för det nya året.

Den regiongemensamma arbetsgruppen med processledare har under året bistått nämnder och förvaltningar i arbetet med riskhantering, framtagande av internkontrollplaner, uppföljning och utveckling av arbetsmetoder. Flera utbildningar har utförts med nya processledare i arbetsgruppen. I regionens chefsutbildning ingick även ett avsnitt om intern styrning och kontroll för att ytterligare förankra processen och arbetssättet i hela organisationen. Arbetsgruppen har därtill genomfört ett utvecklingsseminarium tillsammans med inbjuden revisor. För 2023 har en temabaserad seminarierie planerats med fokus på utveckling och kvalitet inom internkontrollplanering, riskanalys, rapportering, revisionsförståelse och kontrollmiljö. En gemensam utbildningsfilm planeras också år 2023 för att ytterligare understödja en god intern styrning och kontroll i Region Dalarna.

Granskning

Regionens revisorer genomförde en uppföljande granskning av intern kontroll för 2021. Revisorerna rekommenderade då att samtliga nämnder bör säkerställa att det interna kontrollarbetet genomförs trots extraordinära händelser som påverkar verksamheten. Revisorerna har utifrån genomförd granskning gjort bedömningen att styrelsen och nämnderna följt tidigare års rekommendation.

Revisorernas sammanfattande bedömning är att den interna kontrollen i allt väsentligt är tillräcklig och att omfattningen är ändamålsenlig. Revisorerna

konstaterar att det finns tillräckliga styrande dokument och riktlinjer för arbetet, där också mallar finns att tillgå för nämnderna. För kollektivtrafiknämnden, hjälpmedelsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden föreslås mindre justeringar för en tydligare rapportering inför 2023. Generellt framgår det av revisorerna att ett gediget internkontrollarbete utförs inom Region Dalarna.

Uppföljning av nämndernas särskilda kontrollaktiviteter 2022

I tabellen nedan redovisas resultatet av internkontrollpunkterna för respektive nämnd. Internkontrollpunkter som har fått resultat grönt visar inga eller godtagbara avvikelser, medan punkter som har resultat gult eller rött behöver behandlas vidare för att uppnå önskat resultat. Resultatet i som visas i fältet med grön triangel innefattar pågående arbete.

Resultat av granskade processer/moment				
Antal resultat per nämnd				
Hälso- och sjukvårdsnämnd/ Hälso- och sjukvård	13	7	0	
Hälso- och sjukvårdsnämnd/ Hörsel och syn	4	2	0	
Regionstyrelse / Central förvaltning	6	4	0	1
Fastighetsnämnd	5	1	0	
Servicenämnd / Gemensam nämnd för kostsamverkan	2	2	0	
Kultur- och bildningsnämnd	4	2	0	
Tandvårdsnämnd	4	2	0	
Kollektivtrafiknämnd	4	0	3	
Patientnämnd	4	0	0	
Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna	3	4	0	
Regional utvecklingsnämnd	1	4	0	
Gemensam nämnd för kostsamverkan	3	1	0	
Summa	53	29	3	1

Av nämndernas totalt åttiosex internkontrollpunkter för 2022 har femtio punkter redovisats med resultat "inga eller godtagbara avvikelser" och tjugonio punkter med "avvikelser/ brister observerade – åtgärd bör övervägas". De punkter som bedömts som röda eller gula kommer i många fall att återkomma i kommande internkontrollplaner.

Tre av internkontrollpunkterna bedöms ha "betydande avvikelser/brister observerade – åtgärd krävs".

Kollektivtrafiknämnden har tre punkter i internkontrollplanen som avser risker vid säkerställande av driftsäkerhet med avseende på telefoni, data/nätverk och elförsörjning. Riskerna omfattar likaså kartläggning av behov av investeringar samt avtalsuppföljning, uppfyllande av lagar, krav och interna rutiner. Regionstyrelsen har vidare ett kontinuerligt arbete gällande uppföljning kring efterlevnad av lönepolicy och lönestrategi. Internkontrollpunkten kräver löpande arbete och en långsiktig handlingsplan för att uppnå mål. Arbetet pågår, lönebildningsrådet är inrättat och en långsiktig strategi för lönebildningsfrågor ska tillämpas.

Nämndernas fullständiga rapporter finns sammanställda i dokumentet Uppföljning av intern styrning och kontroll 2022 som behandlas av regionstyrelsen. Utdrag ur nämndernas rapporter finns i bilaga till årsredovisningen.

Nämndernas rapporter till regionstyrelsen om intern styrning och kontroll är sammanställda i detta dokument. För vissa av nämndernas internkontrollpunkter finns Rapport särskilda internkontrollpunkter, med detaljerad redovisning av genomförd kontroll, hos respektive nämnd. I bilaga till regionens årsredovisning för 2022 finns utdrag ur nämndernas rapporter om intern styrning och kontroll.

Vårdproduktion och tillgänglighet

Nyckeltal vårdgaranti	Utfall	Mål	Måluppfyllelse
Vårdgaranti – 0 – telefon tillgänglighet primärvården	87%	95%	
Vårdgaranti – 3 – bedömning primärvården	90%	95%	
Vårdgaranti – 30 – första besök barn- och ungdomspsykiatri	67%	72%	
Vårdgaranti – 90 – första besök specialiserade vården	69%	85%	
Vårdgaranti – 90 – operation/åtgärd specialiserade vården	57%	85%	
Andel prio 1-uppdrag inom 25 minuter, ambulansen	92%	95%	
Andel prio 1-uppdrag inom 30 minuter, ambulansen	95%	90%	
Kontinuitetsindex kronisk sjukdom, läkare i primärvård	0,27	0,35	

 mål uppfyllt mål delvis uppfyllt mål ej uppfyllt

Primärvårdens tillgänglighet har försämrats.

Vårdcentral Avesta har haft ett särskilt allvarligt läge

och Vårdcentral Mora har haft perioder av mycket låg telefonföretaglighet där vårdcentralerna på ett solidariskt sätt stöttat varandra i TeleQ. Ett långsiktigt arbete av primärvårdens telefonföretaglighet pågår och en gemensam support är under uppstart för att avlasta vårdcentralerna administrativa ärenden. Kontinuitetsindex i primärvård har inte nått målet men det har förbättrats ca 20% sedan föregående år. Uppföljande kontakt vid kronisk sjukdom har också förbättrats sedan 2021. Trots det ligger Dalarna under rikssnittet avseende kontinuitetsindex för samtliga patienter till läkare och sjuksköterska. För att nå Socialstyrelsens rekommenderade listningstak på 1 100 patienter per allmänläkare har rutiner och handlingsplan tagits fram. Andelen i befolkningen som har fast läkarkontakt i primärvården har ökat till 80%.

Delar av Barn- och ungdomspsykiatris (BUP) verksamhet förändrades till vårdval i februari 2022. BUP har haft svårigheter att öka sin produktion och att nå en ekonomi i balans i enlighet med den nya ersättningsmodellen. BUP behövde fördubbla sin produktion till ca 4 patienter per dag och heltidsanställd. Det har inte kunnat nås under året och har lett till högre kostnader för köpt vård.

Vårdgarantiuppfyllelse 69 % för första besök är lägre än för ett år sedan (75 %), vilket delvis kan förklaras av ett ökat remissinflöde till mottagningarna efter pandemin. Tillgängligheten till första besök till fysioterapeut har försämrats sedan 2021. Det beror huvudsakligen på att fysioterapi-verksamheten tagit över en patientgrupp från Ortopeden. Fysioterapin har tillsatt ytterligare resurser och utbildat personalen för att förbättra väntetiderna. Under 2022 har logopedverksamheten haft svårt att klara tillgängligheten till första besök och återbesök för förskolebarn med språkstörningar. Helg-insatser och omfördelning av resurser har dock förbättrat tillgängligheten.

Antal väntande till första besök inom den psykiatriska öppenvården har minskat, de som väntat mer än 90 dagar har minskat med 42%.

För samtliga operationer är vårdgarantiuppfyllelsen i slutet av året 61% jämfört med 56% för ett år sedan. Trots att pandemin under våren återigen begränsade operationsresurserna och den ordinarie ökningen från sommarperioden ökade väntelistan, så har tillgängligheten till operation haft en positiv utveckling. Se figuren nedan. I slutet av 2022 väntar 3700 patienter på anestesikrävande operation jämfört med 4300 patienter vid årets början. Externa vårdköp (ca 1500 operationer) har bidragit till utvecklingen.

Förbättrat nyttjande av operationssalarna inom dagkirurgin både i Mora och i Falun, har bidragit till att dagkirurgiska operationer ökat med 40 % jämfört med 2021. För att möta produktionsbehoven kommer en

större andel av operationerna successivt att utföras på dagkirurgiska avdelningar, även om patienterna kommer att vårdas en kortare tid inom postoperativ slutenvård.

Ögonsjukvården har efter flera framgångsrika år med en mycket god tillgänglighet till ögonoperation, markant försämrats sin operationsproduktion under våren 2022. Efter flera år utan externa vårdköp har verksamheten åter upphandlat externa leverantörer för kataraktkirurgi, vilket minskat köerna men lett till höga kostnader för köpt vård.

Inom psykiatrin ökar antalet utförda behandlingar och utredningar för vuxna jämfört med 2021. Antalet väntande över 90 dagar till behandling eller utredning ökar under 2022 vilket troligtvis beror på den uppskjutna vården efter pandemin.

Ambulanssjukvården fortsätter att ha god tillgänglighet och målet om att nå 90 % av befolkningen inom 30 min gällande prio 1-larm uppnås med god marginal.

Verksamhetsstatistik (januari-december)	Resultat 2022	Resultat 2021	Förändring
Operation/åtgärd			
Antal genomförda	19 064	17 840	7%
<i>varav division kirurgi</i>	16 492	16 315	1 %
<i>varav division medicin</i>	839	827	2%
<i>varav division psykiatri</i>	1 733	698	148%
Antal väntande 31/12	8 622	8 754	-2 %
<i>varav division kirurgi</i>	6 512	6 814	-4%
<i>varav division medicin</i>	106	90	18%
<i>varav division psykiatri</i>	2 004	1 851	8%
Antal väntande > 90 dagar 31/12	3 344	3 583	-7%
Slutenvård			
Antal belagda vårdplatser	474	482	-2 %
Antal utlokaliserade vårdplatser per 100 disponibla vårdplatser	2,1	1,3	62%
Antal utskrivningsklara vårdplatser	12,4	9,5	30%
Antal överbelagda vårdplatser	59,5	57,4	4%
Medelvärdetid, dagar	4,6	4,4	4%
Vårdtillfällen	38 215	39 680	-4%
<i>varav division medicin</i>	18 095	19 219	-6%
<i>varav division kirurgi</i>	17 569	17 803	-1%
<i>varav division psykiatri</i>	2 551	2 658	-4%
Vård dagar	220 837	224 966	-2%
<i>varav division medicin</i>	101 225	105 474	-4%

varav division kirurgi	74 735	76 457	-2%
varav division psykiatri	44 877	43 035	4%
varav utskrivningsklara	6 739	5 910	14%
varav division medicin	3 826	3 613	6%
varav division kirurgi	2 419	1 792	35%
varav division psykiatri	494	505	-2%
Genomsnittlig beläggning			
varav division medicin	93%	90%	
varav division kirurgi	91%	88%	
varav division psykiatri	89%	85%	
Besök, specialistsjukvård			
Första besök antal väntande	18 114	16 680	9%
antal genomförda	74 887	74 503	0,5%
Återbesök antal väntande	152 781	173 255	-12 %
antal genomförda	406 478	398 357	2%
Andel digitala återbesök	2,7 %	2,2%	19%
Besök, primärvård			
Antal bedömningar	166 000	156 546	6%
Antal besvarade samtal	719 848	764 767	-6 %
Akutbesök			
Antal genomförda kontakter	92 321	87 079	6%
Antal registrerade bedömningar	91 619	86 583	6%

Sommarens första semesterperiod medförde en vårdplatsbrist på kirurgkliniken i Falun, med många utlokaliserade patienter som följd. Hälso- och sjukvårdsledningen fattade några snabba beslut om divisionsövergripande bemanningsförstärkning på kirurgkliniken vilket förbättrade situationen påtagligt. Trots bemanningsbrist även inom division medicin lyckades divisionen hålla övervakningsplatser ämnade för intermediärvård öppna, vilket var betydelsefullt för belastningen på IVA.

Rättspsykiatri har ökat till 78 vårdplatser i enlighet med beslut trots ett turbulent år där flera kompetenser har saknats. Läkare, sjuksköterskor och skötare har saknats vilket kan få en påverkan på antalet vårdplatser inom kort. I övrig psykiatrisk slutenvård har trycket varit högt vilket inneburit att överbeläggningar och medelvårdtiden ökat.

I primärvården ökar antalet medicinska bedömningar något. Verksamheterna är under utveckling i hur man lämpligast registrerar den medicinska bedömningen

som ingår i vårdgarantin och därför varierar statistiken mellan verksamheterna.

God Nära vård

En Läns gemensam strategi med målbild och färdplan för God och Nära vård i Dalarna 2022–2030 har antagits av Region Dalarna och länets 15 kommuner. En lanseringskonferens hölls i september med stort deltagande från både regionen och kommunerna. Därefter har arbete påbörjats för att ta fram lokala planer i samverkan mellan regionens primärvård, specialistvård samt kommunens vård och omsorg. Uppföljning av lokala planer och indikatorer kommer göras årsvis.

För att säkerställa kvaliteten i vårdövergångar har det initierats flera arbeten kring samverkan vid utskrivning från slutenvård (SUS), samordnad individuell plan (SIP) samt patientkontrakt. En film om patientkontrakt har tagits fram och spridits såväl nationellt som inom regionen. Ett informationsmaterial i form av broschyr, affisch samt väntrum-tv har tagits fram för spridning till patienter. Information om patientkontrakt finns på regionens webbplatser och 1177. Flera verksamheter i primärvård och specialistvård arbetar aktivt kring patientkontrakt.

Ett annat exempel är att en sjuksköterska anställts i Smedjebacken som finansieras 50/50 av region och kommun för att möjliggöra ett gränsöverskridande arbetssätt.

Flera samverkansinitiativ har startat såväl mellan kommun och region som regioninternt, t.ex.:

- Närakuten Ludvika
- Bedömningsenhet Vansbro
- Samarbetsvård inklusive vårdsamordnare i primärvård och psykiatri
- Samverkan med folktandvårdens folkhälsofunktion, kommuner och regionen.
- Ett utredningsarbete har genomförts i samverkan mellan primärvården och akuten i Falun för att omhänderta akuta patienter på rätt vårdnivå.
- Laboratiemedicin Dalarna bevakar utveckling och upphandling av patientnära-instrument för mottagningar, avdelningar, mobila team och bedömningsbilar. Egenprovtagning av glukos är nu i drift.
- Samverkan mellan ambulans, psykiatri och kommunal sjukvård har initierats men behöver utvecklas än mer. Mobila resurser går att samutnyttjas bättre.
- NÄVA-platser har öppnats i Särna och i Borlänge men på grund av utebliven beläggning i Borlänge har projektet pausats där.
- Antalet genomförda hälsosamtal riktat till 50 åringar ökar. En processledare har anställts i

primärvården för att stödja verksamheterna i det hälsofrämjande arbetet.

- Primärvården och psykiatrin samarbetar i flera projekt, t.ex. "En väg in" för barn och unga och gemensamma hembesök. I Särna finns en psykiatrisjuksköterska som arbetar tillsammans med de lokala vårdcentralerna. Sjuksköterskan har även öppnat en stödlinje via telefon för samer.
- Psykiatrin samarbetar i flera projekt ihop med kommunerna, tex. Bostad först (Borlänge kommun), inrättande av ett HVB-hem för barn och unga vuxna i samverkan med länets kommuner har fortsatt att projekteras
- I Västerbergslagen har det startats ett samarbetsprojekt mellan primärvård, habilitering och öppenvårdspsykiatri: "Samordnat medicinskt omhändertagande för personer med intellektuell funktionsnedsättning"
- Alla vårdcentraler i Dalarna har fått tillgång till teledermatoskopi för hudtumörer. Specialistvården har åkt runt till alla vårdcentraler och genomfört utbildning av personalen på plats.
- I Avesta har en mobil äldrejour inrättats som bemannas av läkare under jourtid kl 17-21 vardagar och kl 9-17 under helger. Syftet är att läkarresursen vid behov kan bedöma och behandla patienten på sitt ordinarie boende (kommunalt boende, korttidsboende och hemsjukvårdsinskrivna patienter), för att undvika besök på akutmottagningen som ofta leder till inneliggande vård. Konsultation sker i första hand i form av telefonkontakt och sedan planeras hembesök vid behov, då även kommunens sjuksköterska finns på plats.

Övergripande mål i Regionplan

I regionplanen finns fyra målområden knutna till den övergripande visionen *Vi mår bra i hela Dalarna*. Målområdena är *medborgare, medarbetare och ledarskap, hållbar utveckling* och *digitalisering*. Dessa fyra målområden ska vara vägledande vid nämndernas målstyrningsprocesser, och mynna ut i mål hos verksamheterna som leder till att uppdragen och visionen uppnås. Varje nämnd har i uppdrag att formulera mål utifrån ovan nämnda målområden.

Till årsredovisningen och till respektive nämnds verksamhetsberättelse finns bilaga där det framgår detaljer för målarbetet, såsom bakomliggande mätetal och redovisning av samtliga mål. Varje förvaltning redovisar en samlad bedömning av måloppfyllelsen, denna sammanfattas nedan. Målområdena från regionplanen beskrivs också, med exempel i urval från nämnderna.

I nämndernas måloppföljning 2022 finns 146 st. mål kopplade till regionplanens målområden. Av dessa redovisas 83 st. mål som uppfyllda, 52 st. som delvis uppfyllda och 23 st. som ej uppfyllda. De ej uppfyllda målen utgör ca 15 procent av totalt antal mål.

Regionplanens målområden	Antal		
	Mål uppfyllt	Mål delvis uppfyllt	Mål ej uppfyllt
Medborgare	24	11	4
Medarbetare och ledarskap	20	6	11
Hållbar utveckling	37	5	7
Digitalisering	11	8	2
TOTAL	92	30	24

Målområde 1. Medborgare

Alla människors lika rätt och okränkbara värde är utgångspunkten för Region Dalarnas verksamhet. Alla människor ska mötas med respekt och ges möjlighet att själva ta ansvar för och påverka sina liv. För såväl individ som samhälle är det av stor vikt att folkhälsan förbättras.

Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med följande effektmål

(önskvärd effekt av aktiviteterna):

- *Ökad närhet i hela Dalarna*
- *Ökad kvalitet*
- *Att kunna leva ett långt och lyckligt liv i Dalarna*

Under 2022 är 4 st. av 39 st. mål ej uppfyllda i målområde medborgare.

Patientnämnden uppfyller inte sitt mål att i tillräcklig grad erbjuda kvalitativ och tillgänglig verksamhet i Dalarna. Det beror på att förvaltningen inte uppnår

tillräckligt många samtal inom angiven tid samt att förvaltningen, utifrån enkätsvar, inte tillgodosett information i tillräcklig grad. Observera att målvärden är 99 % respektive 98 % för de två målen och uppnått resultat endast avviker cirka en procentenhet från målet.

Hälsa- och sjukvårdens mål har påverkats av det ansträngda bemanningsläget. Bland medborgarmålen är det främst vårdgarantimålet som inte har uppfyllts. Vårdgarantin delas upp i flera tillgänglighetsmått, framförallt för telefon-, och bedömning i primärvård samt besök- och åtgärd i specialistsjukvården. Därutöver finns också bland andra målet för andel av ambulansens högprioriterade utryckningar som når befolkningen inom 30 minuter. Det är också det enda vårdgarantimål som uppnås.

Målområde 2. Medarbetare och Ledarskap

Region Dalarna ska vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare. Långsiktighet krävs i arbetet med att behålla, rekrytera och utveckla medarbetare. Medarbetarskapet behöver utvecklas och särskilt fokus behöver sättas på ledarskapsutveckling. Det är viktigt att vi trivs på arbetet och har en god arbetsmiljö. Vi ska skapa arbetsplatser där medarbetarna stannar kvar och utvecklas. Ett gott ledarskap är nyckeln till framgång.

Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med följande effektmål

(önskvärd effekt av aktiviteterna):

- *Ökad trivsel på jobbet*
- *Ökad fast bemanning - minskat beroende av Hyrpersonal*
- *Bättre stöd i ledarskap och medarbetarskap*

Målområdet *medarbetare och ledarskap* återfinns i alla nämnder och styrelsens måloppföljning. Under 2022 är 11 st. av 37 st. mål ej uppfyllda. Det är det område med högst andel ej uppnådda mål.

Tandvården uppnår inte målet att minska sjukfrånvaron, och uppger smittspridning av covid-19 och andra virus i början och i slutet av året som orsak.

Hälsa- och sjukvården når inget av de fyra mål man föresatt sig under målområdet; att öka andelen fast anställda specialistläkare inom psykiatri, allmänmedicin och radiologi, att minska personalomsättning, minska sjukfrånvaro och förbättra HME-index.

Inom Kultur-och bildning har man både minskat personalomsättning och sjukfrånvaron och uppnår därmed två av sina uppsatta mål under målområdet.

Målområde 3. Hållbar utveckling

Dalarna ska ha en hållbar utveckling ur de tre perspektiven social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Det ska vara självklart att kunna leva på sin lön och ha ett arbete att gå till. Företagarna ska uppleva att näringslivsklimatet är gott. Region Dalarna och Dalarnas kommuner ska ha goda samverkansformer som säkerställer en positiv utveckling som kommer dalfolket till del.

För att lösa kompetensförsörjningen och våra behov av transporter krävs en förbättrad och förstärkt infrastruktur.

Region Dalarnas negativa miljöpåverkan måste minska och hållbarhetsarbetet ska bidra till att få bort gifter och utsläpp från fossila bränslen. Den mat vi stoppar i oss ska vara sund, säker och inte komma från djur som behandlats med antibiotika i tillväxtskyfte. Region Dalarna har ett stort miljöansvar och behöver ta medvetna beslut vid inköp och upphandling av material, transporter, livsmedel, med mera.

En välordnad och god ekonomi är en förutsättning för att klara den utveckling som krävs sett till regionens demografiska utmaningar. Styr- och ledningssystem behöver utvecklas så att det blir enkelt för verksamheterna att hålla kostnadsutvecklingen nere.

Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med följande effektmål

(önskvärd effekt av aktiviteterna):

- *Minskad miljöpåverkan*
- *Starkare ekonomi*
- *Bättre infrastruktur i hela Dalarna*

Målområdet *hållbar utveckling* återfinns i alla nämnder och styrelsens måluppföljning. Under 2022 är 7 st. av 49 st. mål ej uppfyllda.

Energianvändning är fastighetsnämndens mest betydande miljöaspekt. Målet att *Minska fastigheters miljöpåverkan* uppnås 2022. Framförallt har man minskat energianvändningen, ett mål som ej uppnåddes 2021.

I hälso- och sjukvårdsnämnden nås inte mål för att minska kostnad för producerad DRG. Däremot lyckas man öka antalet distansbesök.

Målområde 4. Digitalisering

Digitalisering är en stor utmaning för Region Dalarna men också en stor möjlighet. Tillgången till den digitala infrastrukturen behöver fortsätta att byggas ut i hela länet. Rätt använd bidrar digitaliseringen till att öka närhet och service, trots stora avstånd. Digitalisering kan också bidra till ett ökat självbestämmande och demokratiskt deltagande. Det ska vara lätt att vara digital såväl inom Region Dalarna som i länet.

Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med följande effektmål (önskvärd effekt av aktiviteterna):

- *Ökad demokrati och ökat inflytande*
- *Ökad produktivitet och effektivitet*
- *Modernisering av arbetsmetoder*
-

Målområdet *digitalisering* återfinns i alla nämnder och styrelsens måluppföljning. Under 2022 är 2 st. av 21 st. mål ej uppfyllda.

Patientnämnden uppnår inte målet att öka den digitala kompetensen genom stödpersonutbildningar via webb.

Service-nämnden når inte sitt mål att *Utveckla och införa digital beställarfunktion för servicetjänster*. Det upphandlade avtalet med leverantör har hävts under året p.g.a. långvariga brister och leveransförseningar. Serviceförvaltningen kommer att ta ett omtag kring ett planerings- och beställningssystem för servicetjänster.

Uppdrag

Utöver målen har regionfullmäktige gett respektive nämnd specifika uppdrag att utföra och följa upp. Totalt 110 uppdrag redovisas av nämnder och styrelse. Av dessa har 43 uppdrag angetts som klara, 41 som ständigt pågående, 22 som pågående, 2 som nästan klara och 2 stycken uppdrag har angetts som ej startade. I tabellen nedan framgår antal uppdrag och genomförandestatus för uppdragen. Det följs av en beskrivning av de uppdrag som inte genomförts. Till årsredovisning och till respektive nämnds förvaltningsberättelse finns bilaga med detaljredovisning av uppdragen.

Status		Antal
Klart	●	43
Ständigt pågående	▶	41
Nästan klart	▲	2
Pågående	▲	22
Ej startat	■	2
Summa		110

Två uppdrag har av förvaltningar redovisats som ej startat.

Tandvårdsförvaltningen har ej påbörjat uppdraget att;

- Fullfölja särskiljande av beställar- och utförarkoncept i tandvården i samverkan med Regionstyrelseförvaltningen.

Arbetet med att särskilja beställar- och utförarkonceptet inom tandvården har legat vilande under hela 2022. För att uppdraget ska kunna fullföljas bör en central utredning genomföras kring hur beställarkonceptet inom Region Dalarna ska se ut i framtiden. Denna utredning är inte initierad. Extern revision av tandvården rekommenderar Regionstyrelsen att fortsätta utredningsarbetet.

Regionservice har ej påbörjat uppdraget att;

- Arbeta med att optimera digitala beställarfunktioner.

Regionservice har i uppdrag att digitalisera beställarfunktionerna för servicetjänster. Under 2021 avbröts samarbetet med den upphandlade systemleverantören. Ett omtag har delvis tagits under 2022 men ledtiderna för kravställning, upphandling, inköp och implementering är långa så arbetet är fortfarande i planeringsfasen.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Avsnittet ger en översiktlig inblick i nämndernas och styrelsens mål kopplat till regionplanens fyra målområden och beskrivning av Regionens ekonomiska ställning. För mer information om mål, mått och uppföljning, se bifogade bilagor verksamhetsberättelser samt målbilagor.

Måluppfyllelse finansiella mål

Finansiella mål och nyckeltal		Budget 2022	Resultat 2022	Resultat 2021	Måluppfyllelse
Finansiella mål					
Årets resultat, (enligt balanskrav)	mnkr	217	662	597	●
Resultatet, enligt balanskravet, ska vara ett överskott på minst 1% av skatte- och bidragsintäkterna åren 2019-2021 men 2% senast år 2022	%	2,0	5,9	5,7	●
Styrelsen och nämnderna ska hålla fastslagen budget och inte överskrida budgeterad nettokostnadsutveckling	%	100	67	85	■
Finansiell placering ska matcha pensionskuldens utveckling och därutöver öka avsättning med minst 400 mnkr per år	%	100	100	100	●
Nyckeltal					
Skattesats	kr	11,63	11,63	11,63	
Skatteintäkt- och generella statsbidragsutveckling	%	3,1	5,0	4,7	
Nettokostnadsutveckling	%	2,0	4,4	6,8	
Nettokostnadsutveckling exkl jämförelsestörande	%		7,1	4,1	
Årets investeringar	mnkr	856	825	730	
Placerade pensionsmedel	mnkr	2825	2417	2007	
Soliditet	%	19	26	22	
Soliditet inkl. ansvarsförbindelse	%	-34	-24	-30	
Lån vid årets slut	mnkr	105	100	100	
Ansvarsförbindelse pensioner intjänade före 1998 inkl. löneskatt	mnkr	4272	4442	4417	
Pensionsavsättning, förmånsbestämd ålderspension inkl. löneskatt	mnkr	4587	4497	4265	

● mål uppfyllt ▲ mål delvis uppfyllt ■ mål ej uppfyllt

Tre av fyra finansiella mål uppfylls, resultatmålen samt målet om avsättningar till pensioner. Målet att nämnderna ska hålla fastslagen budget uppfylls inte då Hälso- och sjukvårdsnämnden, Kollektivtrafiknämnden och Tandvårdsnämnden uppvisar underskott i förhållande till budget.

Ekonomiskt resultat

Resultatet för 2022 är 413 mnkr, 196 mnkr högre än budgeterat resultat om 217 mnkr. Resultatet är 3,7 procent av summa skatter och generella statsbidrag, jämfört budget 2 procent. Årets resultat efter balanskravsjusteringar är 662 mnkr, 5,9 procent av skatter och generella statsbidrag. Resultatet efter balanskravsjusteringar (exklusive orealiserade förluster) är *högre* än föregående år (2021; 597 mnkr) då de orealiserade *vinsterna* uppgick till 304 mnkr.

Delar av årets resultat kommer att reserveras i resultatutjämningsreserven. I enlighet med av fullmäktige beslutat direktiv får medel reserveras Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter

balanskravsjusteringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Om Region Dalarnas egna kapital är negativt, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, ska gränsen för när reservering får ske istället uppgå till två procent av summan av de ovan nämnda posterna. Soliditet, inklusive ansvarsförbindelse är negativ varför reservering sker med 190 miljoner kronor, vilket är skillnaden mellan årets resultat och summan av två procent av skatter och generella statsbidrag. Årets balanskravsresultat efter reservering av medel i resultatutjämningsreserv är 472 mnkr.

Riktade statsbidrag som hanteras genom finansförvaltningen budgeterades till 463 mnkr. Utfall på helåret är 761 mnkr. Huvuddelen av avvikelserna beror på statsbidrag relaterade till pandemin. De riktade statsbidragen för testning och vaccinationer är totalt ca 180 mnkr, och bonus för tillgänglighetssatsningen blev högre än väntat.

Årets resultat innebär ett positivt eget kapital om 2 299 mnkr, att jämföra med ingående balans om 1 883 mnkr. Soliditeten är 26 procent, exklusive pensioner i ansvarsförbindelsen. Inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner, dvs. åtagandet utanför balansräkningen, är soliditeten negativ.

Region Dalarna kommer att reservera delar av det positiva resultatet i resultatutjämningsreserv, vilket även gjordes 2020.

Orealiserade vinster eller förluster ska inte räknas med i årets resultat efter balanskravsjusteringar, vilket innebär att det uppgår till 662 mnkr för 2022. Jämfört med det budgeterade resultatet enligt balanskravet på 217 mnkr, uppgår avvikelserna till 445 mnkr.

Verksamhetens resultat, dvs. resultat före finansiella poster uppgår till 747 mnkr, vilket är 415 mnkr högre än budgeterat och 94 mnkr högre än föregående år.

Intäkter

Totala intäkter 2022 uppgår till 13 801 mnkr där den största andelen är skatte- och generella statsbidragsintäkter som utgör ca 80 procent.

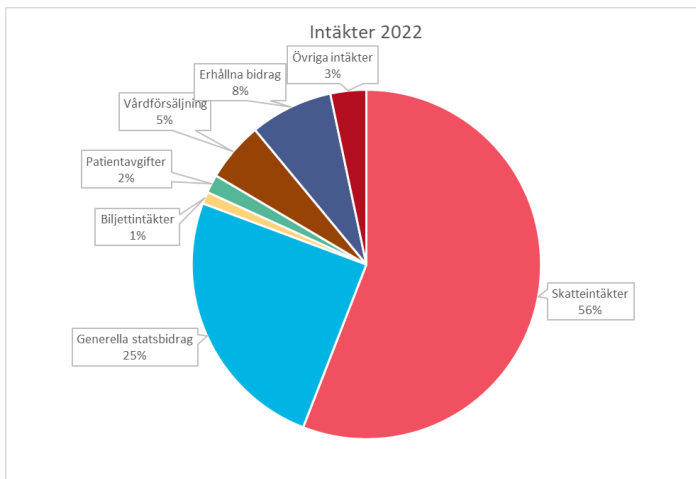

Diagram: Totala intäkter

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter uppgår till 2 642 mnkr och har minskat med 147 mnkr, vilket motsvarar 5 procent, jämfört med förra året. Verksamhetens intäkter är samtliga intäkter i cirkeldiagrammet *Totala intäkter* utom posten *Skatteintäkter*. Riktade statsbidrag har minskat med 360 mnkr, eller 28 procent, till 945 mnkr totalt 2022 och ingår i posten *Erhållna bidrag* i diagrammet *Totala intäkter*. Minskningen beror främst på att pandemirelaterade riktade statsbidrag minskar då pandemin klingat av under året, till exempel ersättning för testning som har ett utfall som understiger föregående års utfall med 214 mnkr. Samtidigt ökar verksamhetens intäkter för såld vård vilket beror på en kombination av ökade priser och fler som söker vård jämfört med året innan.

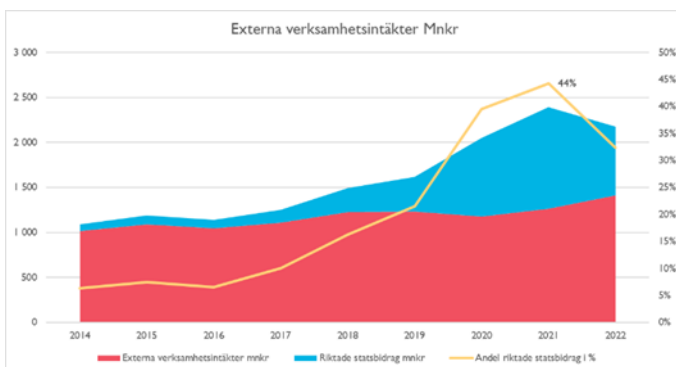

Diagram: Externa intäkter

Diagrammet *Externa intäkter* visar verksamhetens intäkter åren 2014-2022 med de riktade statsbidragen specificerade. Andelen riktade statsbidrag enligt överenskommelser, där pandemirelaterade statsbidrag ingår, minskade från 44 procent 2021 till 32 procent 2022. Andelen är med andra ord hög även 2022, och förväntas minska avsevärt från och med 2023.

För att öka jämförbarheten mellan åren är de nytillkomna verksamheterna Kollektivtrafik, från 2018, och Regional utveckling, från 2019, exkluderade.

Majoriteten av de riktade statsbidragen hanteras av finansförvaltningen och fördelas internt via rekvisering. I övrigt avser bland annat 95 mnkr verksamhetsbidrag till enheter inom kultursamverkansmodellen och till folkhögskolorna.

Riktade statsbidrag enligt överenskommelser

Den största delen av de riktade statsbidragen är så kallade riktade statsbidrag enligt överenskommelser. Dessa riktar sig främst till Hälso- och sjukvården, men andra nämnder eller styrelsen kan också ta del av dessa. Ett exempel är Servicenämndens arbete med distribution av vaccin. Här följer kortfattad information av de största riktade statsbidragen enligt överenskommelser.

Uppdämda vårdbehov

Region Dalarna har fått totalt 191 mnkr för insatser kopplat till överenskommelsen *Uppdämda vårdbehov*. I överenskommelsen ingår att utöka antalet vårdplatser, att hantera covid-19 relaterad vård och uppskjuten vård, samt övriga uppdämda vårdbehov enligt kriterier i överenskommelsen. Överenskommelsen upphör vid årsskiftet 2022/2023.

Utökad testning covid-19

Sedan covid-19 pandemins början har staten utbetalt medel för att ta prover, analysera och rapportera förekomsten av covid-19 i regionerna. Överenskommelsen har gällt hela året, och Region Dalarna har erhållit totalt 113 mnkr för insatserna, vilket är en betydande minskning jämfört med året innan. Överenskommelsen upphör vid årsskiftet 2022/2023.

Vaccinering covid-19

Överenskommelsen om vaccinering mot covid-19 trädde i kraft 2021 och fortsatte 2022. Vårdcentraler i egen regi utförde ungefär 200 000 vaccineringar. Totalt erhöll Region Dalarna 67 mnkr 2022, att jämföra med 192 mnkr 2021. Överenskommelsen fortsätter att gälla första halvåret 2023.

Ökad tillgänglighet i Hälso- och sjukvården 2021

Målet med den ursprungliga överenskommelsen var att förbättra tillgängligheten samt att vidareutveckla den uppdaterade s.k. *kömiljarden*. Uppdateringen säkerställer att satsningen bidrar till att skapa goda

förutsättningar och incitament för vårdens systematiska arbete för en god tillgänglighet som är långsiktigt hållbar. Överenskommelsen bestod av två delar varav del två baserades på utbetalning enligt befolkningsunderlag efter inskickad handlingsplan samt inrapportering av data. Del ett utmynnade i en där hälften av medlen utbetalades enligt befolkningsunderlag och ersättning för resterande baserades på prestationsmätning av väntetider under september och november. Regionen presterade väl, vilket resulterade i att regionen fick del i de prestationsbaserade medlen men även del av ytterligare medel i form av en bonuspott som fördelades ut då flera regioner inte uppnått målen. Totalt erhöll Region Dalarna 75 mnkr.

God och nära vård

Överenskommelsen är en sammanslagning av de tidigare överenskommelserna God och nära vård, En investering för utvecklade förutsättningar för vårdens medarbetare och Vision e-hälsa 2025 samt även insatser för att stärka ambulanssjukvården.

Överenskommelsen för 2022 bestod av fyra utvecklingsområden som alla syftade till att stödja utvecklingen av hälso- och sjukvården med särskild inriktning på den nära vården:

- Utveckling av den nära vården med fokus på primärvården
- Goda förutsättningar för vårdens medarbetare
- Insatser inom ramen för Vision e-hälsa 2025
- Förstärkning av ambulanssjukvården

Region Dalarna erhöll totalt 154 mnkr för överenskommelsen 2022.

En personcentrerad, tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård för graviditet, förlossning och eftervård

Överenskommelsen utgör en del i arbetet för en mer jämställd hälso- och sjukvård och omfattar hela vårdkedjan före, under och efter graviditet. Sedan 2015 har flera överenskommelser som rör kvinnors hälsa tecknats mellan Regeringen och SKR. För 2022 innefattade den ursprungliga överenskommelsen även en tilläggsöverenskommelse.

Totalt erhöll Region Dalarna drygt 38 mnkr för 2022 års insatser inom överenskommelsen.

Psykisk hälsa och suicidprevention

Syftet med överenskommelsen är att vidmakthålla och stärka den utveckling som skett genom tidigare överenskommelser samt att genom gemensamt ansvarstagande stimulera en långsiktig utveckling av

verksamheterna i kommuner och regioner inom områden där parterna gemensamt har identifierat utvecklingsbehov. Målsättningen är att öka tillgängligheten till stöd och behandling av god kvalitet och att främja hälsa och förebygga och motverka psykisk ohälsa och suicid för personer i alla åldrar. Insatserna ska bidra till ökad jämlikhet i hälsa, jämställdhet mellan kvinnor och män och att stärka barnrättsperspektivet i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Region Dalarna erhöll totalt 38 mnkr för insatser utförda inom överenskommelsen 2022.

Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar

Överenskommelsen är en del av regeringens arbete med att stärka regionernas förmåga att hantera höjd beredskap och stärka det civila försvaret. Nedanstående punkter visar överenskommelsens fokusområden:

- Krigsorganisation och dess bemanning
- Samverkan och ledning
- Planeringssamverkan
- Utbildning och övning
- Omhändertagande av många skadade
- Försörjningsberedskap
- Motståndskraft

Under 2022 tecknades också en tilläggsöverenskommelse till den ursprungliga överenskommelsen som syftar till att stärka sjukvårdens försörjningsberedskap. Medel som inte nyttjas under året får balanseras. Totalt erhöll Region Dalarna 7 mnkr för den ursprungliga överenskommelsen och 13,7 mnkr för tilläggsöverenskommelsen varav drygt 11 mnkr balanserades för att nyttjas 2023.

Övrigt inom verksamhetens intäkter

Intäkter från patientavgifter och övriga avgifter, inklusive biljettintäkter från kollektivtrafiknämnden, är totalt 45 mnkr högre jämfört med föregående år. Tandvårdsförvaltningens patientintäkter ligger på samma nivå som föregående år, medan biljettintäkter i kollektivtrafiknämnden har ökat med drygt 50 mnkr.

Skatteintäkter

Regionens största intäkt är skatteintäkter och motsvarar 56 procent av de externa intäkterna 2022. Detta innebär att skatteintäkternas utveckling har en stor påverkan på regionens ekonomi. Skatteintäkterna har ökat med 371 mnkr jämfört med föregående år vilket motsvarar fem procent. Avvikelsen mot budget är plus 219 mnkr. Orsaken till ökningen beror i första

hand på slutavräkning på skatter för åren 2021 och 2022 som påverkar resultatet 2022.

Generella statsbidrag och utjämning

De generella statsbidragen 2022 uppgår till 3 421 mnkr vilket är 56 mnkr högre än budgeterat. Avvikelsen beror främst på regleringsbidrag inom utjämningsystemet.

Finansiella intäkter och kostnader

Årets orealiserade förluster på placerade medel uppgår till 249 mnkr. De finansiella kostnaderna är totalt 243 mnkr högre än budgeterat.

Kostnader

Kostnaderna 2022 uppgår till totalt 13 388 mnkr, den största andelen utgörs av personalkostnader som står för 48 procent.

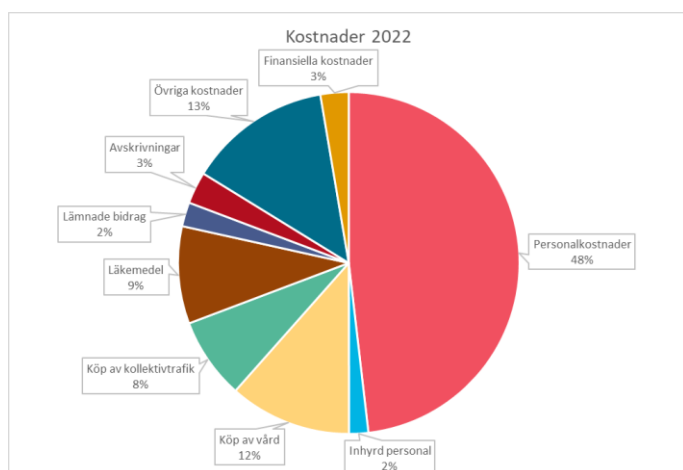

Diagram: Totala kostnader

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader (enligt resultaträkningen), vilka utgörs av samtliga kostnader förutom *avskrivningar* och *finansiella* kostnader, uppgår till totalt 12 625 mnkr, vilket innebär en ökning på 4,5 procent jämfört med 2021, rensat för jämförelsestörande pensionskostnader 2021.

Personalkostnaderna exklusive jämförelsestörande pensioner har under 2022 ökat med totalt 46 mnkr, vilket motsvarar knappt 1 procent, att jämföra med föregående års ökning med 5 procent.

I Hälso- och sjukvården ökar personalkostnaderna med 60 mnkr, motsvarande 1,3 procent, jämfört med föregående år. Samtidigt ökar kostnaderna för inhyrd personal med 28 mnkr jämfört med föregående år, motsvarande 13 procent. De största ökningarna finns i division medicin och division psykiatri.

Personalkostnaderna för servicenämnden har ökat med cirka 7 procent vilket beror på ett utökad uppdrag

kopplat till pandemin samt breddinförande av vårdnära service. Faktiska årsarbetare har ökat med 6% procent inom Regionservice.

Liksom föregående år vittnar flera förvaltningar om ökad övertid och mertid under året på grund av sjukskrivningar och förhållningsregler vid covid-19.

Ytterligare information om bemanning och kostnader för inhyrd personal finns i bilagan *verksamhetsberättelse, nämnder*.

Kostnaden för köpt vård exklusive högspecialiserad vård överstiger budget med 84 mnkr. Merparten av avvikelsen är finansierad av statsbidrag för uppskjuten vård. Ökningen från föregående år uppgår till 57 mnkr motsvarande 35 procent, och förklaras av arbetet med att komma ikapp med den vård som fått vänta under pandemin. I gruppen inkluderas kostnader för dalpatienter som uppsökt vård i andra län antingen akut eller med egenvårdsremiss. Även dessa kostnader har ökat vilket tyder på ett ökat resande.

De totala kostnaderna för högspecialiserad vård har ökat knappt 7 procent under 2022 och uppgår till 723 mnkr, varav 686 mnkr avser kostnader från externa vårdgivare. En del av kostnadsökningen beror på höjda priser i Sjukvårdsregion Mellansverige och Karolinska, men det har också funnits ett stort behov ute i verksamheterna av att skicka patienter när pandemiläget förbättrats. Kostnaderna för dyra vårdtillfällen ligger på samma höga nivå som 2021.

Kostnaderna för rekvisitionsläkemedel avviker mot budget med -30 mnkr. Största avvikelserna kan utläsas på division Medicin med -18 mnkr och division Kirurgi med -8 mnkr. Störst avvikelse finns på Barn- och ungdomsmedicin och på Infektionskliniken. På Infektionskliniken har kostnaderna i mycket stor grad påverkats av de läkemedel som används vid behandling av covid-19.

Budgetavvikelsen för förmånsläkemedel uppgår till -15 mnkr. Den största avvikelsen är på division Medicin med -12 mnkr vilket främst kan hänföras till Lung-/allergimottagningen på Medicinkliniken i Falun. Division Primärvård avviker med -6 mnkr. Division Kirurgi har ett budgetöverskott på 7 mnkr. Ett av hälso- och sjukvårdens mål är att läkemedelskostnaderna ska minska jämfört med föregående år vilket inte uppnåtts.

Kostnaderna för medicinskt material är knappt 60 mnkr högre än budgeterat, och i nivå med föregående år, vilket framförallt förklaras av den utökade testningen av covid-19. Dessa kostnader har täckning via riktade statsbidrag.

Kostnaderna för köp av trafik inom kollektivtrafiknämnden ökar. Mest ökar kostnaderna inom linjetrafik, där 54 mnkr av ökningen gäller kostnader kopplade till avtalsindex. Avtalsindex är det som skall kompensera leverantörerna för ökade kostnader utöver det som är avtalat för bland annat utförda kilometer och timmar. Avtalsindex innehåller bland annat parametrar för bränsle och ränta, och är förhandlat olika mellan leverantörerna. Totalt har den utförda trafiken ökat med 2,2 % kostnadsmissigt (Linjetrafik) sedan 2021 medan avtalsindex ökat med 101 %.

Övriga kostnader i cirkeldiagrammet *Totala kostnader*, utgör 13 procent av de totala kostnaderna 2022 och innehåller bland annat verksamhetsanknutna tjänster, medicinskt material och regionövergripande externa tjänster.

Avskrivningar

Avskrivningarna har minskat med 7 mnkr jämfört med föregående år. I den totala minskningen kan vi notera att det på olika investeringsslag finns både ökade och minskade avskrivningar jämfört med föregående år. Avskrivningar på fastighet och medicinteknik utrustning har ökat med 9 mnkr respektive 7 mnkr. En hög nivå på fastighetsinvesteringar slår igenom på avskrivningarna. Beträffande IT-utrustning har istället avskrivningarna minskat med 24 mnkr. En utrangering av felaktiga IT-anläggningar i slutet av 2021 i kombination med ett lågt utfall på IT-investeringar under 2022 har båda bidragit till lägre avskrivningar på IT-området.

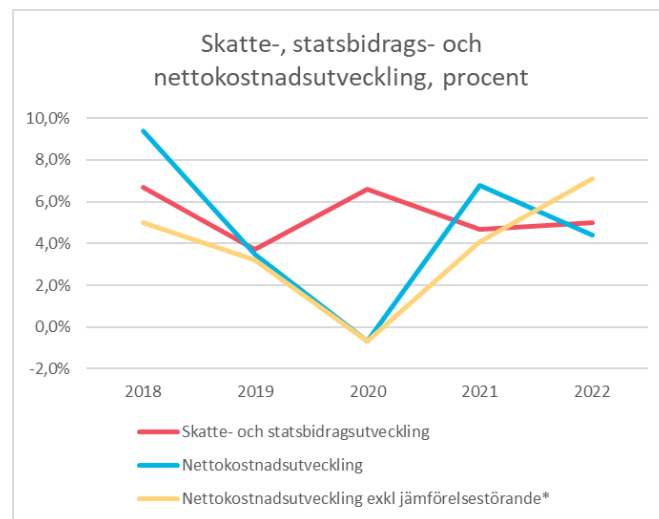
Sambandet mellan verksamhetens nettokostnader och utveckling av skatter och generella statsbidrag

Verksamhetens nettokostnader är totalt 147 mnkr lägre än budgeterat. Att nettokostnaden är lägre beror främst på att verksamhetens intäkter i form av riktade statsbidrag är fortsatt hög. Nettokostnadsutvecklingen exklusive jämförelsestörande pensionskostnader 2021 är 7,1 procent, vilket förklaras av att volymen riktade statsbidrag är lägre än föregående år samtidigt som kostnadsmassan inte minskar. Trots lägre volym riktade statsbidrag 2022 så är volymen i ett historiskt perspektiv fortfarande hög. Från och med 2023 finns tecken på att riktade statsbidrag kommer att permanenteras på en lägre nivå jämfört med pandemiåren, vilket ställer krav på effektiviseringar eller ökad ramfinansiering.

Bruttokostnadsutvecklingen 2022 uppgår till 4,5 procent exklusive jämförelsestörande

pensionskostnader 2021. De riktade statsbidragens andel av regionens verksamhetsintäkter är fortsatt hög, men har minskat från 44 procent 2021 till 32 procent 2022.

Skatter och generella statsbidrag har ökat med 5 procent motsvarande 528 mnkr jämfört med 2021. En stor del av ökningen beror på slutavräkning för skatter för åren 2021 och 2022 som påverkar resultatet 2022.

Specifikation av jämförelsestörande poster som exkluderats från beräkning 2018, övertagande av kollektivtrafik samt reavinst från fastighetsförsäljning 2019, Reavinst från fastighetsförsäljning 2018 2021, förändring livslängdsantagande pensioner

Soliditet

Soliditet är ett nyckeltal som visar hur stor andel av tillgångarna som finansieras med eget kapital. En analys av soliditeten syftar till att bedöma betalningsförmågan på lång sikt. Vid utgången av 2022 hade regionen en soliditet på 26 procent, vilket är 4 procentenheter högre än föregående år. Det innefattar pensioner intjänade år 1998 eller senare som redovisas som en skuld i balansräkningen, motsvarande 4 497 mnkr. Pensionsförpliktelser intjänade före 1998 redovisas i enlighet med gällande lagstiftning och regelverk som ansvarsförbindelse och uppgår till 4 442 mnkr. Om de pensionsförpliktelser som redovisas som ansvarsförbindelse räknas med i balansräkningens skulder blir soliditeten istället negativ.

Likvida medel inklusive pensionsportfölj

Vid årsskiftet 2022/2023 uppgick koncernkontot till 459 mnkr och anskaffningsvärde på pensionsmedel uppgick till 2 417 mnkr, vilket blir totalt 2 876 mnkr. Kontokrediterna har inte behövt utnyttjats under år 2022. Det nu högre ränteläget medför att regionen återigen erhåller insättningsränta på bankkontot, vilket gett en extra intäkt under året.

Upplåning

Vid årets start hade Region Dalarna 100 mnkr i lån via Kommuninvest. Ingen förändring av lånevolymer har

skett under året. Låneskulden är därför 100 mnkr per 2022-12-31. För år 2022 fanns ingen ny låneram men för kommande år 2023 finns låneram på upp till 400 mnkr samt möjlighet att omsätta de lån som förfaller till betalning under 2023.

Investeringar

Investeringsbudgeten 2022 omfattar totalt 856 mnkr, genomförda investeringar uppgår under 2022 till totalt 825 mnkr, vilket motsvarar 96 procent av budgeten.

Investeringstyp	Budget 2022 (mnkr)	Utfall 2022 (mnkr)
Fastighetsinvesteringar	565	571
IT-investeringar	100	47
MT-utrustning	140	150
Övriga investeringar	51	57
Summa	856	825

Genomförandegraden av fastighetsinvesteringar är 101 procent. Det projekt som upparbetat mest kostnader under 2022 (172 mnkr) är nybyggnad av lokaler för vårdcentral, habilitering och psykiatri på Mora lasarett. Det ska stå klart tredje kvartalet under 2023. Ombyggnad av ortopedkliniken färdigställdes till halvårsskiftet. Under hösten har även projektet för hus 09 i Falun kommit igång med nya lokaler för ett flertal verksamheter, bl.a. operation, IVA och röntgen.

Regionen har pågående fastighetsprojekt om 845 mnkr, det är 277 mnkr mera än vid bokslut 2021. De pågående projekt som upparbetat mest medel är:

- Nybyggnad VC,HAB,BUP, Mora lasarett
- Elkraftförsörjning, Mora lasarett
- Hus 09, IVA och röntgen Falu, lasarett
- Ombyggnad för MRT-kamera, Avesta lasarett

För IT-investeringar är budgeterad investeringsram är 100 mnkr och utfallet är 47 mnkr. Större upparbetade investeringar under året är för "Framtidens vårdinformationssystem" IT-arbetsplats och IT-infrastruktur.

När det gäller medicinteknisk utrustning sker många både större och mindre investeringar under ett år. Datortomografer till Mora lasarett samt mammografiutrustning är två större investeringar under året.

Verksamheternas ekonomi

Verksamhetens nettokostnader är totalt 147 mnkr lägre än budgeterat. Nettokostnadsutvecklingen exklusive jämförelsestörande pensionskostnader uppgår till 7,1 procent jämfört med föregående år. Se avsnitt "Driftredovisning" och bilaga för nämnders

verksamhetsberättelser för fördjupad beskrivning av verksamheternas ekonomi.

Över- och underskottshantering för Hälsoval, Folkandvården och Hjälpmedelsnämnden Dalarna

Se även not 19 till balansräkningen, Eget kapital. För 2022 överförs inga över- eller underskott på grund av pandemins påverkan på de ekonomiska resultaten.

Hälsoval i egen regi

Totalt ackumulerat överskott uppgår till 36 mnkr.

Folkandvården

Totalt ackumulerat överskott uppgår till 1 mnkr.

Hjälpmedelsnämnden Dalarna

Totalt ackumulerat överskott uppgår till 4 mnkr.

Pensionsportfölj

I likvida medel ingår en pensionsportfölj med placeringar i fonder. Syftet med pensionsportföljen är att över tid möta likviditetsbelastning av framtida pensionsutbetalningar. Anskaffningsvärde vid årsskiftet 2022/2023 var 2 417 mnkr och marknadsvärde 2 697 mnkr. Under året har insättningar skett vid fyra tillfällen uppgående till totalt 400 mnkr.

Andelen aktier i pensionsportföljen var vid årsskiftet 50 procent (normal andel 50 procent), resterande innehav utgörs av räntebärande tillgångar 49 procent (normalt 30 procent) och alternativa tillgångar på 1 procent (normalt 20 procent). Den låga andelen alternativa tillgångar beror på svårigheter med genomlysning och riskbedömning samt långa inlåsningsstider. Kompletterande alternativa tillgångar övervägs framöver. Vid årets slut har således portföljen en normal vikt i aktier, övervikt i räntebärande tillgångar och undervikt i alternativa tillgångar. Portföljen har under hela året legat inom allokering gränserna enligt placeringsdirektiv.

Portföljens marknadsvärde är 30,2 procent av den totala pensionsskulden inklusive löneskatt vid årsskiftet. Det är en ökning gentemot föregående år, då motsvarande andel var 29,2 procent. Se tabellen återlån nedan.

Pensionsportfölj mnkr	Normal andel	Anskaffnings- värde	Marknads- värde	Portfölj- andel
			2022-12-31	2022-12-31
Aktier	50%	1 024	1 345	50%
Räntor	30%	1 361	1 321	49%
Alternativa	20%	32	31	1%
Totalt	100%	2 417	2 697	100%

Pensionsåtaganden och återlånade medel till driften av verksamheten

Det totala pensionsåtagandet har ökat med 257 mnkr jämfört med föregående år. Anskaffningsvärdet på pensionsfonden har ökat med 410 mnkr, inklusive återinvesterade fondrabatter, under året medan marknadsvärdet på placeringarna har ökat med 161 mnkr per 31 december 2022. Detta innebär att återlånade medel ökat med 96 mnkr på balansdagen

	2022		2021		Förändring	
	Belopp	andel	Belopp	andel	Belopp	andel
Återlån av pensionsmedel inkl löneskatt, mnkr						
Avgiftsbestämd ålderspension individuell del 1998-1999	195	2,2%	200	2,3%	-5	0,1%
Avsättningar pensioner	4 302	48%	4 065	47%	237	-1,3%
Ansvarsförbindelse	4 442	50%	4 417	51%	25	1,2%
Totalt pensionsåtagande inkl löneskatt	8 939	100%	8 682	100%	257	0,0%
Finansiella placeringar för pensionsmedel, marknadsvärde	2 697	30%	2 536	29%	161	-1,0%
Återlånade medel*	6 242	70%	6 146	71%	96	1,0%

* Rådet för kommunal redovisning har definierat begreppet återlån som skillnaden mellan totala pensionsförpliktelser och förvaldade pensionsmedel, angivna till marknadsvärde

Balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader. Om kostnaderna är högre än intäkterna ett enskilt räkenskapsår uppstår ett underskott som ska återställas inom de tre efterföljande åren.

Årets balanskravsresultat är positivt och uppgår till 472 mnkr, vilket därmed lever upp till lagens krav. Jämfört med föregående år är balanskravsresultatet lägre. Årets resultat enligt resultaträkningen är 413 mnkr, innehållande orealiserade förluster om 249 mnkr, som inte ska ingå i balanskravsresultatet. Region Dalarna tillämpar resultatutjämningsreserv enligt kommunallagen från och med 2020. Då Region Dalarnas egna kapital är negativt, inklusive

ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser får reservering göras med högst ett belopp som motsvarar den del av årets resultat före balanskravsjusteringar som överstiger två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Reservering av medel till resultatutjämningsreserv gjordes med 513 mnkr under 2020. Under 2022 görs en reservering med 190 mnkr.

Enligt gällande normering redovisas balanskravsutredningen nedan. Balanskravsutredningen syftar till att visa hur balanskravsresultatet har uppstått.

Balanskravsutredning (mnkr)

	2022
Årets resultat enligt resultaträkningen	413
- samtliga realisationsvinster	-
+ realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-
+ realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-
+/- orealiserade vinster och förluster i värdepapper	249
-/+ återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-
= Årets resultat efter balanskravsjusteringar	662
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-190
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-
= Årets balanskravsresultat	472

Väsentliga personalförhållanden

Personalområdet har under 2022 till stor del präglats av en ökad sjukfrånvaro och fortsatta kompetensförsörjningsutmaningar.

En ödesfråga för Region Dalarnas handlar om hur vi ska hantera de kompetensutmaningar som finns idag och som beräknas öka de kommande 10 åren.

I dagsläget finns det många så kallade bristyrken. Sjuksköterskor är en grupp som är särskilt utsatt och som påverkar Hälso- och sjukvårdens möjligheter att bedriva vård i den utsträckning som behövs.

SKR skriver i sin senaste prognos för Välfärdens Kompetensförsörjning 2021-2031* att regionerna även fortsatt kommer ha stora kompetensutmaningar under kommande tio år.

Välfärden behöver anställa fler till följd av förändringar i demografin och stora pensionsavgångar. Den andel av befolkningen som är över 80 år kommer att öka, vilket innebär att hälso- och sjukvården, tandvården och andra förvaltningar behöver anställa fler. Utmaningen består i att personer i arbetsför ålder, och därmed antalet sysselsatta, inte räcker till.

SKR konstaterar att det inte finns någon enskild magisk lösning på välfärdens kompetensutmaning. Lösningen är inte så enkel som att enbart rekrytera fler.

Under året har ett antal initiativ tagits fram, kopplade till förbättrade anställningsvillkor i form av höjda löner, lönetillägg och minskad veckoarbetstid.

Effekter av dessa initiativ går ännu inte att se på övergripande nivå, men mycket talar för att det är med ett bredare angreppssätt som vi behöver verka för en fungerande kompetensförsörjning i framtiden.

Region Dalarna behöver möta utmaningarna genom att vidta åtgärder inom en mängd olika områden, så som att förändra arbetssätt, arbeta med digital utveckling, fortsätta att förbättra arbetsvillkor, arbeta med ledarskapsutveckling, kompetensutveckling, vidareutbildning och en god arbetsmiljö för att ge några exempel.

SKR konstaterar att det är inom ändrade arbetssätt och utveckling av befintliga medarbetare som den stora potentialen finns.

För att klara detta krävs en helhetssyn och en kombination av långsiktiga åtgärder, där arbetsgivare, staten och fackliga organisationer samarbetar med målet att trygga kompetensförsörjningen i välfärden.

Samtidigt börjar vi i Region Dalarna genom vår nyinrättade avslutningsenkät skönja trender vad gäller orsaken till att medarbetare väljer att byta arbete. Den främsta orsaken är kopplad till ledarskap samt ledning och styrning.

2022 års medarbetarenkät visar att arbetsbelastning och tid för återhämtning får relativt låga resultat och utöver det har HME-index – hållbart medarbetarengagemang – sjunkit sedan mätningen 2021 (från 76 till 72). HME sammanfattar motivation, ledarskap och styrning.

Trots det har en stor andel (84 procent) av medarbetarna svarat att de upplever sig ha ett högt engagemang. Resultatet är något högre än ett så kallat branschindex. Det är tydligt att möjligheten till delaktighet och möjlighet till utveckling bidrar till högt engagemang hos den enskilda medarbetaren.

Ledarskapet är en nyckelfaktor för att attrahera, behålla och utveckla personal. Forskning har visat (exempelvis *Dellve & Eriksson - 2016. Hållbart ledarskap: i vardag och förändring*) att ledarskap kan påverka medarbetares hälsa, välbefinnande, arbetstillfredsställelse, sjukfrånvaro och sjuknärvaro. Genom dess påverkan på medarbetares motivation, engagemang och prestation har ledarskapet också stor betydelse för att utvecklingsarbeten som syftar till hållbarhet ska nå framgång. Ledarskap kan också påverka medarbetare indirekt, genom att ledarskapet påverkar det sociala klimatet (socialt stöd, socialt kapital) på arbetsplatsen, vilket i sin tur kan påverka hälsa och engagemang bland medarbetare.

Kopplat till sjukfrånvaro så har majoriteten av Region Dalarnas förvaltningar påverkats av ökad sjukfrånvaro. Sannolikt har Covid-19 påverkat denna utveckling, främst under första kvartalet 2022. Under hösten och vintern har sjukfrånvaron ökat igen i på grund av vad som tycks vara en kombination av Covid-19, influensa, RS och andra förkylningssjukdomar.

Inom Hälso- och sjukvården, som består av ca 7000 av regionens 9000 anställda, motsvarar varje procentandel sjukfrånvaro ungefär 100 000 arbetstimmar per år. Det innebär att sjukfrånvaro i högsta grad påverkar bemanningen, och att minskad sjukfrånvaro gör stor skillnad för antalet arbetade timmar.

---

*Rapport Välfärdens kompetensförsörjning, Personalprognos 2021-2031 och hur välfärden kan möta kompetensutmaningen. December 2022

Personalstatistik

Definitioner

Antal anställda är antalet personer, vilka innehar en månadsavlönad anställning.

Antal årsarbetare är antal månadsavlönade gånger anställningens överenskomna sysselsättningsgrad

Antal faktiska årsarbetare beräknas som antal anställda x anställningens sysselsättningsgrad minus tjänstledigheter utan lön, sjukledigheter > 14 dagar och grund/vidareutbildning med lön.

Arbetad tid anger antalet arbetade timmar för samtliga anställda. Inhyrd personals arbetade tid ingår inte. Redovisning görs med en månads fördröjning.

Årsarbetare och anställda

Årsarbetare och anställda	2022	2021	Förändr.
Antal faktiska årsarbetare	7 780	7 672	1,4%
Antal anställda, total	9 295	9 267	0,3%
- varav heltid	8 465	8 412	-
- varav deltid	830	855	-

Antal faktiska årsarbetare och anställda mäts periodens sista dag.

Tabell 12. Årsarbetare och anställda

Antal faktiska årsarbetare per förvaltning			
Förvaltning	22-12-31	21-12-31	Förändr.
Hjälpmedel Dalarna	97,6	96,1	0,7%
Hälso- och sjukvården	5 925,9	5 807,94	2,0%
Hörsel & Syn	61,6	58,7	4,9%
Kollektivtrafikförv.	80,1	70,0	14,4%
Kostsamverkan Mora	19,3	21,3	-9,0%
Kultur- och bildning	136,8	147,7	-7,4%
Patientnämnd	5,0	5,0	0,0%
Regional utvecklingsfv	35,9	39,1	-8,2%
Regionfastigheter	28,4	27,9	1,8%
Regionservice	508,7	479,85	6,0%
Regionstyrelsens förv	498,0	534,5	-6,8%
Revisionskontoret	1,0	1,0	0%
Tandvårdsförv.	379,4	382,0	-0,7%
Totalt	7 779,7	7671,9	1,4%

Tabell 13. Antal årsarbetare per förvaltning

Antalet anställda har ökat inom Regionservice, vilket ligger i linje med beslut om breddinförande av Vårdnära Service (VNS).

Trots upplevelsen av ett ansträngt bemanningsläge ökar de personella resurserna inom Hälso- och sjukvården sett till antal faktiska årsarbetare och antal

anställda. Bland de tre största yrkeskategorierna inom Hälso- och sjukvården ökar sjuksköterskor med cirka 50 faktiska årsarbetare (dvs omvandlade heltidstjänster) och undersköterskor ökar med cirka 75 årsarbetare. Detta kan ha kopplingar till minskad veckoarbetstid, vilket driver upp bemanningsbehovet då fler behöver vara med och dela på tjänsterna för att bemanna dygnets alla timmar. Arbetstidsförkortningen kan därmed ha en inverkan på antalet anställda, vilket också kan antas påverka antalet arbetade timmar. Det totala antalet arbetade timmar har minskat, trots att vi är fler anställda. Även sjukfrånvaro påverkar antalet arbetade timmar då vikarier i många fall inte finns att tillgå.

Utöver det har primärvården under de senaste åren haft ett betydande vaccinationsuppdrag, vilket krävt stora personella resurser. Vaccinationsuppdraget har varit mindre omfattande under 2022, och givet att pandemin inte försämras, kommer vaccinationsuppdraget att fortsätta minska.

Arbetad tid

Arbetad tid (jan-dec) ⁴	2022	2021	Förändring
Arbetad tid timmar, anställda ⁵	13 332 409	13 590 758	-1,9%
- varav timanställda	525 472	517 755	1,5%
- varav mertid/övertid samtlig personal	272 103	233 383	16,6%
- varav arbete under jour/beredskap läkare	175 535	176 358	0,5%
Arbetade timmar Inhyrd personal, läkare	147 190	134 020	9,8%
Arbetade timmar Inhyrd personal, sjuksköterskor	16 148	22 039	-26,7%

Tabell 14. Arbetad tid

Övertidsarbete ökade främst inom Hälso- och sjukvården och för yrkesgrupperna sjuksköterskor och undersköterskor.

Hälso- och sjukvården redovisar en ökning av övertid på 19% jämfört med föregående år. Ökningen var som störst under årets början och kopplas främst samman med ökad frånvaro (sjukfrånvaro och VAB), men också med en hög topp under sommaren på grund av bemanningssvårigheter i samband med semesterperioden.

⁴ Då det personaladministrativa systemet bryter perioden mitt i månaden redovisas personalstatistiken med en månads fördröjning, dvs. för period januari tom. juni.

⁵ Justerade timmar med hänsyn till antal arbetsdagar 2021. En dag = 53 718 tim.

⁴ Då det personaladministrativa systemet bryter perioden mitt i månaden redovisas personalstatistiken med en månads fördröjning, dvs. för period januari tom. juni.

Arbetade timmar för inhyrda läkare ökade under året. Främst är det division primärvård och division psykiatri och habilitering som har haft ökade behov av stafettläkare. Division primärvårds utveckling under året är stabil men division psykiatri och habilitering ökar med 27%. En liknande trend syns i övriga regioner i Sverige, som rapporterar ett ökat användande av hyrpersonal med hänvisning till en förvärrad bemanningssituation.

Behovet av stafettsjuksköterskor är större än den tillgång hyrbolagen kan leverera. Många av de avrop som genomförs kan inte levereras av hyrbolagen. Det innebär att det minskade antalet arbetade timmar till stor del beror på brist på leverans snarare än minskade behov.

Arbetad tid (jan-december) förändring 2021 - 2022 per förvaltning		
Förvaltning	Timmar ⁶	Procent
Hjälpmedel Dalarna	-152	-0,1
Hälso- och sjukvården	-176 044	-1,7
Hörsel & Syn	2 101	2,2
Kollektivtrafikförvaltningen	7 249	5,4
Kostsamverkan Mora	-2 514	-6,6
Kultur- och bildning	-11 104	-4,3
Patientnämnd	29	0,4
Regional utvecklingsförv	-693	-1,1
Regionfastigheter	1 414	2,9
Regionservice	50 561	5,7
Regionstyrelsens förv	-86 471	-9,2
Tandvårdsförvaltningen	-42 755	-6,5
Totalt	-258 349	-1,9

Tabell 15. Arbetad tid per förvaltning

Arbetad tid (jan-december) förändring 2021 - 2022 per yrkesgrupp		
Yrkesgrupp	Timmar ⁷	Procent
Adm/Ledn	51 052	2,7
Läkare	-40 672	-2,8
Medicinsk sekreterare	-33 755	4,8
Rehab/Förebyggande	-75 054	-6,7
Service	-27 786	-3,6
Sjukhustekn/Lab pers	-4 332	-0,9
Sjuksköterskor m.fl.	-118 090	-3,3
Tandläkare	-11 548	-8,2
Tandsköterskor m.fl.	-32 752	-7,6
Teknik	-6 206	-2,8
Undersköterskor m.fl.	56 456	2,2
Utb/Kultur	-15 661	-7,6
Summa arbetad tid	-258 349	-1,9

Tabell 16. Arbetad tid per yrkeskategori

⁶ Justerade timmar med hänsyn till antal arbetsdagar 2022. Finansförvaltningen och Revisionskontoret inkluderas i totalen men redovisas inte separat i tabellen.

Personalkostnader

Personalkostnader i urval	2022	2021
Mnkr		
Löner exkl. soc avg	4 333	4 192
Inhyrd personal sjuksköterskor	12	14
Inhyrd personal, läkare	223	196
Inhyrd personal, övriga	9	6

Tabell 17. Valda personalkostnader

För kommentar gällande personalkostnader, se text ovan (avsnitt *verksamhetens kostnader*, rubrik *God ekonomisk hushållning*).

Kompskuld

	2022		2021	
	Timmar	mnkr	Timmar	mnkr
Komp. personal övr	26 575	8,1	29 040	8,7
Komp. Läkare	87 435	48,4	79 958	42,8
TOTAL	114 010	56,5	108 998	51,5

Personalomsättning och avgångar

Personalomsättning per yrkesgrupp	2022	2021
Adm./Ledn	10,5%	5,9%
Läkare	8,1%	7,5%
Medicinska sekreterare	10,3	8,3%
Rehab/Förebyggande	14,9%	13,7%
Service	7,5%	7,6%
Sjukhustekn/Lab pers	5,9%	6,7%
Sjuksköterskor m.fl.	11,3%	10,6%
Tandläkare	20,6%	30,2%
Tandsköterskor m.fl.	17,7%	17,2%
Teknik	13,7%	14,5%
Undersköterskor m.fl.	12,0%	9,1%
Utb/kultur	11,0%	7,0%
Totalt	11,3%	10,2%

Tabell 18. Personalomsättning per yrkesgrupp i det personaladministrativa systemet

Region Dalarna hade år 2022 en total personalomsättning på 8,6%, exklusive pensionsavgångar. Inklusive pensionsavgångar uppgick personalomsättningen till 11,3%.

⁷ Justerade timmar med hänsyn till antal arbetsdagar 2022.

Av avslutningsenkäten framgår att ledning och styrning samt ledarskapet är de främsta orsakerna till att medarbetare inom Region Dalarna väljer att byta tjänst eller att avsluta sin anställning, sett till det övergripande resultatet för samtliga yrkesgrupper gemensamt. Undersköterskor och tandsköterskor anger dock lön och förmåner som främsta orsak.

De faktorer som haft minst inverkan på valet att lämna sin tjänst är den fysiska arbetsmiljön, arbetstider, studier och flytt till annan ort. Dessa faktorer har sålunda låg inverkan på valet att sluta.

För de som går i pension framkommer att arbetstider samt den fysiska och sociala arbetsmiljön är faktorer som medarbetarna varit nöjda med. Lön och karriärmöjligheter får ett något lägre resultat inom denna grupp.

Personalomsättningen inom Folkandvården har varit särskilt hög och uppgick under 2022 till 17%. För tandläkare var personalomsättningen 20%. Dessa höga siffror har analyserats via avgångsamtal och föranlett ett ökat fokus på kompetensförsörjning inom förvaltningen. Bland annat har beslut tagits om ökad vuxentandvård, då avsaknad av denna framkommit som en av orsakerna till tandläkarnas höga personalomsättning.

Antal externa avgångar per förvaltning januari-juli (Tillsvidareanställd personal)			
Förvaltning	Totalt	Varav pension	Antal >= 65 år 2022-01-01
Förtroenderevisorer	0	0	0
Hjälpmedel Dalarna	15	5	3
Hälso- och sjukvården	737	168	277
Hörsel och syn	5	4	6
Kollektivtrafik	9	1	1
Kostsamverkan Mora	1	0	0
Kultur- och bildning	13	6	11
Patientnämnden	0	0	0
Regional utvecklingsfv	2	0	2
Regionfastigheter	3	1	0
Regionservice	50	14	13
Regionstyrelsens förv	61	17	21
Tandvårdsförvaltning	76	13	21
Totalt	972	229	355

Tabell 19. Tillsvidareanställd personal som slutat arbeta i region Dalarna

Av de anställda som slutat sin tjänst i Region Dalarna under perioden januari till juli 2022 har 23 % avgått med pension (jämfört med 27% år 2021). 355 medarbetare är 65 år eller äldre och kan förväntas bli aktuella för pensionsavgång i närtid.

Sjukfrånvaro

	2022	2021	Förändring procentenheter fg år
Sjukfrånvaro uttryckt i procent av ordinarie arbetstid	8,0	6,9	1,1
Korttidssjukfrånvaro (dag 1-14) uttryckt i procent av ordinarie arbetstid	3,8	2,9	0,9

Region Dalarnas mål att minska sjukfrånvaron under 2022 har inte uppfyllts. Covid-19 har fortfarande präglat sjukfrånvaron, och under hösten har många medarbetare varit frånvarande på grund av influensa, RS-virus och förkylningar.

Sjukfrånvaron är som högst inom förvaltningarna Hörsel och syn med över 10% samt Regionservice med 9,5% för år 2022. Folkandvården uppvisar också en högre sjukfrånvaro om 9%.

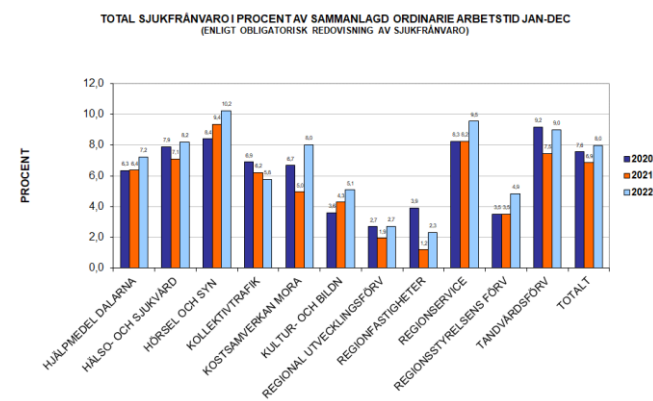
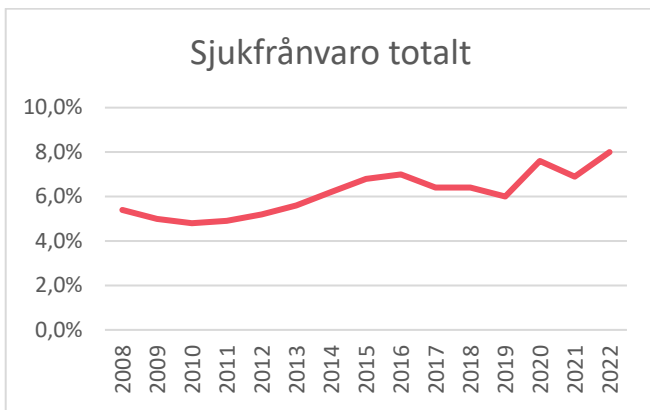

Diagram 2. Sjukfrånvaro

Korttidssjukfrånvaron har påverkats kraftigt de senaste åren. Detta tros till stor del bero på rekommendationer som funnits om att stanna hemma även vid milda sjukdomssymptom.

I samband med ökad sjukfrånvaro accelererar också den totala sjukfrånvaron (lång + kort) och har de senaste åren nått en ny nivå om 8% för Region Dalarna:

Sjukfrånvaro kopplat till ålder och kön:

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid 2022	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	8,0	8,7	5,4
0-29 år	8,0	8,4	6,6
30-49 år	7,7	8,7	4,6
50 år --	8,3	8,8	6,3

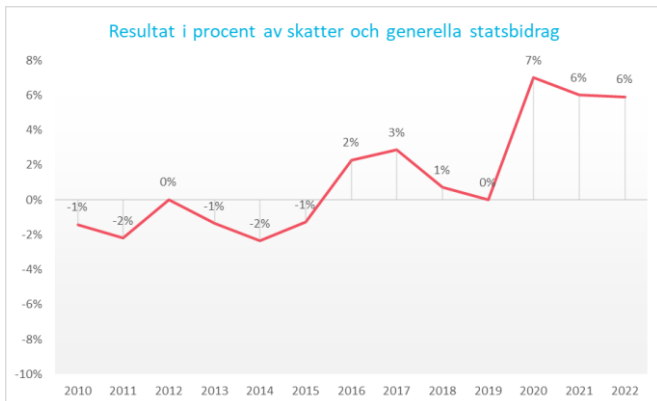
Kvinnornas sjukfrånvaro är högre än männens i samtliga åldersintervall. Anställda över 50 år har något högre sjukfrånvaro än yngre medarbetare.

För att analysera orsaker till sjukfrånvaro i respektive verksamhet bistår HR vid behov chefer i organisationen med för att se över orsaker till sjukfrånvaro samt för att det ska finnas en plan för återgång till arbete eller annan åtgärd för varje enskild medarbetare.

Förväntad utveckling

I avsnittet beskrivs Regionens historiska ekonomiska ställning, pensionsåtagandet samt förväntad ekonomisk utveckling.

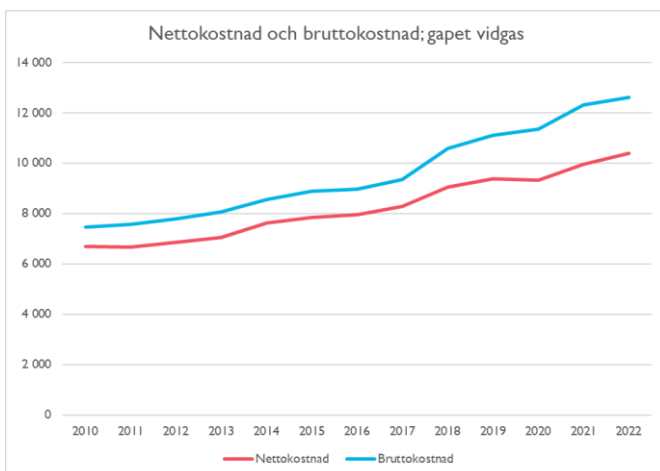
Historiska resultat och Region Dalarnas ekonomiska ställning

Fr.o.m 2019 balanskravsresultat

För att uppnå god ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning och för att upprätthålla en rimlig självfinansieringsgrad för investeringar brukar en genomsnittlig region behöva uppnå årliga överskott på två av skatter och generella statsbidrag. Tillräckliga överskott speglar av sig i en god soliditet, vilket är ett mått på hur stor del av organisationens tillgångar som är finansierade med egna medel, det vill säga utan lån. Åren 2010 till 2015 var regionens resultat negativa, både i procent av skatter och generella statsbidrag, och i faktiskt utfall. 2015 genomfördes en struktur- och förändringsplan, samtidigt som landet trädde in i en period av högkonjunktur. Resultaten förbättrades. Sett över hela tidsperioden 2010 till 2022 saknas 338 mnkr för att uppnå ett resultat om två procent av skatter och generella statsbidrag. Under samma period var resultatet i snitt 1,7 procent av skatter och generella statsbidrag, inklusive de relativt stora överskott som genererades 2020, 2021 och 2022 till följd av riktade, pandemirelaterade statsbidrag.

Nettokostnader och bruttokostnader, gapet vidgas

Nettokostnaden är de verksamhetskostnader som finansieras med skatter och generella statsbidrag. Bruttokostnaden är de totala kostnaderna. Skillnaden mellan de båda ligger i verksamhetsintäkterna, som verkar dämpande på bruttokostnadernas krav på de medel som kommer in från skatter; ju högre verksamhetsintäkter som kommer in, desto större chans att uppnå driftnetto med överskott som i sin tur bidrar till resultatet. Förhållandet begreppen emellan har historiskt varit relativt konstant, men de senaste åren har utvecklingen gått isär. Förklaringen är riktade statsbidrag. Den faktiska kostnadsmassan, eller bruttokostnaderna, representeras av den blå linjen i diagrammet och måste hanteras oavsett hur den röda linjen utvecklas. Skulle de riktade statsbidragen sjunka betydligt, då skjuter den röda linjen uppåt, och kraven på ramfinansiering och/eller effektivisering ökar. Värt att notera är att resultaten under åren med konstant förhållande mellan netto- och bruttokostnad varit blygsamma, och har blivit bättre först då de externa medlen ökat. Samtidigt har risken ökat, vilket består i att bruttokostnadsnivån blivit högre, och regionen har ökat sitt beroende av statliga medel. Nettokostnaden ökar 2022, och den huvudsakliga förklaringen är minskad volym riktade statsbidrag. 2023 förutspås en halvering av de riktade statsbidragen från 2022 års redan nedåtvikande nivå. Regionen kommer behöva bromsa bruttokostnadsutvecklingen för att bibehålla tillräckliga resultatnivåer över tid.

Pensionsåtagande

År 2000 infördes balanskravet, vilket kort betyder att en region eller kommun inte får uppvisa underskott. Samtidigt bestämdes att pensionsskulder i region- och kommunsektorn skulle redovisas enligt den så kallade blandmodellen, vilket innebar att pensionsskulder upparbetade före 1998 inte längre var jämförbara med andra skulder och hölls utanför balansräkningen i en så kallad ansvarsförbindelse. Resultatet blir att balansräkningen blir missvisande. Region Dalarna har ett omfattande pensionsåtagande, med en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen om cirka 4,4 mdkr 2022. Det totala åtagandet, dvs. balansräkningens skulder plus ansvarsförbindelsen utanför balansräkningen är ca 9 mdkr 2022. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen är negativ. För att möta det långsiktiga åtagandet krävs att regionen genererar överskott både i resultat och i likviditet. För att kunna möta de ökande pensionskostnaderna, som successivt utgör en större andel av personalkostnaderna, ingår i regionplanen att göra placeringar i finansiella instrument, såsom aktier, aktiefonder, räntebärande papper samt alternativa instrument, för att både skapa en positiv avkastning över tid samt kunna möta det likvidutflöde som pensionsbetalningarna innebär och för att minimera påverkan på framtida verksamheter. Målet är att placera 400 mnkr per år under närmaste tioårsperioden för att skapa en tillräcklig ekonomisk

stabilitet med anledning av regionens pensionsåtagande och pensionsbetalningar.

Regionplan 2023-2025

Regionplan 2023 tar sin utgångspunkt i Dalastrategin 2030, Agenda 2030, framtidens hälso- och sjukvård 2035, samt kultur- och bildningsplanen. En god ekonomisk hushållning, tillgänglig vård i hela Dalarna och god arbetsmiljö med goda arbetsvillkor för våra medarbetare, samt ett ökat fokus på hållbarhet, ska vara vägledande för regionplanen.

I regionplan 2023-2025 understryks den betydande ekonomiska utmaningen som finns i samhällets, regionsektorns och i Region Dalarnas nu- och framtid. Det är framförallt inflationen som driver utsikterna för regionens ekonomi i negativ riktning. Expansiv ekonomisk politik under pandemin, omfattande störningar i de globala värdekedjorna och Rysslands anfallskrig mot Ukraina har skapat en perfekt storm med skenande inflation på många håll i världen. Skyhögt inflation, fallande tillgångspriser och förväntningar om fortsatta räntehöjningar har fått de svenska hushållen att bli rejält pessimistiska om framtiden. Resursutnyttjandet i ekonomin faller, bedömningen från flera håll är att ekonomin kommer att befinna sig i lågkonjunktur redan 2022 men framförallt under 2023-2024.

Ett tydligt tecken på framtida utmaning i regionens ekonomi är regionplanens avisering om nyttjande av resultatutjämningsreserven. Regioner har enligt kommunallagen möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en Resultatutjämningsreserv (RUR). Syftet med RUR är att vid en konjunkturnedgång, eller vid andra tillfälliga omständigheter som påverkar de ekonomiska förutsättningarna negativt, kunna undvika kortsiktiga neddragningar av verksamheten. I regionplan 2023-2024 aviseras nyttjande av RUR om 249 mnkr 2023 och 253 mnkr 2024. Det beror till stor del på inflationspåverkan i värdesäkringen av ovan beskriva pensionsåtagande, denna påverkan är betydande under planperioden, men förväntat övergående. Observera att beslut om *nyttjande* av RUR fattas först i samband med ett enskilt års årsredovisning.

Med anledning av den ekonomiska situationen så ställer regionplanen krav på en regionövergripande handlingsplan som, genom utveckling, omställning och prioritering, på ett långsiktigt ekonomiskt sätt möter regionens framtida utmaningar. Uppdraget att skapa handlingsplanen ges till regiondirektören. Uppdraget påbörjades under slutet av 2022 och syftar till att genomlysna verksamheten för att skapa en ekonomisk

nulägesbild, utifrån vilken en handlingsplan ska skapas för att nå långsiktigt hållbar ekonomi. Arbetet organiseras i ett projekt: *En hållbar framtid för region Dalarna*. Projektets mål är att leverera en handlingsplan till nästkommande Regionplan (2024-2026). Arbetet kommer att utgå ifrån regionens linjeorganisation där bäst kompetens och kunskap om aktiviteter som kan och ska ingå i handlingsplanen finns. Parallellt till linjeorganisationens arbete kommer regionens övergripande ekonomiska flöden, som tidigare rymts inom arbetet med *långsiktiga kalkyler* att införlivas och utgöra del av handlingsplanen.

En hållbar framtid för Region Dalarna

Uppdraget i regionplanen innebär att

- leverera en genomlysning av Region Dalarnas ekonomiska situation och förankra den för att skapa en större samsyn i koncernen rörande nuläget

planera, styra och dokumentera arbetet med en handlingsplan för perioden 2023-2025 innehållande mål och strategier för att genom utveckling, omställning och prioriteringar på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt möta regionens framtida utmaningar

specificera hur uppföljningen av handlingsplanens mål och strategier ska utformas och genomföras

Handlingsplanen ska inkludera de redan beslutade och pågående större förändrings- och utvecklingsarbeten i regionen. Alla dessa uppdrag inkluderar förhoppningar om, och arbete med, effektiviseringar som behöver inkluderas i handlingsplanen. Det krävs att effektiviseringarna är konkreta och uppföljningsbara när de sammanställs och preciseras i handlingsplanen.

Utöver de redan beslutade eller pågående större förändrings- och utvecklingsarbetena ska handlingsplanen också inkludera eventuella ytterligare åtgärder som behövs för att hantera de ekonomiska utmaningarna. Även dess åtgärder behöver vara konkreta och uppföljningsbara.

Genomlysningen av regionens ekonomi presenteras vid årets bokslutskonferens *En dag för ett hållbart Dalarna*.

Med utgångspunkt i dagen för ett hållbart Dalarna tar arbetet vid för att ta fram och precisera de insatser som behöver göras i regionen för att nå ekonomiskt långsiktig balans. I det arbetet behöver all verksamhet i regionen involveras och delta för att gemensamt ta sig an utmaningen och framförallt för att gemensamt hitta de lösningar och insatser som passar bäst för regionen som helhet. Regionens utmaningar är gemensamma och varken börjar eller slutar vid förvaltningsgränser. De insatser som tas fram ska i nästa steg beslutas, förankras och i vissa fall prioriteras för att till sist utgöra del av nästkommande regionplan, 2024-2026.

Finansiella rapporter

Resultaträkning

(Mnkr)

Resultaträkning	Not	Resultat	
		2022	2021
Verksamhetens intäkter	1	2 642	2 788
Verksamhetens kostnader	2,3	-12 625	-12 079
jmf st kostnad ändrat livslängdsantagande i RIPS		0	-251
Avskrivningar		-405	-412
Verksamhetens nettokostnad		-10 388	-9 954
Skatteintäkter	4	7 714	7 343
Generella statsbidrag och utjämning	5	3 421	3 263
Verksamhetens resultat		747	653
Finansiella intäkter	6	24	315
Finansiella kostnader	7	-358	-67
Resultat efter finansiella poster		413	901
Extraordinära poster		0	0
Årets resultat		413	901

Balansräkning

(Mnkr)

Balansräkning	Not	2022	2021
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Immateriella tillgångar	8	2	2
Materiella tillgångar			
- Mark, Byggnader och tekniska anläggningar	9,10	2 425	2 315
- Maskiner och inventarier	11,12	898	877
- Pågående projekt	13	870	583
Summa Materiella tillgångar		4 193	3 775
Finansiella anläggningstillg	14	178	173
Summa anläggningstillgångar		4 373	3 950
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Förråd m.m	15	59	50
Fordringar	16	1 292	1 001
Kortfristiga placeringar	17	2 697	2 536
Kassa och bank	18	459	949
Summa omsättningstillgångar		4 507	4 536
SUMMA TILLGÅNGAR		8 880	8 486
Eget kapital, avsättningar och skulder			
<i>Eget kapital</i>			
Årets resultat		413	901
Övrigt eget kapital		1 886	982
Summa eget kapital	19	2 299	1 883
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	20	4 497	4 265
Andra avsättningar	21	0	0
Summa avsättningar		4 497	4 265
<i>Skulder</i>			
Långfristiga skulder	22	104	105
Kortfristiga skulder	23	1 980	2 233
Summa skulder		2 084	2 338
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		8 880	8 486
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER			
<i>Ansvarsförbindelser</i>			
Pensioner	24	4 442	4 417
Borgensåtaganden	25	1 160	1 010
Förvaltade stiftelser, marknadsvärde	26	476	560
Övriga ansvarsförbindelser	27	426	467

Kassaflödesanalys

(mnkr)		Bokslut	Bokslut
	Not	2022	2021
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat		413	901
Justering för ej likviditetspåverkande poster	28	404	430
Övriga likviditetspåverkande poster	29	231	506
Poster som redovisas i annan sektion		3	0
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>			
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		-291	-148
Ökning/minskning förråd och varulager		-9	-3
Ökning/minskning av kortfristiga skulder		-253	-165
Kassaflöde från löpande verksamhet		499	1521
INVESTERINGSVERKSAMHET			
Investering i immateriella anläggningstillgångar		-	0
Investering i materiella anläggningstillgångar		-825	-730
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		2	1
Förvärv av finansiella tillgångar		-6	-22
Avyttring av finansiella tillgångar		1	100
Kassaflöde från investeringsverksamhet		-828	-651
FINANSIERINGSVERKSAMHET			
Amortering av långfristiga skulder		-	-100
Erhållna investeringsbidrag		-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		0	-100
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		-329	770
Likvida medel, inkl placerade medel vid årets början		3 485	2 715
Likvida medel, inkl placerade medel vid årets slut.		3 156	3 485
Förändring		-329	770

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

Not 1 Verksamhetens intäkter	2022	2021
Patientavgifter, sjukvård	160	166
Patientavgifter, tandvård	77	77
Biljettintäkter trafiken	153	102
<i>Summa patientavgifter</i>	390	345
Försäljning av hälso-och sjukvård	623	501
Ersättn ambulanstransporter	45	37
Hälsoval	55	50
Försäljning av tandvård	37	37
Försäljning inom regional utveckling trafik	91	82
Försäljning inom regional utveckling utbildning	13	14
Försäljning av medicinska tjänster	143	132
Försäljning av andra tjänster	74	80
Försäljning av material o varor	49	47
Erhållna bidrag	1 061	1 419
Övriga intäkter	61	44
<i>Summa övrigt</i>	2 252	2 443
Summa verksamhetens intäkter	2 642	2 788
Not 2 Verksamhetens kostnader	2022	2021
Lönekostnader	4 271	4 192
Kostnadsersättningar	4	3
Sociala avgifter	1 446	1 433
Pensionskostnader	650	695
Övriga personalkostnader	76	78
<i>Summa personalkostnader</i>	6 447	6 401
Högspecialiserad sjukvård	686	645
Patienthotell	8	6
Länssjukvård	489	366
Primärvård	55	59
Hälsoval	294	277
Övrig sjukvård	2	1
Tandvårdstjänster	16	15
Kollektivtrafik	1 030	895
Inhyrd personal	244	215
Tolktjänster	26	23
Övriga verksamhetsanknutna tjänster	136	150
Läkemedel	1 234	1 161
Sjukvårdsartiklar och medicinskt material	380	371
Tekniska hjälpmedel för funktionshindrade	149	142
Livsmedel och övrigt material	71	64
Lämnade bidrag	305	326
Lokal och fastighetskostnader	211	209
Hyra av anläggningstillgångar	8	11
Energikostnader	67	59
Förbrukningsinventarier och -material	132	105
Reparation och underhåll	57	55
Transportmedel, transporter och frakter	102	91
Resekostnader	17	7
Information och PR	6	6
Representation, tele, riskkostnader, övriga tjänster	454	419
<i>Summa övriga kostnader</i>	6 178	5 677
Summa verksamhetens kostnader exkl räkenskapsrevision	12 624	12 078

Not 3 Varav kostnader för räkenskapsrevision	2022	2021
Externa kostnader för räkenskapsrevision (KMPG)	0,4	0,5
Revisorskollegiets samt revisionschefens kostnader för räkenskapsrevision	0,4	0,4
Summa räkenskapsrevision	0,8	0,9
Summa verksamhetens kostnader inkl räkenskapsrevision	12 625	12 079

Not 4 Skatteintäkter	2022	2021
Preliminära skatteintäkter	7 462	7 123
Slutavräkning innevarande år	195	190
Slutavräkning föregående år	57	31
Summa skatteintäkter	7 714	7 344

Preliminära skatteintäkter för 2022 beräknas genom att skatteunderlaget i länet för inkomståret 2020 uppräknas till 2022 års nivå med uppräkningsfaktorer för åren 2021 och 2022 samt multipliceras med skattesatsen för 2022, 11,63 kr.

Justeringspost för slutavräkning 2021 utgörs av differensen mellan prognosen som beräknades för 2021 och den definitiva slutavräkningen för samma år som regleras i januari 2023.

Prognos för avräkningslikvid för 2022 utgörs av differensen mellan de preliminära skatteintäkterna för 2022 och prognosen för de slutliga skatteintäkterna 2022. Prognosen beräknas på det slutliga taxeringsutfallet för 2021 uppräknat med den av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i december 2022 beräknade uppräkningsfaktorn. Reglering sker i januari 2024.

Not 5 Generella statsbidrag och utjämning	2022	2021
Inkomstutjämning	1 665	1 533
Statsbidrag för läkemedel	1 009	975
Regleringsbidrag	189	199
Kostnadsutjämning	556	556
Tillfälligt stöd ökade kostnader finansiering	2	-
Summa generella statsbidrag	3 421	3 263

Not 6 Finansiella intäkter	2022	2021
Övriga reavinster inkl. återinvesterade rabattandelar	10	7
Övriga finansiella intäkter	14	4
<i>Orealiserade vinster på placerade pensionsmedel</i>	0	304
-globala aktier	0	217
-svenska aktier	0	86
-hedge	0	0
-räntefonder	0	1
Summa finansiella intäkter exkl. jämförelsestörande	24	315

Not 7 Finansiella kostnader	2022	2021
Räntedel pensionskostnader	106	64
Övriga finansiella kostnader	3	3
<i>Orealiserade förluster på placerade pensionsmedel</i>	249	
-globala aktier	116	
-svenska aktier	77	
-hedge	0	
-räntefonder	55	
Summa finansiella kostnader exkl. jämförelsestörande	358	67

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

Not 8 Immateriella tillgångar	2022	2021
Ingående anskaffningsvärde	103	103
Utrangeringar	-	-3
Årets inköp	-	0
Flyttat från pågående	-	3
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	103	103
Ingående avskrivningar och nedskrivningar	-100	-101
Årets avskrivningar	-1	-2
Utrangeringar	-	3
Utgående ackumulerade avskrivningar	-101	-100
Summa utgående värde immateriella tillgångar	2	3

Not 9 Byggnader	2022	2021
Ingående anskaffningsvärde	4 893	4 740
Årets inköp	-	73
Försäljning	-	-
Flyttat från pågående	289	80
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	5 182	4 893
Ingående avskrivningar och nedskrivningar	-2 622	-2 451
Årets avskrivningar	-180	-171
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 802	-2 622
Summa utgående värde byggnader	2 380	2 271
genomsnittlig nyttjandeperiod byggnader	29	29

Not 10 Mark	2022	2021
Ingående värde	44	44
Årets inköp	1	-
Utgående värde	45	44
Redovisat värde vid årets slut byggnader och mark	2 425	2 315

Not 11 Maskiner och inventarier	2022	2021
Ingående anskaffningsvärde	2 756	2 616
Utrangering	-41	-130
Årets inköp	241	271
Årets försäljning	-1	-1
Flyttat från pågående	0	
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 955	2 756
Ingående avskrivningar	-1 937	-1 779
Årets avskrivningar	-224	-239
Utrangeringar	40	81
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 121	-1 937
Summa utgående värde maskiner och inventarier	834	819
genomsnittlig nyttjandeperiod maskiner o inventarier	13	12

Not 12 Konst	2022	2021
Ingående värde	58	53
Årets inköp	6	5
Summa utgående värde	64	58
Redovisat värde vid årets slut för maskiner och inventarier, konst	898	877

Not 13 Pågående investeringar	2022	2021
Regionfastigheter		
Ingående värde	568	268
Årets investeringar	566	380
Flyttat till aktiverade fastighetsinvesteringar	-289	-80
Summa utgående värde	845	568
Övriga pågående investeringar		
Ingående värde	15	21
Årets investeringar	10	2
Flyttat till aktiverade maskiner och inventarier	0	-3
Utrangeringar	0	-5
Flyttat till drift via eget kapital	-	
Summa utgående värde	25	15
Summa pågående investeringar	870	583

Not 14 finansiella anläggningstillgångar	2022	2021
Aktier och andelar		
Dala Airport	9	9
Inera AB	0	0
Dalaflyget AB	0	0
Älvdalens utbildningscentrum	15	15
Kommuninvest	62	57
Andelspost i LÖF	41	41
Andelskapital svenskt ambulansflyg	0	0
Dalatrafik	23	23
Tåg i Bergslagen, TiB	1	1
Transitio	1	1
Bims AB, Bims KB, Samtrafiken	0	0
Kommunernas hus	12	12
Almi	0	0
LFF Läkemedelsförsäkring	0	-
Summa aktier och andelar	165	159
Långfristiga fordringar		
Lån KSA	19	20
Summa långfristiga fordringar	19	20
Värdereglering av aktier, andelar & bostadsrätter		
Kommunernas Hus nedskrivning av värde	-6	-6
Redovisat värde vid årets slut	178	173

Not 15 Förråd	2022	2021
Tandvården	4	3
Hjälpmedel	30	26
Medicinsk teknik och IT	2	5
Läkemedelsförsörjning	22	16
Regionservice	1	1
Redovisat värde vid årets slut	59	50

Not 16 Fordringar	2022	2021
Kundfakturor	248	209
Statsbidragsfordringar	195	242
Moms	85	79
Övriga kortfristiga fordringar	19	10
Förutbetalda kostnader/uppplupna intäkter	304	271
Skattefordringar	441	190
Redovisat värde vid årets slut	1292	1001

Not 17 Finansiella placeringar och likvida medel	2022	2022	2022	2021	2021	2021
Pensionsportfölj	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde	Orealiserat	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde	Orealiserat
<i>Aktier</i>						
Svenska	176	240	64	174	316	142
Globala	848	1105	257	743	1116	373
Summa aktier	1 024	1345	321	917	1432	515
Räntefonder	1 361	1 321	-40	1 058	1 073	15
Summa räntebärande	1 361	1 321	-40	1 058	1 073	15
Hedgefonder	32	31	-1	32	31	0
Summa alternativa	32	31	-1	32	31	0
Summa kortfristiga placeringar	2 417	2 697	280	2 007	2 536	530

Vid värdering av pensionsmedelsportföljen tillämpas kollektiv värdering, eftersom syftet med att placera i olika instrument är att uppnå en riskspridning.

Policy

Tillgångsslag i procent av den totala portföljens marknadsvärde	Min	Normal	Max
<i>Aktier</i>	20	50	70
<i>Räntebärande</i>	20	30	80
<i>Alternativa</i>	0	20	40

Not 18 Kassa, bank	2022	2021
Bank	459	949
Regionen har en checkkredit på 200 mnkr som ej var utnyttjad vid bokslutstillfället.		
Not 19 Eget kapital	2022	2021
Ingående eget kapital	1 883	1 018
-Varav reservering av medel till resultatutjämningsreserv	513	513
Justering på grund av ändrad redovisningsprincip*	0	-33
Årets resultat	413	901
-Varav reservering av medel till resultatutjämningsreserv	190	
Årets förändring riskhanteringsfond	3	-3
Utgående eget kapital	2 299	1 883
<i>varav</i>		
Riskhanteringsfond	6	3
Hälsoval	36	36
Folktandvården	1	1
Hjälpmedelnsämnden Dalarna	4	4
* Ändring av redovisning av immateriella tillgångar		
Not 20 Pensionsavsättning	2022	2021
Pensionsskulden är beräknad av KPA enligt den beräkningsmodell, RIPS21, som tagits fram av SKL		
Avsättningar till pensioner		
Ingående avsättning	4 265	3 759
Pensionsutbetalningar	-91	-82
Nyintjänade pensioner FÅP inkl. ÖK-SAP	191	226
Intjänad PA-KL	0	3
Ändrat livslängdsantagande i RIPS	0	202
Nya efterlevandepensioner	0	4
Ränte- och basbeloppsuppräknings	86	51
Förändring av löneskatt	45	99
Förändring OPF-KL förtroendevalda fr o m 2015	-1	1
Förändring Förtroendevaldas ålderspension PBF	2	1
Övrigt	0	1
Utgående avsättning	4 497	4 265
<i>Aktualiseringsgrad</i>	<i>98%</i>	<i>98%</i>
<i>Specifikation-Avsatt till pensioner</i>		
Avgiftsbestämd ålderspension/individuell del 1998-1999	157	161
Särskild avtalspension	-	-
Förmånsbestämd ålderspension (FÅP)	3 378	3 181
Pension till efterlevande	9	12
Försäkringspremie för pension enl. pensionsavtalet PA-KL och äldre pensionsavtal	62	66
Visstidspensioner	1	1
OPF-KL förtroendevalda	6	5
Förtroendevaldas ålderspension PBF	6	6
Summa pensioner	3 619	3 432
Löneskatt	878	833
Summa avsatt till pensioner	4 497	4 265
Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper. Utöver avsättningarna finns också en kortfristig skuld för avgiftsbestämd ålderspension (tidigare individuell del) till de anställda, vilken framgår av not 23.		
*Antal personer med särskild avtalspension och visstidspension		
Politiker	3	3
Tjänstemän	0	0

Not 21 Övriga avsättningar	2022	2021
Stipendium Musikkonservatoriet	0	0
Not 22 Långfristiga skulder	2022	2021
Lån hos Kommuninvest	100	100
Investeringsbidrag	2	3
Förvaltade gåvor	2	2
Summa långfristiga skulder	104	105
Not 23 Kortfristiga skulder	2022	2021
Leverantörsskulder	824	867
Moms och punktskatter	2	1
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	208	203
Komp	56	50
Löner för december	51	44
Semester- o uppehållslöner	275	283
Upplupna sociala avgifter o löneskatt	228	235
Pensionsavsättning individuell del	180	182
Förutbetalda skatteintäkter	-	80
Övriga kortfristiga skulder	49	69
Upplupna kostnader förutbetalda intäkter	107	219
Summa kortfristiga skulder	1 980	2 233
Not 24 Ansvarförbindelser Pensioner	2022	2021
Ingående avsättning KPA	3 553	3 477
Avsättning Skandikon	126	131
Pensionsutbetalningar	-225	-222
Ändrat livslängdsantagande i RIPS		131
Ränte- och basbeloppsuppräknings	102	62
Aktualisering	0	0
Övrig post	17	-26
Summa pensionsförpliktelser	3 573	3 553
Löneskatt	867	862
Utgående ansvarförbindelse	4 440	4 415
Ansvarförbindelse förtroendevaldas visstidspensioner		
Beloppet utgör en övre gräns om samtliga visstidsavtal skulle falla ut med pension från och med den tidpunkt då nuvarande individuella avtal löper ut 2014. I regionen finns för närvarande 3 (5 år 2010) förtroendevalda som har visstidsförordnande med rätt till visstidspension.		
Visstidspensioner	2	2
Löneskatt	0	0
Summa förtroendevaldas visstidspensioner	2	2
Summa utgående ansvarförbindelser pensioner	4 442	4 417

Borgensåtaganden

AB Transitio, (LF § 149/00), (LF § 68/18), (LF §25/18), (RF §13/21), (RF § 87/21), (RF §78/22)
Regionen har gått i borgen för Transitio för 8 000 mnkr, samt 8 mnkr, samt 8 mnkr,
samt 206,5 mnkr, samt 91 mnkr, samt 11 mnkr. Borgensåtagande per 2022-12-31 är 321 mnkr.

321

369

Dala Airport AB (RF22/00120) Regionen har beviljat solidarisk
kommunal proprieborgen på 15 mnkr.
Borgen är utnyttjad per 31 december enligt följande

8

8

Dalaflyget AB (LF §63/17) Region Dalarna tecknar generell
solidarisk borgen om 10 mnkr.
Borgen är utnyttjad per 31 december enligt följande

1

2

Kommuninvest

Region Dalarna har i april 2011 ingått en solidarisk borgen
såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga
nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 286 regioner och
kommuner som per 2022-12-31 var medlemmar i Kommuninvest
ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening
har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret
mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande
av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska
ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som
respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB,
dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive
insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Region
Dalarnas ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan
noteras att per 2022-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s
totala förpliktelser till 540 357 097 316 kronor och totala tillgångar till
537 006 752 858 kronor. Regionens andel av de totala förpliktelserna
uppgick till 829 754 273 kronor och andelen av de totala tillgångarna
uppgick till 727 604 838 kronor.

830

631

Notera att det solidariska borgensåtagandet innebär ett totalansvar
för verksamheten.

Summa borgensåtaganden**1 160****1 010**

Not 26 Förvaltade stiftelser		Marknadsvärde 2022	Marknadsvärde 2021
Stiftelseportfölj ,	Policy		
- Aktier	40% - 70%	294	369
- Räntor inkl. alternativa placeringar	30% - 60%	141	154
- Likvida medel		39	35
Summa		474	558
August W Danielssons stiftelse		2	2
Summa stiftelser		476	560

Not 27 Övriga ansvarsförbindelser		2022	2021
LÖF			
Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF). Delägarna svarar som juridiska personer var för sig för bolagets förbindelser, envar till ett belopp motsvarande 10 gånger den premie han har haft att erlägga under det år förlusten uppkommit.		414	451
Leasingavtal			
Alla leasingavtal redovisas som operationella. Se kommentar under avsnittet Redovisningsprinciper.			
Operationell leasing			
Årets betalda leasingavgifter		40	44
-varav fordonsleasing		32	33
<i>Kommande leasingavgifter</i>			
< 1 år		20	12
1 - 5 år		33	47
> 5 år		0	0
Garantihyror			
Årets betalda garantihyror		3	5
Framtida årliga förfallobelopp			
- inom ett år		3	4
- senare än ett år men inom fem år		2	5
- efter fem år och framåt, senast 2025		0	0
Summa garantihyror		5	9
Hyresgarantier sjukhem Leksand, Hedemora, Lima			
- år 2016		0	0
- år 2017		1	1
- år 2018 - 2021		6	6
Summa hyresgarantier		7	7
Summa övriga ansvarsförbindelser		426	467

NOTER TILL KASSAFLÖDESANALYSEN

Not 28 Justering för ej likviditetspåverkande poster	2022	2021
Avskrivningar	405	412
Utrangering	1	17
Realisationsvinst	-1	1
Investeringsbidrag	-1	-
Summa justering ej likviditetspåverkande poster	404	430
Not 29 Övriga likviditetspåverkande poster	2022	2021
Avsättningar för pensioner	231	506
Summa övriga likviditetspåverkande poster	231	506

Redovisningsprinciper

Från och med 2019 regleras den kommunala redovisningen av Kommunal bokförings- och redovisningslag (LKBR). Därutöver lämnar Rådet för kommunalredovisning (RKR) rekommendationer för kommunsektorns redovisning.

Regionen följer generellt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) utgivna rekommendationer. I de fall regionen avviker från rekommendationerna anges detta samt skäl för avvikelsen.

Regionen iakttar de grundläggande redovisningsprinciper som anges i LKBR 4§.

Skuld till personalen

Regionens skuld till personalen; semesterlön, övertid, jour och beredskap samt lön för december som utbetalas i januari 2023 redovisas i löneläget per 31 december som kortfristiga skulder.

Redovisning av skatteintäkter

Region Dalarna följer Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 2 (R2 Intäkter) om redovisning av skatteintäkter.

Enligt rekommendationen ska den prognos på skatteavräkningen som Sveriges Kommuner och Regioner publicerar i december under räkenskapsåret användas vid beräkning och periodisering av årets skatteintäkt.

Regionen har i enlighet med rekommendationen använt den prognos på skatteavräkningen som SKR publicerade i december 2021. Differensen mellan den slutliga taxeringen 2021 avseende 2020 års inkomster och den redovisade skatteintäkten i bokslutet 2020, har redovisats som justeringspost.

Pensioner

Enligt LKBR (5 kap, 4§) ska pensionsskulden redovisas enligt blandmodellen, vilket innebär att pensioner som intjänats före 1998 inte tas upp som skuld eller avsättning i balansräkningen utan redovisas som en ansvarsförbindelse. Utbetalningar av pensioner som intjänats före 1998 redovisas som kostnader i resultaträkningen. Pensionsförmåner intjänade från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen under avsättningar. Den årliga förändringen av pensionsavsättningen redovisas bland verksamhetens kostnader i resultaträkningen.

De förtroendevaldas visstidspensioner och ålderspensioner enligt PBF redovisas som ansvarsförbindelse, not 25. De förtroendevaldas

pensioner enligt det nya avtalet OPF-KL redovisas som en pensionsavsättning i balansräkningen, not 20.

Den pensionsavgift som placeras av de anställda redovisas som kortfristig skuld i balansräkningen och betalas ut till pensionsförvaltare i mars året efter intjänandeåret. Pensionsavgiften uppgår fr om 2010 till 4,5 procent av pensionsgrundande lön för flertalet av de anställda.

I enlighet med gällande rekommendation redovisas särskild löneskatt, 24,26 procent, på pensionskostnaderna.

Beräkning av pensionsskulden har gjorts av KPA enligt RIPS 17.; "Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld" som tagits fram av SKR.

Leasing

Finansiell leasing skall enligt RKR:s rekommendation 5 (R5 Leasing) redovisas som anläggningstillgång och skulden till leasegivaren redovisas i balansräkningen.

Regionen har inte identifierat något leasingavtal som finansiellt, men kommer att fastställa regelverk och göra eventuella omklassificeringar under 2023.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar upptas till anskaffningsvärdet med tillägg för värdehöjande investeringar och avdrag för eventuella investeringsbidrag och ackumulerade avskrivningar. För att klassificeras som anläggningstillgång ska tillgången enligt huvudregeln ha en nyttjandeperiod på minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst ett prisbasbelopp eller när det gäller immateriella tillgångar, ett anskaffningsvärde på minst 20 prisbasbelopp. Prisbasbeloppet 2021 var 48 300 kr. 2021 skärpte regionen tillämpningen av immateriella investeringar och utsträcker anläggningar som felaktigt aktiverats 2016-2021. Under 2022 har en intern rutin inneburit att regionstyrelsens utvecklingsmedel finansierat sådana kostnader.

Den beräknade nyttjandetiden utgör grunden för bedömning av avskrivningstidens längd. Planenliga avskrivningar görs från den tidpunkt anläggningstillgången tas i bruk.

Komponentavskrivning används för investeringar i byggnader samt andra väsentliga anläggningar i enlighet med RKR 4 (R4 Materiella anläggningstillgångar). Detta innebär att fastighetsinvesteringar delas upp i ett antal komponenter med olika avskrivningstider. Sedan 2002 har differentierade avskrivningar använts för fastighetsinvesteringar.

Tillgång	Avskrivningstid, antal år
Immateriella tillgångar	3, 5, 7
<i>Byggnader med komponentavskrivning</i>	
-Markanläggning	40
-Stomme	40
-Stomkomplettering	30
-Rumskomplettering	15-20
-Installationer såsom el, rör, luft, hiss	20
-Styr- och övervakning, data, IT	10
-Funktionsanpassning, akutell hyrestid	3-20
<i>Mark</i>	Ingen avskrivning
<i>Inventarier i annans fastighet</i>	2-30
<i>IT</i>	3, 4, 5, 10
<i>Medicintekniskt infosystem</i>	3, 7
<i>Energiinvesteringar</i>	3, 7, 10, 15, 20, 25, 30, 40
<i>Bilar och transportmedel</i>	5, 7, 10, 20
<i>Medicintekniska produkter</i>	3, 5, 7, 10
<i>Konst</i>	Ingen avskrivning
<i>Övriga maskiner och inventarier</i>	3, 5, 7, 10

Värdering av placeringsmedel

Från och med 2019 värderas placeringsmedel till verkligt värde på balansdagen i enlighet med LKBR.

Sammanställd redovisning

Regionen omfattas inte av kraven på sammanställd redovisning. Vid förvärvet av AB Dalatrafik omfattades Region Dalarna omsättningsmässigt av kraven på sammanställd redovisning enligt RKR 8.2 men bolaget har inte längre någon sådan omsättning. Enligt rekommendationen kan företag som förvärvats i syfte att avyttras undantas.

Uppgifter om koncernåtaganden samt koncernföretagens och -stiftelsernas ekonomi redovisas i förvaltningsberättelsen under avsnittet "Bolag, stiftelser, kommunalförbund, gemensamma nämnder, övriga åtaganden".

Särredovisning

Särredovisningen av tandvårdsförvaltningens uppdrag för räkenskapsåret 2022 redovisas i tandvårdsnämnden den 17 april 2023. Därefter finns handlingarna tillgängliga på Tandvårdsförvaltningen.

FoU-medel

Forsknings- och utvecklingsmedel inom hälso- och sjukvården innebär i de flesta fall fleråriga studier, till exempel läkemedelsstudier där kostnaderna uppstår löpande och intäkter mer oregelbundet under och efter studien. Sådana medel hanteras internt via finansförvaltningen och återfinns inte i balansräkningen.

Drift- och investeringsredovisning

Driftredovisning

Driftredovisning (mnkr)	Intäkter		Kostnader		Avskrivningar			Nettokostnader		
	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2022	Budget- avvikelse	Utfall 2021
Styrelse/nämnd										
Regionstyrelsen										
<i>Finansförvaltning</i>	816	1 192	-1 136	-1 863			-321	-632	312	-710
<i>Regionstyrelsens förvaltning, vårdval</i>	185	173	-1 953	-1 763			-1 769	-1 798	30	-1 590
<i>Regionstyrelsens förvaltning, övrigt</i>	522	554	-982	-892			-460	-442	-18	-336
Hälso- och sjukvårdsnämnd							0		0	
<i>Hälso- och sjukvård</i>	3 106	3 154	-9 825	-9 362			-6 719	-6 640	-79	-6 202
<i>Hörsel och syn Region Dalarna</i>	20	17	-88	-79			-69	-66	-3	-62
Fastighetsnämnd	594	582	-550	-539			43	38	5	72
Service­nämnd	410	406	-419	-398			-17	-17	0	1
<i>Service­nämnden, avkastningskrav</i>							7	7	1	7
Kultur och bildningsnämnd	125	125	-298	-290			-172	-176	3	-164
Tandvårdsnämnd	249	128	-376	-407			-127	-122	-5	-286
<i>Tandvårdsnämnd, avkastningskrav</i>							0	4	-4	7
Kollektivtrafiknämnd	432	356	-1 168	-1 001			-736	-633	-102	-645
Patientnämnd	0	0	-7	-5			-6	-7	1	-5
Revision	0	0	-6	-6			-6	-7	0	-6
Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna	179	173	-184	-176			-4	-4	0	-4
Gemensam nämnd för kostsamverkan	26	27	-26	-27			0	0	0	0
Regional utvecklingsnämnd	25	30	-58	-62			-34	-40	6	-32
Justering av poster som inte ingår i "Verksamhetens intäkter" och "Verksamhetens kostnader" i resultaträkningen.	-4 046	-4 129	4 451	4 540						
Avskrivningar i resultaträkningen					-405	-412				
Summa enligt Resultaträkning	2 642	2 788	-12 625	-12 330	-405	-412	-10 388	-10 535	147	-9 954

Driftredovisning Hälso- och sjukvård (mnkr)	Intäkter		Kostnader		Nettokostnader		
Division	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2021	Budget 2022	Budget- avvikelse	Utfall 2021
Medicin	300	327	-3 028	-2 912	-2 652	-77	-2 585
Kirurgi	388	347	-2 701	-2 555	-2 253	-60	-2 208
Psykiatri	277	188	-1 017	-985	-760	20	-797
Primärvård	1 621	1 681	-1 740	-1 730	-114	-5	-49
HS gemensamt	451	483	-816	-638	-385	19	-155
Medicinsk service	649	640	-1 103	-1 053	-477	25	-413
Justering av förvaltningsinterna poster	-578	-512	580	512			
Summa	3 106	3 154	-9 825	-9 362	-6 640	-79	-6 207

Verksamheternas ekonomi

Verksamheternas nettokostnader är 147 mnkr lägre än budgeterat. Det är framförallt finansförvaltningen, regionstyrelsens förvaltning, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, kollektivtrafikförvaltningen och tandvårdsförvaltningen som avviker mot budget.

Finansförvaltning

Den enskilt största positiva budgetavvikelsen finns inom finansförvaltningen och beror på flera delar; pensionskostnader exklusive finansiella poster är cirka 130 mnkr lägre än budget, vilken innehöll en kostnadsreserv om 70 mnkr, samt lägre kostnader än förväntat gällande förmånpensioner, överskott från riktade statsbidrag avseende pandemirelaterade sjuklönekostnader samt OH-kostnader för vaccineringsarbete. Dessutom är utfallet lägre än budgeterat för regionstyrelsens medel för satsning och utveckling. Totalt budgeterades 264 mnkr för ändamålet, och utfallet blev cirka 123 mnkr. Medel för satsningar, utveckling och oförutsedda poster innehåller bland annat reserverade medel för projekt som löper under året, och finansförvaltningens resultat beror delvis på utfallet för dessa projekt. Som exempel kan nämnas Framtidens Vårdinformationssystem (FVIS) som avser att ersätta dagens system, och som är ett komplext projekt som innehåller flera olika kostnadsslag och flera medverkande aktörer.

Regionstyrelsens förvaltning

Regionstyrelsens förvaltning redovisar ett underskott på totalt 11,2 mnkr. Hälsoval redovisar ett överskott på totalt 29,6 mnkr orsakat av bristande tillgänglighet inom primärvård, tandvården som inte fullt ut lyckats erbjuda patienter nödvändig tandvård samt BUP som har haft stora utmaningar att ställa om sin verksamhet och registrering av besöken enligt avtal och rutiner efter övergången till vårdvalssystemet.

MiT lämnar ett underskott på totalt 51 mnkr för året. Bristfällig ersättningsmodell samt fortsatt ökade kostnader bidrar till underskottet. Framförallt har kostnaderna för Microsoft-licenser ökat.

FoU enhetens resultat blev 11 mnkr. Överskottet beror till största del på att den utökade ramen för strategiska satsningar inte använts fullt ut.

Enheten för Ledningsstöd har ett överskott på 11 mnkr där vakanser står för 6 mnkr och statsbidrag 3 mnkr och en minskning av övriga kostnader 2 mnkr

Hälso- och sjukvårdsnämnd

Hälso- och sjukvården

Resultatet för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen är ett underskott på 79 mnkr, budgeterat resultat var noll. Nettokostnadsutvecklingen i hälso- och sjukvården var 8,3 procent (517 mnkr) jämfört med föregående års resultat. 2020 var nettokostnadsutvecklingen 5 procent. Intäkter från riktade statsbidrag var 713 mnkr 2022.

Division medicins resultat är -76,8 mnkr, budgeterat resultat för året var noll. Intäkterna var 116 mnkr högre än budgeterat, vilket beror på att divisionen erhållit medel från den interna försäkringslösningen för högspecialiserad vård, högre nivå riktade statsbidrag än budgeterat samt högre intäkter för utskrivningsklara patienter då kommunerna har haft svårt att ta hem färdigbehandlade patienter. Kostnaderna för Division Medicin avviker negativt mot budget med 193 mnkr. Ökade kostnader för inhyrd personal, köpt vård och läkemedel står för den största delen av avvikelsen.

Division kirurgi har ett resultat på -60 mnkr. Budgeterat resultat var noll. Intäkterna avviker positivt med 123 mnkr och beror främst på högre intäkter från riktade statsbidrag. Kostnaderna inom Division Kirurgi är 183 mnkr högre än budget. Köpt vård inom vårdgaranti och valfrihet är 50 mnkr högre än budgeterat. Andra kostnader som avviker negativt jämfört med budget är VNS (vårdnära service) och sjukresor. Avsevärt högre kostnader än budgeterat finns på labb-och röntgenkostnader och medicinskt material. Förklaringen finns till viss del i ökat antal operationer, men också i ett stort antal covid tester och en hög inflation.

Division psykiatri har ett resultat som är 20 mnkr, budgeterat resultat var noll. Det positiva resultatet förklaras framförallt av tillskott av medel från statsbidrag samt ett stort antal vakanser. Kostnader för inhyrd personal är 19 mnkr högre än föregående år, och 35 mnkr högre än budgeterat. Kostnaderna för den köpta vården exkl högspec är högre än budgeterat. I jämförelse med föregående år har kostnaderna ökat med nästan 50 procent.

Division primärvård har ett resultat på 5,4 mnkr, vilket är 27 mnkr lägre än budgeterat resultat. Intäkterna är 36,4 mnkr högre än budget, och beror uteslutande på statsbidrag kopplat till vaccinationer, testning samt smittspårning. Kostnaderna inom Division Primärvård är 64 mnkr högre än budgeterat. Förklaringen ligger delvis i ett utökat uppdrag på grund av pandemin gällande vaccinering och provtagning, men också i att

den kostnadsminskning som finns i budget 2022 inte har fått genomslag men som har påbörjats.

Division medicinsk service har ett positivt resultat på 25 mnkr, det budgeterade resultatet var noll. Divisionens intäkter är 73 mnkr högre än budgeterat vilket beror på statsbidrag för testning för covid-19 virus som sker hos Laboratoriemedicin. Kostnaderna för Division medicinsk service är 48 mnkr högre än budgeterat. Grundlönekostnaderna avviker positivt mot budget med drygt 53 mnkr samtidigt som kostnaderna för övertid och sjuklöner avviker negativt mot budget med -13 mnkr respektive knappt 15 mnkr. Divisionen har haft ett stort antal vakanser och mycket hög sjukfrånvaro vilket förutom höga kostnader för sjuklöner också gett höga övertidskostnader. Kostnader för inhyrd personal avviker negativt från budget med drygt 33 mnkr. Bild- och funktionsmedicin står för absoluta merparten av kostnaderna och behovet av inhyrd personal beror framförallt på vakanser. kostnaderna för medicinskt material avviker negativt mot budget med 31,5 mnkr. Kostnaderna återfinns särskilt på Laboratoriemedicin och kan kopplas till den utökade testningen för Covid-19 samt ökade kostnader på provtagningsmaterial pga. inflation.

Division Hälso- och sjukvård gemensamt har ett resultat på knappt 19 mnkr, vilket är cirka 41 mnkr bättre än budgeterat. Underskottet på 22 mnkr i budget har uppkommit för att primärvården har ett motsvarande positivt resultatkrav som balanserats mot denna division. I huvudsak har utfallet påverkats av statsbidrag som uppgick till 172 mnkr vilket är 108 mnkr högre än budgeterade 64 mnkr. I huvudsak är det statsbidragen för god och nära vård generellt med 33 mnkr, nära vård med fokus på primärvården med 23 mnkr och utökad testning med 39 mnkr som påverkar utfallet positivt. Ekonomiska avvikelser på läkemedel och högspecialiserad vård som påverkar hälso- och sjukvårdens utfall och/eller kostnadsutveckling kommenteras 2022 i förvaltningens rapport.

Hörsel och syn Region Dalarna

Hörsel och syn Region Dalarna, som finns under Hälso- och sjukvårdsnämnden, har ett underskott som uppgår till 2,3 mnkr, budgeterat för året var noll. Förvaltningen har ett tapp på intäktssidan med ca -2,2 mnkr. Detta beror bland annat på lägre riktade statsbidrag än beräknat. På kostnadssidan ökade kostnaderna för hjälpmedel och då framför allt gällande hörapparater med -2,1 mnkr. På grund av bland annat sjukfrånvaro, vård av barn och vakanta tjänster har förvaltningen lägre lönekostnader, som väger upp för de ökade kostnaderna.

Fastighetsnämnd

Resultatet är 43,6 mnkr, vilket är 5,5 mnkr bättre än budget. Överskottet gentemot budget beror främst på att avskrivningar och räntor är lägre på grund av senareläggning av projekt. Mediekostnader har högre utfall än budget till följd av höjda energipriser samt att ett beslut om högre lagernivå på reservkraften för att uppfylla beredskapskrav har tagits i Regionen.

Servicenämnd

Resultatet för Servicenämnden uppgår till 7,4 mnkr, vilket är 600 tkr bättre än det budgeterade avkastningskravet på 6,8 mnkr. Ökade kostnader på grund av inflation på livsmedel och drivmedel bidrar till att kostnader är knappt 8 mnkr högre än budgeterat. Samtidigt är verksamhetsintäkterna högre.

Kultur och bildningsnämnd

Resultatet för Kultur och bildningsnämnden är 3,4 mnkr, budget för året var noll. Intäkterna är totalt drygt 2 mnkr lägre än budget, och de negativa avvikelserna finns hos Musikkonservatoriet och Stab och kansli. Kostnaderna är 5,7 mnkr lägre än budgeterat, och beror framförallt på lägre personalkostnader och lägre verksamhetskostnader inom folkhögskolor och musikkonservatoriet.

Tandvårdsnämnd

Tandvårdsnämnden har ett resultat på -4,5 mnkr vilket är 8,4 mnkr sämre än avkastningskravet på 3,9 mnkr. Tandvårdens resultat har även under 2022 påverkats av den pågående pandemin samt det vakansläge som råder på framförallt tandläkare. I snitt har intäkterna varit ca 140 tkr/dag lägre än innan pandemins utbrott, vilket ger stora effekter på resultatet.

Kollektivtrafikenämnd

Resultatet för kollektivtrafikenämnden är -102,2 mnkr, budget för året var 0 mnkr. I budget fanns ett underskott om totalt 92 mnkr, vilket beror på tidigare handlingsplaner för ekonomi i balans vilka inte gett några resultat. Under året har sedan underskottet ökat, då inflationen slagit igenom på prisindexkorgen som utgör grund för ersättningen till trafikleverantörer.

Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna

Den gemensamma nämnden, Hjälpmedelsnämnd Dalarna, samverkar kring hjälpmedelsverksamheten för de verksamheter som omfattas av kommunernas och Region Dalarnas ansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen. Region Dalarna är värdkommun och Hjälpmedelsnämnden ingår i Region Dalarnas organisation. Det årliga resultatet som uppstår ska

fördelas mellan kommunerna och regionen i proportion till nyttjandet av hjälpmedel. Nämndens totala resultat är 0, efter att reglering skett med 7,1 mnkr till kommunerna och 5,3 mnkr till Hälso-och sjukvården. Överskottet beror på bland annat lägre personal- och hjälpmedelskostnader samt ökande intäkter. För personalkostnaderna är frånvaron och vakanser större än väntat, och för hjälpmedel budgeterade vi lägre kostnader än föregående år och utfallet har blivit ännu lägre.

Gemensam nämnd för kostsamverkan

Det ekonomiska resultatet för Gemensam nämnd för kostsamverkan uppgår till knappt -2,6 mnkr för år 2022. I samband med bokslut fördelas nämndens över- eller underskott mellan parterna i enlighet avtalad prissättnings- och kostnadsfördelningsmodell. Fördelningen av underskottet 2021 blev -0,5 mnkr för Mora Kommun och -2,1 mnkr för Region Dalarna.

Regional utvecklingsnämnd

Resultatet för Regionala utvecklingsnämnden är 6,2 mnkr, budget för året var 0. För bidragsgivning och medlemsavgifter är resultatet ett överskott på 4,5 mnkr. Budgetramen för år 2022 tillfördes 5,0 mnkr för verksamhetsbidrag till regionala näringslivsfrämjande aktörer. Under år 2022 har inte alla aktörer haft behov av bidragen, då verksamheterna finansierats av projektmedel. Medlen tas i anspråk från och med år 2023. Resultatet för förvaltningens verksamhet blev ett överskott på 1,7 mnkr. Överskottet finns främst inom personalkostnader på grund av vakanta tjänster, men även en inledningsvis lägre aktivitetsnivå i verksamheten på grund av pandemin har påverkat resultatet. Projektverksamheten har ett underskott på 0,3 mnkr.

Investeringsredovisning

Investeringsredovisning	Utgifter sedan projektets start			Varav: årets investeringar		
	Beslut	Ack utfall	Avvikelse	Budget	Utfall	Avvikelse
Färdigställda investeringar						
Fastighetsinvesteringar	286	289	-3	75	87	-12
varav Falun omb Ortopedkliniken	116	99	17	31	13	18
varav Falu las M2 utbygg ställverk	53	43	10	0	3	-3
varav Mora las Lsd Norra	27	18	9	4	7	-3
varav Falu las Solceller	10	13	-3	0	13	-13
varav Falu las Brandlarm block D	22	12	10	0	2	-2
varav Mora las, anp. Mottagningsenh	12	11	1	0	1	-1
IT-investeringar	100	61	39	90	51	39
varav 93002 IT-arbetsplats	29	23	6	29	23	6
varav I0098 Utbyte av vmware-hostar	5	5	0	5	5	0
varav K0017 RIS/PACS	4	4	0	4	4	0
varav I0105 Utökning av lagring	0	3	-3	0	3	-3
varav I0095 Korskoppling switchar accessp	4	2	2	4	2	2
varav S0005 DA Gem ärendehantering Forts	2	2	0	2	2	0
Hälso- och sjukvård	115	120	-5	115	120	-5
Hörsel och syn Region Dalarna	2	2	0	2	2	0
Tandvård	10	6	4	10	6	4
Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna	32	42	-10	32	42	-10
Regionservice	17	11	6	17	11	6
Gemensam nämnd kostsamverkan	1	0	1	1	0	1
Kultur- och bildning	2	0	2	2	0	2
Kultur- och bildning, konst	6	6	0	6	6	0
Regionstyrelsens förvaltning*	1	4	-3	1	4	-3
Kollektivtrafik	4	2	3	4	2	3
Summa färdigställda investeringar	577	543	33	356	331	24
Pågående investeringar						
Fastighetsinvesteringar	2 104	845	1 259	490	484	6
varav: Mora las Nyb Vc, Hab, BUP	500	374	126	191	172	19
varav: Mora las, elkraft försörjning	110	87	23	45	47	-2
varav: Falu las IVA & Röntgen 2025	700	52	648	20	51	-31
varav: Av las Röntgen MR hus 05	36	52	-16	23	39	-16
varav: Sälen ambulansstn	53	44	9	39	36	3
varav: Mora las, Ny kylcentral	94	6	88	17	5	12
IT-investeringar	24	25	-1	10	10	0
varav: 91000 FVIS näs gen vårdinfostöd 2022	24	25	-1	10	10	0
Summa pågående investeringar	2 128	870	1 258	500	494	6
Totalsumma investeringar	2 705	1 413	1 291	856	825	31

Under 2022 uppgick investeringsutgifterna i regionen till 825 mnkr vilket innebär en genomförandegrad på 96 procent av budget.

Not till drift- och investeringsredovisning

Upplysning om tillämpade internredovisningsprinciper

Driftredovisningen innehåller, till skillnad från resultaträkningen, även regioninterna poster. Det innebär att interna transaktioner, såsom köp och försäljning mellan nämnder och verksamheter ingår i driftredovisningen. Undantaget är fördelningen av regionbidraget till nämnderna/förvaltningarna från finansförvaltningen som inte ingår i driftredovisningen.

Omvänt finns det poster i resultaträkningen som inte ingår i driftredovisningen. Dessa är:

- Skatteintäkter
- Generella statsbidrag och utjämning
- Finansiella intäkter och kostnader

Intäkter och kostnader som fördelas med interndebitering:

- Vårdvalsersättning, Central förvaltning fördelar intäkter till division Primärvård, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen enligt hälsovalsavtalet.
- Riktade statsbidrag, rekvideras av verksamheten från Finansförvaltningen.
- Hyreskostnader, debiteras av Regionfastigheter.
- Servicekostnader, debiteras av Regionservice:
  - Kost – patientmåltider café/butik och restaurangverksamhet
  - Lokalvård främst anpassat för komplexa verksamheter inom hälso- och sjukvården
  - Transporter i form av transport- och vaktmästeritjänster, yttre skötsel m.m.
  - Fastighetsdrift – drift och underhåll av fastigheterna
  - Boende – tillfälligt boende för personal och elever
  - Fredriksbergstvännen – försörjer Region Dalarna med textilier och ren tvätt
- Kostnader för IT, debiteras av Medicinsk teknik och IT på Central förvaltning.
- Sjukresor, debiteras av Kollektivtrafikförvaltningen till främst Hälso- och sjukvårdsförvaltningen.
- Hjälpmedelskostnader, hyra och kostnader debiteras av Hjälpmedel Dalarna.

Poster som kalkylmässigt simuleras i driftredovisningen är:

- Personalomkostnader, i form av arbetsgivaravgifter, avtalspension och löneskatt. Dessa kalkyleras schablonmässigt till att uppgå till 45,22 procent av lönekostnaden;
- Kapitalkostnader, i form av avskrivningar och ränta på bundet kapital. Kapitalkostnaderna beräknas enligt rak nominell metod, vilket innebär att kostnaden består av linjär avskrivning på anläggningstillgångarnas avskrivningsbara värde och ränta på tillgångarnas bokförda restvärde. Region Dalarna följer förslaget från SKL avseende internränta för beräkning av kapitalkostnader (undantaget fastigheter) för aktiverade investeringar. Den föreslagna internräntan återspeglar sektorns genomsnittliga lånekostnad. Internräntan år 2022 var satt till 1 procent. För information om avskrivningstider: se Redovisningsprinciper.

Drift- och investeringsredovisningens samband med resultaträkningen och kassaflödesanalysens poster

- Summan av kolumnerna i driftredovisningen motsvarar följande rader i resultaträkningen.

Kolumn i driftredovisning	Rad i resultaträkning
Intäkter	Verksamhetens intäkter
Kostnader	Verksamhetens kostnader
Avskrivningar	Avskrivningar
Nettokostnader	Verksamhetens nettokostnad

- Summan av kolumnen "Varav: årets investeringar"/"Utfall" överensstämmer med raden "Investeringsverksamhet"/"Investeringar" i kassaflödesanalysen.

ÅRSREDOVISNING 2022

Sammanställd av

Per Jonsson, Ekonomistrateg

Sara Sundell, Teamledare och redovisningsekonom

Emelie Rapp, Redovisningsekonom

Arvid Nordquist, Chefcontroller

Yuval Chulati, Budgetchef

Med betydande bidrag från

Emil Sivander, Finanschef

Peter Möller, Samhällsanalytiker Regional utvecklingsförvaltning

Siri Ellberg, Biträdande HR-direktör

Helena De La Cour, Chef Avdelning för Kunskapsstyrning

Henrik Sundell, Controller verksamhetsnära ekonomistöd

Erik De Geer, Tf. Analyschef analysavdelningen

Karl Gummesson, Process- & Projektledare analysavdelningen

Förvaltningschefer med stödfunktioner

m.fl.

BILAGOR

1. Bolag, kommunalförbund, stiftelser mm
2. Privata utförare
3. Mål- och uppdrag
4. Verksamhetsberättelse, nämnder
5. Ekonomisk ordlista
6. Uppföljning Intern styrning och kontroll